

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra fundamentální a dogmatické teologie

Petra Hůlová Majerčíková

Služba – jednotící prvek ve spiritualitě

Luisy de Marillac a Vincence de Paul

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. Mgr. Denisa Červenková, Th.D.

PRAHA 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. 12. 2019

Petra Hůlová Majerčíková

Bibliografická citace

Služba - jednotící prvek ve spiritualitě Luisy de Marillac a Vincence de Paul:
diplomová práce / Petra Hůlová Majerčíková;
vedoucí práce: ThLic. Mgr. Denisa Červenková, Th.D. -- Praha, 2019. – 100 s.

ANOTACE

Tato práce pojednává o propojení spiritualit dvou lidí, Luisy de Marillac a Vincence de Paul. Pokusila jsem se v ní ověřit domněnku, že důležitým spojovacím prvkem obou významných postav dějin katolické spirituality je spiritualita služby. Diplomová práce svým způsobem navazuje na předchozí bakalářskou práci nazvanou *Vybraná témata ze spirituality Luisy de Marillac*.

Text je rozdělen na čtyři části. První se věnuje dobovému kontextu a duchovním vlivům ve Francii 17. století. V této části se také zaměřuji na důležité momenty a původně rozdílné sociální a kulturní podmínky života Vincence de Paul a Luisy de Marillac.

Jádro druhé a třetí kapitoly tvoří spiritualita Vincence de Paul a spiritualita Luisy de Marillac. Bezprostředně na to navazuje čtvrtá část, která je pojátkem dvou předchozích kapitol. Objevují se v ní klíčové výroky obou světců, na jejich základě je možné utvořit si představu o tom, co pro Vincence a Luisu znamenalo uctít vtělené Slovo, jak se toto u nich projevilo v podobě služby a v konkrétní podobě společných charitativních děl. Konečně v závěru jsou právě tato díla představena jako doklad jednotného důrazu Vincence a Luisy na spiritualitu služby.

Klíčová slova:

Luisa de Marillac, Vincenc de Paul, křesťanská spiritualita, služba, Dcery křesťanské lásky

ABSTRACT

This work, entitled '*Service – the unifying element in the spirituality of Louise de Marillac and Vincent de Paul*', deals with the interconnection of two spiritualities Louise de Marillac and Vincent de Paul. I tried to test the assumption that an important connecting element of both important figures in the history of Catholic spirituality is the spirituality of service. In a way, this diploma thesis is a continuation of the previous bachelor thesis entitled '*Selected themes of spirituality Louise de Marillac*'.

The text is divided into four parts. The first one deals with the contemporary context and spiritual influences in 17th century France. In this part, I also focus on important moments and originally different social and cultural conditions of life of Vincent de Paul and Louise de Marillac.

The core of the second and third chapters are Vincent de Paul's spirituality and Louise de Marillac's spirituality. Immediately follows the fourth part, which is the link between the two previous chapters. It contains the key statements of the two saints, based on which it is possible to form an idea of what it meant to Vincent and Louise to honour the Incarnate Word, as manifested in their service and concrete charitable works. Finally, these works are presented as evidence of the unified emphasis of Vincent and Louise on the spirituality of service.

Keywords:

Louise de Marillac, Vincent de Paul, spirituality of service, Daughters of Charity

Počet znaků (včetně mezer): 161 279

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce zvláště za její velkou trpělivost a vstřícné jednání. Poděkování patří také mé rodině, která mě při práci vytrvale podporovala.

OBSAH

OBSAH.....	6
ÚVOD.....	8
1. HISTORICKÝ KONTEXT, PODMÍNKY, ZE KTERÝCH LUISA DE MARILLAC A VINCENC DE PAUL VYŠLI.....	10
1.1 Dobový kontext a duchovní vlivy ve Francii 16. a 17. století.....	10
1.2 Sociální a kulturní podmínky života Vincence de Paul.....	14
1.2.1 Několik důležitých momentů ze života Vincence de Paul.....	15
1.3. Sociální a kulturní podmínky života Luisy de Marillac.....	29
1.3.1 Důležité události v životě Luisy de Marillac.....	30
2. SPIRITUALITA VINCENCE DE PAUL.....	44
2.1. Pojem.....	44
2.2. Spiritualita Francie 17. století.....	44
2.3. Vincenc de Paul a jeho spiritualita.....	45
2.3.1. Spiritualita tajemství lásky Božího Syna.....	45
2.3.2. Opustit Boha pro Boha.....	49
2.3.3. Vžijme se do jeho ducha.....	52
3. SPIRITUALITA LUISY DE MARILLAC.....	57
3.1. Spiritualita vtělení.....	57
3.2. Spiritualita společenství podle vzoru Nejsvětější Trojice.....	62
3.3. Spiritualita služby.....	67
4. SPIRITUALITA SLUŽBY JAKO SPOJENÍ SPIRITUALIT OBOU ZAKLADATELŮ ORGANIZOVANÉ CHARITY.....	71
4.1 Uctít vtělené Slovo.....	71
4.1.1 Duch služby vtělenému Slovu v osobě chudého.....	72
4.1.2 Vidět v člověku vtěleného Boha.....	77
4.2 Ve stavu lásky.....	81
4.2.1 Služba jako oběť sebe sama.....	83
4.2.2 Služba komunitě.....	86
4.2.3 Spolupráce.....	88
ZÁVĚR.....	94

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ	97
Dokumenty církve.....	97
Sekundární literatura.....	98
Jiné zdroje	100

ÚVOD

Vincenc de Paul a po jeho vzoru také Luisa de Marillac porozuměli potřebám své doby a pohotově na ně reagovali. Proti kultuře prosazování vůle jednotlivce postavili evangelium pokorného Božího služebníka, vtěleného Krista. Společně vnímali ducha Božího Syna jako ducha milosrdné lásky, kterou mají zcela konkrétně zakusit ti, kteří jsou malí, neparní a vyloučení. Když vedle Vincence de Paul Luisa pochopila jeho mystický pohled na osobu člověka a objevila službu dobročinné lásky, začala ve službě chudým uskutečňovat jeho charitativní záměry a vést k tomu i druhé. Stala se spoluzakladatelkou originální komunity, čímž sehrála rozhodující úlohu ve formaci a animaci velké vincentenské sítě organizované charity.

Tato práce tedy pojednává o propojení dvou spiritualit, Luisy de Marillac a Vincence de Paul, přičemž cílem práce je pokusit se ověřit domněnku, že důležitým spojovacím prvkem u obou těchto významných postav dějin katolické spirituality je spiritualita služby. Diplomová práce svým způsobem navazuje na předchozí bakalářskou práci nazvanou *Vybraná témata ze spirituality Luisy de Marillac* a je jejím doplněním z hlediska klíčového aspektu „vincentské“ spirituality. Z tohoto úhlu pohledu se případný dojem akcentování osobnosti Luisy de Marillac v některých pasážích textu jeví jako pochopitelný, zvláště proto, že o Vincenci de Paul toho bylo sepsáno mnoho a motiv služby je tak jednoznačně prokazatelný. Ze závěrečných prací připomeňme například práci Hany Venturové *Chudý a pokorný Kristus jako východisko spirituality Vincence de Paul – spiritualita Vincence de Paula a současná christologie* nebo *Inkulturace evangelia vincentské spirituality do prostředí Francie 17. století* a *Inspirace spirituality svatého Vincence de Paul pro dnešní evangelizaci* od Jany Majerčíkové.

K výběru tohoto tématu nepřispěla pouze příležitost navazovat na mé předchozí snahy, ale také osobní sympatie k oběma „mystikům činu“, kteří byli jakýmsi svědomím své doby. I dnes jejich přínos představuje výzvu například v otázkách sociální spravedlnosti nebo hledání společného dobra. A konečně byla to osobní sympatie k Luise de Marillac, s jejíž spiritualitou i osobností jsem se mohla už dříve seznámit. V osobním životě jsem se posunula ke změně životního stavu, což přispělo mému porozumění vůči ní. Také jsem dospěla k úvahám nad užitečným zhodnocením dosavadního obdarování.

V diplomové práci chci nejprve na základě historických dokumentů a literárních pramenů nastínit dobový kontext a duchovní vlivy ve Francii 17. století a původně rozdílné sociální a kulturní podmínky s několika klíčovými momenty ze života Vincence de Paul a Luisy de Marillac.

Jádrem druhé a třetí kapitoly práce je spiritualita Vincence de Paul a spiritualita Luisy de Marillac. V úvodu druhé části se v krátkosti budeme moci seznámit se spiritualitou 17. století ve Francii a také se stručně vymezeným pojmem spirituality jako východiskem k analýze některých prvků spirituality Vincence de Paul. Třetí kapitola věnující se důležitým momentům ze spirituality Luisy de Marillac je jako můj dosavadní výsledek badatelské činnosti kompletně převzata z bakalářské práce.

Bezprostředně navazuje poslední část, která v sobě propojuje obě předchozí kapitoly a to jak ve struktuře, tak v obsahu. Vincenc ani Luisa nebyli autory žádné monografie, zachovaly se nám pouze jejich dopisy, zápisy z konferencí nebo zasedání charitativních sdružení. Sebrané spisy Vincence de Paul můžeme nalézt v souborném čtrnáctisvazkovém díle Pierra Costa. A díky vydání *Duchovních spisů Luisy de Marillac* v roce 1983 je nám k dispozici také osobní korespondence Luisy. Práci s těmito prameny se pokusím nastínit, co pro Vincence a Luisu znamenalo uctít vtělené Slovo, jestliže přijmeme předpoklad, že osoba Božího Syna stojí ve středu spirituality obou zakladatelů organizované charity. A dále jakými konkrétními způsoby se požadavek lásky projevil ve službě a v podobě společných děl dobročinné lásky Vincence de Paul a Luisy de Marillac. Nejlépe to bude možné vysledovat na formaci Dcer křesťanské lásky.

1. HISTORICKÝ KONTEXT, PODMÍNKY, ZE KTERÝCH LUISA DE MARILLAC A VINCENC DE PAUL VYŠLI

1.1 Dobový kontext a duchovní vlivy ve Francii 16. a 17. století

Mezi lety 1630 až 1650 se uskutečnily převraty v revoluci myšlenek, matematizaci světa, zrodu vědeckého myšlení a obratu ve filozofickém myšlení. Časový odstup jen zdůrazňuje hluboké kontrasty, které se nám při pohledu na toto „Velké století“ ve Francii naskytují. Je překvapivé, že období, ve kterém se postavila velkolepá kolonáda v Louvre nebo zámek ve Versailles, bylo dobou sociální bídy, během níž se celé národy nacházely v nejnepříznivějších životních podmínkách.

Třicetiletá válka, která začala v roce 1618, byla ukončením nesmírné krize, která postihla Evropu. Dvě katolické mocnosti, Habsburkové, vládoucí v Rakousku a Španělsku, a Francie spolu soupeřily o nadvládu nad Starým kontinentem. Třicetiletá válka sice pro Německo skončila v roce 1648 Vestfálským mírem, ovšem konflikt mezi Francií a Španělskem pokračoval až do roku 1659.

Katolický kardinál Richelieu¹, jenž se v roce 1624 stal prvním ministrem francouzského krále Ludvíka XIII., se v boji proti Španělsku opíral o skandální dohody s protestantskými provinciemi.² Ve Francii byl Richelieu ztělesněním přerodu, během něhož přestal být katolicismus jednotícím principem a byl nahrazen královským absolutismem. Upevnění absolutismu, zničení politických privilegií protestantů uvnitř státu a zahraniční politika byly středem kardinálova zájmu.³ Neváhal proto uzavřít v Alés s hugenoty, výměnou za politické výsady, náboženskou toleranci. Touto laicizací

¹ Armand Jean du Plessis Richelieu, 1585 – 1642, biskup z Luçon, jmenován kardinálem roku 1622, státní ministr, člen Královské rady krále Ludvíka XIII. Srov. Richelieu, in: MÉVEL, Jean-Pierre. *Dictionnaire Hachette Encyclopédique illustré*. Paris: Hachette Livre, 1994, s. 1636.

² Srov. SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul*. Paris: Edition du Centurion, 1980, s. 19 – 20.

³ Srov. FERRO, Marc. *Dějiny Francie*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2006, s. 115 – 117.

francouzské politiky nevyhnutelně vyvolal odpor „zbožné strany“, v jejímž čele stáli s královnou Marií de Médicis⁴ Petr de Bérulle, Jansenius, Jan Ludvík de Marillac a jeho bratr, královský kancléř a někdejší kardinálův chránělec, Michal de Marillac.⁵

V měření sil se však král Ludvík XIII. rozhodně postavil za svého prvního ministra. Palácový převrat, nazvaný později „*Den oklamáných*“⁶, se stal jedním z významných dnů vlády Ludvíka XIII., protože zajistil trvání Richelieuovy autority a Francii definitivně dovedl na dráhu boje o nadvládu v Evropě.⁷

K vypuknutí třicetileté války nezanedbatelně přispělo nepřátelství mezi katolíky a protestanty, jež mělo své kořeny v německé říši. Ideologická krize křesťanstva vyvolala dvě protikladné reformy. Na jedné straně Lutherovu⁸ a Kalvínovu⁹, na straně druhé Tridentského koncilu¹⁰.

Zatímco se v Evropě rozvíjel humanismus a vědy, koncil se zaměřil na vztah mezi člověkem a Bohem. Požadoval reformu duchovenstva, kladl důraz na příkladný

⁴ Marie de Médicis, toskánská velkovévodská dcera a po sňatku s Jindřichem IV. provdaná francouzská a navarrská královna v letech 1600 až 1610. Po smrti Jindřicha IV. vykonávala do roku 1617 funkci regentky svého syna, mladého Ludvíka XIII. Srov. Wikipedia, in: [1. 12. 2019] <<https://www.google.com/search?source=hp&ei=GiXkXaufLMuBk74Psv2XwAo&q=marie+de+médicis+biographie&oq=Marie+de+Médicis>>.

⁵ Srov. HROCH, Miroslav. *Dějiny Francie, Absolutistický stát*. Praha: Svoboda, 1988, s. 223.

⁶ *Den oklamáných* (francouzsky *Journée des Dupes*) označuje neúspěšný pokus Marie Medicejské, matky krále Ludvíka XIII., a jejích spojenců odstranit kardinála Richelieua z pozice prvního ministra. Ačkoli byla událost nazvaná den oklamáných, ve skutečnosti k ní došlo během dvou dnů a to 10. – 11. listopadu 1630. Srov. Wikipedie, in: [1. 12. 2019] <https://cs.wikipedia.org/wiki/Den_oklamáných>.

⁷ Srov. DUBY, Georges. *Dějiny Francie od počátků po současnost*. Praha: Karolinum, 2003, s. 328.

⁸ Martin Luther, 1483 – 1546. Narodil se v Eisleben. Požadoval mimo jiné odstranění bohatství církve a obrodu. V roce 1520 bylo jeho učení odsouzeno a papežem Lvem X. byl exkomunikován. Na základě jeho učení vznikla v Německu protestantská reforma. Srov. Luther, in: MÉVEL: Jean-Pierre. *Dictionnaire Hachette Encyclopédique illustré*. s. 1122 – 1123.

⁹ Jan Kalvín, 1509 – 1564. Narodil se v Noyonu v Picardii. V Paříži, Orléans a v Bourges se věnoval humanistickým a právnickým studiím. Seznámil se se stoupenci reformační nauky a r. 1533 se k ní sám přiklonil. Srov. KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve III*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1993, s. 322.

¹⁰ Tridentský koncil, 1545 – 1563, ekumenický sněm, svolaný papežem Pavlem III. Srov. Trente, in: MÉVEL, Jean-Pierre. *Dictionnaire Hachette Encyclopédique illustré*. s. 1902.

život kněží, na slavení nedělní eucharistie a výklad katechismu. Rozhodnutí koncilu se týkala také biskupů, kteří měli zákaz hromadění beneficií, povinnost setrvávat na stálém místě a každý rok se účastnit diecézní synody. Nově byly zřízeny diecézní semináře pro výchovu a formaci kléru.

Než se koncilní dekrety dostaly do praxe, uplynula poměrně dlouhá doba. Nemalou mírou k tomu přispěla právě nedbalost duchovenstva a negramotnost obyvatelstva. Lidové vrstvy zůstávaly reformními idejemi téměř nedotčeny. Přetrvávala lidová zbožnost, ale také pověry a různé formy okultismu. Ze života Vincence de Paul je zřejmé, že se k dekretům tridentského koncilu trvale vracel a zasazoval se, aby byly uskutečňovány. Ve své podstatě se sám stal živým příkladem toho, co se Tridentický koncil snažil posílit. Tím byla svoboda člověka a přirozený sklon k dobrému.

Spolu s vůlí obnovit katolickou víru v podobě koncilu se objevily i jiné síly se vznikem a působením nových hnutí, proudů a řeholí. Staré řády se reformují. Na vzestupu jsou jezuité s působením Ignáce z Loyoly, který přešel od ideálu rytířského boje k ideálu duchovního rytířství. A novou zbraní se stal také španělský mysticismus v čele s Terezií z Ávily a Janem od Kříže.¹¹

Mezi nejvýznamnější osobnosti katolické reformy ve Francii patřil František de Sales, který svými díly o duchovním životě *Uvedení do zbožného života a Pojednání o lásce k Bohu* nesmírně ovlivnil spiritualitu od počátku sedmnáctého století dodnes a to zejména tím, že spiritualitu vymanil z mnišského rámce a zdůrazňoval, že křesťanská dokonalost nespočívá v nějakém mimořádném cvičení či milosti, ale vyplývá z dvojího přikázání lásky. V souvislosti s francouzskou školou spirituality vzpomeňme zakladatele oratoří Filipa Neri kardinála Petra de Bérulle, díky němuž se proslulá škola vnitřní modlitby, *École française*, také někdy označuje jako „berulliánská“.¹² Bérulle byl chronologicky prvním ze tří velkých duchovních učitelů Vincence de Paul, ačkoli jeho vliv na něj nebyl ani úplný, ani trvalý. Dalšími důležitými osobami v životě Vincence byli André Duval a František de Sales. Neméně významnou osobností francouzské spirituality byla Jana Františka Frémyot de Chantal, zakladatelka *Dcer*

¹¹ Srov. FERRO, Marc. *Dějiny Francie*. s. 95.

¹² Srov. ALTRICHTER, Michal. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma s. r. o., 2013, s. 125 – 126.

Navštívení Panny Marie v Annecy nebo madame Barbe Avrillot Acarie, která se zasloužila o příchod reformovaných karmelitek z Ávily.¹³

Na druhou stranu se v první polovině 17. století objevila také nežádoucí náboženská hnutí. Jedním z nich byl jansenismus nazvaný podle belgického biskupa Kornélia Jansena¹⁴, který ve své nauce předkládal některé bludné teze, zvláště ty tykající se milosti a dědičného hříchu.¹⁵

S Tridentským koncilem postoupila kupředu římská centralizace, která se projevila nařízeními a zásahy nových úřadů, k nimž patřily zejména kongregace s nejvyšší instancí Svatého oficia. V tomto orgánu, který byl pověřen dozorem nad neporušeností víry, převládaly obranné reakce, které vedly k jisté zatvrzelosti vůči novým vědeckým bádáním. Tak se kupříkladu roku 1633 stalo, že bylo odsouzeno Galileovo dílo. Francie byla díky galikanismu, národně církevnímu hnutí odmítajícímu římský centralismus, s papežstvím v trvalém konfliktu.

Ideologické boje se trvale měnily v pustošivé války, jejichž důsledky nesli převážně chudí. Vůči žoldněským vojskům, která táhla zemí, loupila majetek a konfiskovala zásoby, byly rolníci bezmocní. Ženy byly znásilňovány a obyvatelstvo bylo často úplně pobito.

Rok 1631 se pro Francii stal obdobím těžké hospodářské krize, kdy cena obilí dosáhla svého vrcholu. Tuhá zima a přivaly dešťů zničily naděje na sklizeň a rolníkům nezbylo jiné východisko, než se uchýlit do měst a žebrot. Kromě hladu zemi postihla epidemie moru, který v Evropě řádil už po tři staletí a jen ve 14. století přinesl smrt třetině obyvatel.

Během pěti let, v rozmezí let 1628 až 1633, se daně až ztrojnásobily. Francie potřebovala prostředky na válku s Habsburky. V perspektivě přibližně třiceti let občanské války, od roku 1635 do roku 1661, se stala „*Fronda*“¹⁶ strašlivým

¹³ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. Bratislava: Charis s. r. o., 2002, s. 105 – 134.

¹⁴ Na podnět jezuitů Řím v roce 1642 odsoudil některé teze z jeho knihy Augustinus. Nicméně diskuze mezi jansenisty a jezuitu trvala třicet let a dosah jansenizmu byl významný.

¹⁵ Srov. SCHINDLER, Eugen. *Vincent de Paul - otec chudobných*. Bratislava:

Charis s. r. o., 2000, s. 33 – 34.

¹⁶ Fronda, 1648 – 1653, povstání francouzské šlechty a buržoazie, z něhož se stala vražedná občanská válka. Srov. FERRO, Marc. *Dějiny Francie*. s. 118.

a zhoubným vrcholem dlouhé krize státu. Opoziční strana francouzské šlechty proti absolutistické monarchii se stáhla teprve po smírném zásahu Vestfálského míru.¹⁷

Svědectví misijního kněze, který po svém příchodu do Champagne napsal Vincenci de Paul o životě obyčejných lidí 17. století je vypovídající:

„Neexistuje jazyk, který by dokázal vypravovat...co jsme tu zažili od prvních dnů své návštěvy...Všechny kostely a svatyně jsou znesvěceny, jejich ozdoby uloupeny, křtitelnice zničeny, kněží usmrceni, ztýráni nebo zahnáni na útěk, všechny domy poškozeny, veškerá sklizeň zkonfiskována, pole neobdělána a neoseta, téměř všude je hlad a vysoká úmrtnost, mrtvolky nepohřbeny a většinou vydány napospas vlkům. Ubožáci, kteří zbyli na troskách, jsou odkázáni na to, aby po ztrátě veškerého majetku sbírali na polích vzrostlou a napůl shnilou pšenici a oves. Chléb, který pečou, je jako bláto a tak nezdravý, že život, který vedou, je smrtí za živa. Jsou téměř všichni nemocní, skrývají se v chatrčích, které objevili, nebo v děrách, které by člověk nenašel, většina z nich spí na holé zemi nebo na shnilé slámě, bez prádla nebo oblečení jen v hadrech. Jejich obličejové jsou černé a zohavené, většinou podobné spíše strašidlům než lidem.“¹⁸

1.2 Sociální a kulturní podmínky života Vincence de Paul

Vincenc de Paul se narodil ve Francii na konci 16. stol. v době velké evropské krize. Zároveň to však bylo století mnoha změn. Jednak se začínají otřásat samotné základy státu a jsou zpochybňovány náboženské autority, na druhou stranu je to však také období, kdy vzniká množství reformních proudů, hnutí a řeholí. Ve spleti všech těchto novot se ocitá svatý Vincence de Paul jako člověk zpočátku kontroverzní, ale zároveň člověk, který chtěl vytěžit ze své osobní zkušenosti. Stal se nenápadným, ale velkým zachráncem křesťanského života chudého lidu, obnovitelem kněžstva, dnes je národním hrdinou Francie a apoštolem milosrdné lásky k chudým a stal se patronem všech charitativních děl v celém světě.

Vincenc de Paul zemřel 27. září 1660 a díky podrobnému deníku, který vedl P. Gicquel, jsou zaznamenány poslední chvíle jeho života. Zemřel oblečený, sedíc v křesle u krbu. Jeho poslední slova než upadnul do agónie byla „Ježíš“. Vydal se na

¹⁷ Srov. SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul*. s. 20 – 23.

¹⁸ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents*. Paris: P. Coste, sv. I, 1920 – 1925, s. 465.

setkání s Bohem chudých, kterého miloval s vynaložením tak velkého úsilí. Vykonal všechno, co v životě vykonat měl. Nezůstalo už nic, co by měl ještě učinit. Všem jeho dílům se podaří obstát ve zkouškách času. Přesto na pochvalná slova královny Anny Rakouské, že toho v životě tolik vykonal, odpovídá: „*Zdá se mi, že jsem pouze na začátku.*“ A když se ho ptala, co ještě chtěl vykonat, odpovídá: „*Je třeba konat ještě víc, mnoho jsem spal, madam!*“¹⁹

1.2.1 Několik důležitých momentů ze života Vincence de Paul

Vincenc de Paul²⁰ se narodil 24. dubna roku 1581²¹ jako třetí syn Jana de Paul a Bertrandy de Moras. Rodina žila v osadě Ranquines v Pouy nedaleko města Dax v gaskoňských Landes. Roky dětství jsou nejméně známým obdobím Vincencova života. Je jisté, že pocházel z rodiny zbožných a pracovitých sedláků. A tento „ponižující“ venkovský původ, jak jej sám později připomíná, jej hluboce ovlivnil na celý život.²² Rolnické děti byly v šestnáctém století již v raném věku posílány do práce.

Vincenc tedy musel pást otcův dobytek. „*Byl jsem pasákem vepřů*“²³, zdůraznil ještě na konci života. Vycházel bos s trochou jídla se stády do rovin vzdálených až 40 kilometrů od domova. To znamenalo přespávat pod širým nebem. „*Skončit život jako dělník na vesnici u křovinatého lesíka...byl bych šťasten, kdyby se Bohu zalíbilo prokázat mi tuto milost.*“²⁴, vzpomínal v posledních dnech.

Typické charakterové rysy svého rodiště si Vincenc uchoval po celý život. Patřil mezi ně rozhodný temperament, smysl pro realitu, dynamismus i selský rozum a humor. Když se později ve svých vzpomínkách a kázáních vracel k životu na vesnici, zvláště

¹⁹ ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 633.

²⁰ V originálních textech se Vincenc podepisuje jako Depaul. Srov. VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. I, s. 21 – 22.

²¹ První životopisec Louis Abelly uvedl rok narození 1576. Toto datum bylo poté ustáleno až do souborného vydání Pierra Costa v roce 1922.

²² Srov. DODIN, André. *Spiritualita Vincence de Paul*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1997, s. 42.

²³ SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul*. s. 3.

²⁴ SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul*. s. 3.

ženy vykreslil podle své matky jako statečné, skromné, mlčenlivé a dobrotivé.²⁵ Na konferencích pro kněze a sestry poukazoval na prostý život vesničanů: „*V kraji, ze kterého pocházím, se lidé živí drobným zrnem, zvaným proso, které se vaří v hrnci. Při jídle se dává do mísy a domácí si posedají okolo, berou si své porce a potom jdou zase do práce ...Většinou se spokojí s chlebem a polévkou, ačkoli pracují nepřetržitě a těžce.*“²⁶ Ale také na jejich zbožnost:

„*Viděli jste někdy lidi více důvěřující Bohu, než jsou šlechtí a skromní vesničané? Sejí zrna a doufají, že jim Bůh dá dobrou úrodu. A pokud Bůh dopustí, že úroda není dobrá, nepřestávají důvěřovat, že se o ně Bůh postará a budou mít živobytí na celý rok. Nejednou zakouší i ztrátu, ale protože jsou vůči Bohu poslušní, řeknou jen: Bůh dal, Bůh vzal. Necht' je jméno Páně pochváleno. A i když mají mnohdy jen pro přežití, a i to jim někdy chybí, nemají strach o budoucnost.*“²⁷ Byla to právě silná a prostá víra spjatá s obyčejným všedním životem venkovanů, a tedy i rodiny de Paul, která dokázala zajistit budoucí sílu a životnost křesťanských společenství. A Vincenc v ní byl vychován, jak to ostatně v jeho rodném kraji bylo jednoduše zvykem.

Mladý Vincenc vynikal nad svými vrstevníky bystrou inteligencí, živostí a otevřeností ducha, proto s ním měl jeho otec ctižádostivé plány. V uzavřené vesnické společnosti bylo vzdělání a zvláště to, jež vedlo ke kněžství, cestou ke společenskému vzestupu do třetího stavu. Zároveň představovalo dobrou investici pro rodinu, jelikož kněží ze svého benefícia mohli bohatě přispívat svým rodinám.²⁸

Vincenc jako čtrnáctiletý tedy odešel do františkánského gymnázia v nedalekém Dax. Školné bylo pro rodinu přítěží, a proto se po následující roky snažil zabezpečit výnosnou kariéru. Obklopen žáky z významnějších rodin se začal stydět za svůj rolnický původ. Později s velkým zahanbením vzpomínal: „*Pamatuji si, že když jsem byl ještě chlapcem a otec mne bral do města, styděl jsem se jít spolu s ním a přiznat se k němu jako k otci, protože byl chudě oblečený a trochu kulhal. Ach jaký ubohý jsem byl! Jak jsem byl neposlušný!*“²⁹ Na koleji dokonce jednu návštěvu otce odmítl: „*Kolegové*

²⁵ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents.* sv. IX, s. 84.

²⁶ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents.* Coste, sv. IX, s. 84.

²⁷ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents.* Coste, sv. IX, 88 – 89.

²⁸ Srov. SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul.* s. 6.

²⁹ ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul.* s. 56.

ze školy, kde jsem studoval, mi řekli, že se na mně ptá můj otec, který byl chudý rolník. Odmítl jsem jít za ním a povídat si s ním, čímž jsem se dopustil těžkého hříchu.“³⁰ Možná právě v návaznosti na tyto události se Vincenc ve zralém věku často vracel ke svému skromnému původu.

U františkánů v Dax se Vincenc učil jen krátce. Po dvou letech studia se o něj začal zajímat dávný přítel rodiny, bohatý advokát de Comet, který ho vzal k sobě jako vychovatele pro své syny. Comet zaplatil veškeré jeho výdaje na studia a také jej přivedl k rozhodnutí pro duchovní stav. Podle jeho rady a se souhlasem kapituly v Dax přijal Vincenc de Paul 20. prosince roku 1596 v Bidache nižší svěcení a následující rok se vydal na univerzitu v Toulouse a v Zaragoze ve Španělsku.³¹

Vincencovi bylo sedmnáct let, když jeho otec Jan de Paul zemřel. Ve své závěti ustanovil: „aby byl jeho syn podle pravidla dědické posloupnosti podporován ve studiu.“³² Jan věřil v chlapcovy schopnosti i budoucnost, a proto neváhal jeho vzdělání už předtím obětovat dva své voly.³³ Vincenc se ovšem svého dědického podílu vzdal ve prospěch rodiny. Založil internát v Buzet-sur-Tarne a vyučoval, aby mohl pokračovat ve studiu na univerzitě v Toulous.

V katedrále v Tarbes přijal v roce 1598 podjáhenské a jáhenské svěcení a 23. září 1600 byl vysvěcen na kněze v Château l'Évêque. „Kdybych věděl, co je kněžský stav, jak jsem ho potom poznal, v době, když jsem měl odvahu do něj vstoupit, byl bych dal přednost obdělávání půdy, místo abych se zavázal pro tak strašný stav“³⁴, napsal údajně později. Pro dvacetiletého Vincence bylo kněžství prostředkem pro život. V perspektivě jeho doby byl jen jedním z mnoha chudých ambiciózních lidí, kteří viděli dobře placené místo v církvi. To ovšem nijak nevylučuje přirozený smysl pro povinnost nebo dokonce víru.

V roce 1604 završil svá univerzitní studia titulem bakaláře teologie a oprávněním komentovat druhou knihu Sentencí Petra Lombardského. Vincenc nyní

³⁰ ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 56.

³¹ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 56 – 61.

³² SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul*. s. 7.

³³ Srov. SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. Bratislava: Charis s. r. o., 2000, s. 6 – 7.

³⁴ SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul*. s. 7.

stál na prahu mladosti a měl vlastní představy. O to, zda jsou v souladu s božími plány, se příliš nestaral. Toužil po biskupství v Bordeaux.³⁵

Na období mezi lety 1605 až 1607 Vincenc de Paul zmizel. Po dva roky se nikomu ze svých přátel nebo příbuzných neozval. Až v červenci roku 1607 poslal z Avignonu list synovi pana de Comet, ve kterém popisuje své dobrodružné bloudění a zajetí, kdy musel nejprve kvůli dědictví odcestovat do Marseille. Na zpáteční cestě upadl do zajetí tureckých pirátů, kteří ho prodali do otroctví jednomu rybáři. Ten jej dál prodal starému alchymistovi, který si jej velmi oblíbil a také ho naučil tajemství svého umění. Po jeho smrti se Vincenc ocitl v rukách mohamedána, jehož žena ho přesvědčila pro návrat do Francie i církve. Tehdy se naskytlá příležitost vejít do přízně papežského vicelegáta z Avignonu, který vzal Vincence do Říma a zabezpečil mu místo s výnosným příjmem. Mezitím zemřel jeho „druhý otec“ pan de Comet.

Po návratu z „nejkrásnějšího města pod sluncem“ se Vincenc v roce 1609 usadil v Paříži, na předměstí Sain-Germain, ve čtvrti chudých. Zde sdílel pokoj s jedním ze svých krajanů, soudcem ze Sore. Už tehdy Vincenc de Paul procházel velkou vnitřní proměnou, kterou zapříčinilo setkání s kardinálem de Bérulle. Tento muž teologie, modlitby a askeze podstatně napomohl znovuobnovit život víry a posvátnost kněžského stavu v 17. století.³⁶

Znamením Vincencovy vnitřní proměny byla reakce na událost, při které byl obviněn z krádeže peněz. Jednoho dne se Vincenc necítil dobře a musel zůstat ležet v posteli. Soudce ze Sore, který šel do města, Vincenc požádal, aby mu koupil léky. Když přišel poslíček z lékárny a hledal nádoby, objevil ve skříni soudcův měšec s penězi. Obsloužil nemocného a peníze si odnesl. Když se vrátil soudce, ihned Vincence obvinil, vyhnal jej z domu a všude to rozhlásil. Církevní vrchnost udělila Vincencovi napomenutí, což v té době znamenalo, že mělo být přečteno tři neděle po sobě.³⁷ Nařknutí však Vincenc snášel trpělivě a na nastalou situaci řekl jen: „Bůh zná pravdu a může dokázat mou nevinu.“ Ta vyšla najevo o šest let později.³⁸

³⁵ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 61 – 79.

³⁶ Srov. SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. s. 7 – 8.

³⁷ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 98 – 100.

³⁸ Srov. SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. s. 8.

Petr de Bérulle zasvětil Vincence do duchovní služby nemocným a je pravděpodobné, že mu vděčil i za to, že se stal v roce 1610 kaplanem exkrálovny Markéty de Valois, která byla známá svou zbožností a dobročinností. Ačkoliv měl Vincenc nyní možnost jako kněz dosáhnout výš, stával se z něj skromný a jednoduchý člověk.

U královského dvora poznal jistého slavného doktora teologie, který delší čas zakoušel silná pokušení proti víře. Musel být dokonce osvobozen od modlitby breviáře a sloužení mše svaté. Teolog vážně onemocněl a Vincenc, kterému se svěřil, se obával, že v nemoci podlehne svým pokušením. Rozhodl se proto prosit Boha, aby přenesl tyto útrapy na jeho duši. Nabídl se jako oběť a Bůh jej vyslyšel. Doktor ihned pocítil, jak jej temnota opouští a zemřel v pokoji. Pro Vincence poté nastala zkouška víry, která trvala čtyři roky. Prožíval temnou noc ducha, při níž nebyl schopen konat úkony víry a musel snášet tíži pochybností. Zdvojnásobil horlivost v modlitbě a pokání a rozhodl se bojovat praktickými způsoby.³⁹ Pokaždé, když pocítil nejistotu, sáhl si na papírek s Krédem, který nosil u srdce. Neřekl přitom ani jediné slovo. Na radu kardinála de Bérulle nadále vykonával skutky milosrdenství a soustavně se věnoval chudým a nemocným. Pochybnosti jej opustily a inspirován milostí tehdy učinil slib, že celý život zasvětil službě chudým.⁴⁰

Klíčové události v životě Vincence de Paul, kterými byly krize a neúspěchy, začaly pomalu určovat směr jeho cesty. Vincenc na vlastní kůži zakusil postavení chudých. Oni byli těmi, kdo postrádali úctu, slovo i prostředky na svou obranu. Těžce prožívá, že chudí jsou opuštěni dokonce i církví. Především to vidí na francouzských vesnicích.⁴¹

Díky kardinálovi de Bérulle roku 1612 přijal Vincenc farnost v Clichy na předměstí Paříže. Poprvé za dvanáct let svého kněžského života převzal zodpovědnost za péči o duše. Ačkoli farnost ležela v těsné blízkosti hlavního města, obyvateli byli skromní rolníci, jaké znal Vincenc z rodného kraje. V roli nového faráře se horlivě pustil do práce, která zahrnovala všechny oblasti materiální a duchovní správy. Na

³⁹ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 108 – 109.

⁴⁰ Srov. ABELLY, Louis. *La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul*. Paris: Téqui, 1664, sv. III, s. 116 – 119.

⁴¹ Srov. MEZZADRI, Luigi. *Putovat' s modlitbou a láskou*. Bratislava: Charis s. r. o., 2002, s. 19 – 20.

tomto místě byl Vincenc velmi šťastný. Poznal zde Antonína Portail, který se v budoucnosti měl stát jeho nejvytrvalejším spolupracovníkem. V jistém smyslu Clichy představovalo náčrt celého Vincencova budoucího díla.⁴² Kardinálovi de Retz řekl: „...myslím, že ani Svatý Otec, ani Vy, Vaše Eminence, nejste tak šťastní jako já.“⁴³

Působení v Clichy však nemělo dlouhého trvání. Kardinál de Bérulle měl s Vincencem de Paul větší plány, a proto byl v roce 1613 jmenován domácím učitelem v rodině Filipa Emanuela de Gondi. Filip Emanuel získal dědictvím hodnost generála galejí, titul markýze Zlatých ostrovů, hraběte de Joigny a barona de Montmirail, Dampierre a Villepreux. Byl to veselý, vtipný, opovážlivě odvážný a v hloubi duše poctivý a upřímně zbožný člověk. Jeho manželkou byla Markéta de Silly, paní z Folleville.

Pan de Gondi měl dva syny. Jedenáctiletého Petra, který se měl stát dědicem rodu s hodností generála a tříletého Jindřicha, který předurčen pro duchovní stav, zemřel dříve na následky pádu z koně. Třetí potomek se narodil krátce před příchodem Vincence de Paul a dějiny jej budou znát jako kardinála Jana Františka Pavla de Retz z doby bouřlivé frondy.⁴⁴

Ovlivnit chlapce, kteří měli po svých předcích horkou šlechtickou krev a vštěpit jim zásady křesťanského života bylo na panství de Gondi těžké. Vincenc se cítil neužitečný, navíc si vzpomněl na doktora teologie, který v nečinnosti upadl do pokušení. Povinnosti kaplana však nutily Vincence doprovázet rodinu de Gondi na cestách po svém rozlehlém panství. A zde se začal opět věnovat službě chudým poddaným. Na vesnicích postupně odhaloval hlubokou duchovní bídu a zanedbanost obyvatelstva.⁴⁵

Markéta de Silly v osobě svého kaplana rozeznala muže prozřetelnosti a žádala si pro sebe jeho služby zpovědníka. Když Vincenc odmítl, neváhala se obrátit na kardinála de Bérulle, kterého Vincenc nakonec poslechl a ujal se starosti o duši paní de Gondi. Na skrupule, kterými trpěla, použil svůj osvědčený praktický lék a učil ji navštěvovat chudé a sloužit jim.

⁴² Srov. ROMÁN, José Maria. *Svatý Vincenc de Paul*. s. 110 – 111.

⁴³ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents*. Coste, sv. IX, s. 646.

⁴⁴ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svatý Vincenc de Paul*. s. 116 – 118.

⁴⁵ Srov. SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul*. s. 13.

Roku 1617 se udály dvě věci, které Vincencovi de Paul změnily život. Počátkem tohoto roku navštívil Vincenc jednoho umírajícího v Gannes, poblíž zámku de Gondi ve Folleville. Tento muž, který se v kraji těšil pověsti poctivého a váženého člověka, byl před smrtí Vincencem vyzván k vykonání generální zpovědi:

„Vyšlo najevo, že ten člověk byl obtěžkán hříchy, které nevyznal ve zpovědích. Sám to řekl hraběnce de Gondi po své zpovědi, že by byl určitě zatracený, kdyby si nevykonal generální zpověď. Zakrátko zemřel. Madam de Gondi jasně poznala důležitost generální zpovědi a přála si, abych o nutnosti dobré zpovědi kázal v kostele na svátek obrácení svatého Pavla. Pán Bůh požehnal tomuto kázání natolik, že si všichni místní obyvatelé vykonali generální svatou zpověď. Nastala taková tlačení, že jsme museli zavolat na výpomoc dva otce jezuity, kteří také kázali, katechizovali a zpovídali.“⁴⁶ Paní de Gondi poté naléhavě Vincence žádala, aby takto kázal i na jiných místech jejich panství: „Pane, co jsme to slyšeli? Totéž se bezpochyby děje s většinou lidí. Jestli ten člověk, považovaný za pořádného, žil ve stavu odsouzení, tak co bude s jinými, kteří žijí hříšně? Ach, pane Vincenci, kolik duší hyne! Jak na to najít lék?“⁴⁷ Zpověď v těchto dobách téměř upadla v zapomnění a na Vincence tato událost udělala hluboký dojem. Byl přesvědčen, že mu takto Bůh ukázal cestu k misionářské službě druhým. Nyní se chtěl vydat do nejuvzdálenějších krajín a říci všem, kteří si myslí, že jsou zatraceni, že Bůh dobroty na ně nezapomněl a prostřednictvím kněze, který jim naslouchá, jim tuto dobrotu připomíná.

Zajímavostí této události z 25 ledna roku 1617 je další fakt, který Vincenc vyslovil až o 38 let později, po smrti dotčených osob:

„Generálova manželka, ještě jako děvče, si při zpovědi svému knězi uvědomila, že kněz nevyslovuje slova rozhřešení, ale jen si cosi zamumlal mezi zuby. Učinil tak pokaždé, když se u něho zpovídala. Trochu jí to znepokojilo, proto jednou poprosila řeholníka, který ji navštívil, aby jí na lístek napsal formuli rozhřešení a ten to také udělal. Když tato dobrá dáma šla znovu na zpověď, poprosila již zmíněného kněze, aby nad ní vyřkl slova rozhřešení, která byla napsaná na lístku. Farář je přečetl. Potom pokaždé, když se u něho zpovídala, mu ten lístek dala, protože neznal slova, která měl vyslovit, tak byl nevědomý.“⁴⁸

⁴⁶ SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. s. 13.

⁴⁷ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents*. Coste, sv. XI, s. 4.

⁴⁸ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents*. Coste, sv. XI, s. 170.

Už Tridentský koncil navrhoval pro tyto nedostatky nápravu katecheze a budování středisek, pro formaci kněží. Francie jeho dokumenty přijala až roku 1615. Tyto dvě skutečnosti, duchovní bída křesťanského lidu, který nepoznal evangelium a nedostatečná příprava kléru, který neznal základy pro vykonávání své služby, představovaly pro Vincence de Paul hlavní výzvy jeho působení. Třetí a nejdůležitější aspekt jeho povolání měly teprve odhalit nadcházející události.

Vincenc nechtěl dál setrvávat v domě rodiny de Gondí, přemýšlel jak odpovědět na boží hlas, který zaslechl z úst umírajícího v Gannes. Se svými myšlenkami se svěřil Petrovi de Bérulle. Ten se dověděl, že ve farnosti Châtillon-les-Dombes hledají horlivého a kompetentního pastýře. Vincenc se pod záminkou neodkladného odchodu hned vydal na cestu.

Městečko Châtillon-les-Dombes položené v pohraničním území bylo často drancováno francouzskými a savojskými vojsky. Lidé zde žili v nedůvěře, izolaci a v otevřeném nepřátelství. Největší a nejvlivnější částí obyvatelstva byli hugenoti. Farnost měla šest kněží, ale jejich život byl od příkladného daleko, což místní jen pohoršovalo. Duchovní a materiální situace zde byla v zoufalém stavu, a Vincenc se proto hned pustil do práce a začal osobním příkladem. Konverzí přibývalo a také šest zmiňovaných kněží zanechalo svých zlovyků a utvořilo společenství. Tehdy se Vincenc utvrdil v přesvědčení, že proměnu lidí musí předcházet proměna kléru.⁴⁹ „*Jednou v neděli, právě když jsem se oblékal na mši svatou, přišel mi kdosi oznámit, že v jednom osamělém domě, vzdáleném od kostela asi čtvrt hodiny, se nachází rodina ve velké nouzi. Všichni onemocněli a nedokážou si navzájem pomoci. Bez váhání jsem o tom hned kázal a naléhavě doporučil tyto postižené do laskavé pozornosti věřících. Sám Pán Bůh pohnul srdce mých posluchačů a probudil v nich spoluúčast na utrpení. Po nešporách, když jsem se ubíral na to místo, viděl jsem, jak do toho domu ženy nesou potraviny, když jiní lidé odtamtud odchází. Bylo to celé procesí. Řekl jsem si: To je skutečně láska k bližním v nouzi, ale není dobře uspořádaná. Postižení dostanou naráz hodně zásob, něco se z toho zkaží a zanedlouho budou opět tam, kde byli. Pán Bůh mi vnukl myšlenku: Tyto dobré ženy by mohly z lásky k Bohu společně, ale organizovaně sloužit chudým, nemocným. Na jednom shromáždění jsem jim také navrhl, že každá může nějakým způsobem pomoci těm, co jsou nebo budou na to odkázáni, ale jen jednorázově. Tak vznikl první ‚charitní spolek‘. Když se to všechno v průběhu tři*

⁴⁹ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 121 – 131.

měsíců sladilo, roku 1617 obdržel nový spolek ‚Bratrstvo křesťanské lásky‘ schválení lyonského arcibiskupa.“⁵⁰

Rodina de Gondi velmi usilovala o návrat Vincence de Paul do Paříže. On sám však důvod k návratu neviděl, ale kardinála de Bérulle poslechl a v předvečer vánoc roku 1617 se vrátil. Paní de Gondi se na svého kaplana velmi upnula a teprve, když odešel, ocenila plně význam jeho přítomnosti. Pochopila také, že si jej nemůže držet jen pro sebe, a proto ho ujistila, že mu ponechá veškerou volnost, aby mohl konat misie a zakládat spolky křesťanské lásky.

Období mezi lety 1618 až 1633 byly v životě Vincence de Paul časem veliké aktivity, kdy poznával, formoval a organizoval instituce, skrze něž realizoval své osobní povolání. Po návratu ze Châtillon-les-Dombes byl rozhodnutý plně se věnovat záchraně duší chudého vesnického obyvatelstva a počítal přitom zvláště s pomocí paní de Gondi a její rodiny. Pomocníkem se mu stal také Antonín Portail z Clichy. Vincenc zanedlouho vypracoval plán evangelizační činnosti na nejbližším území, panství rodiny de Gondi.

Z předchozích zkušeností Vincenc poznal hlubokou duchovní zanedbanost chudého vesnického lidu. Jejich neznalost základních pravd víry, nedostatek přípravy pro přijetí svátostí a praktikování zastaralých forem zbožnosti. Byl proto přesvědčen, že náprava je možná jen od samotných kořenů a to měly misie za cíl. Vykonal je asi ve čtyřiceti hlavních obcích a ve všech založil charitativní bratrstva. Zpočátku využíval nadšení zbožných žen, ale brzy poznal, že je možné do tohoto hnutí zaangažovat i muže. První mužské bratrstvo tak vzniklo ve Folleville. Rozdíl mezi ženskými a mužskými spolky spočíval v charakteru jejich práce. Ženská bratrstva se věnovala pomoci chudým nemocným a mužská sdružení organizovala dílny pro chlapce, ve kterých se vyučili řemeslu, kterému měli později bezplatně učit jiné. Existovala také smíšená charitativní sdružení. Kromě Všeobecných pravidel se nám dochovala pravidla sdružení z Joigny, Montmirail, Courbone, Montreuil a Folleville. V křesťanské lásce se zde spojují duchovní a materiální aspekty se srdečností vůči chudým, jak bylo ustanoveno už v Chatillon.

Filip Emanuel de Gondi vykonával mimo jiné funkci generála galejí a byl tedy svrchovaným pánem trestanců. Vincenc de Paul začal od roku 1618 denně navštěvovat pařížské galejníky a byl zděšen pohledem na jejich bídu. Ačkoli nebylo v jeho moci

⁵⁰ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XI, s. 21.

podstatně zmírnit jejich situaci, snažil se zmírnit alespoň jejich utrpení. Generála de Gondi požádal, aby trestance přestěhoval na vhodnější místo a poskytl jim lepší stravu i zacházení. V Marseille se dokonce začala stavět nemocnice. Na Vincencův podnět také pařížský biskup rozeslal dopis farářům a kazatelům, aby povzbuzovali věřící ke spolupráci na zmírnění osudu odsouzených. V roce 1619 byla zřízena funkce kaplana královských galejí, která byla doživotně svěřena Vincenci de Paul. Díky tomuto úřadu se charitativní činnost mohla rozšířit do celé krajiny. Než Vincenc zemřel, dosáhl ještě toho, že úřad vždy přešel pod správu generálního superiora Misijní společnosti.

Na konci roku 1618 navštívil Paříž ženevský biskup František Saleský. Když kázal v kostele Oratoria v ulici Saint-Honoré, všichni očekávali řeč na vysoké úrovni. Místo toho František překvapil prostotou slov a byl tak přijat s nadšením. S Vincencem de Paul si velmi porozuměli a biskup mu proto svěřil duchovní vedení pařížského kláštera Navštívení, kde se také měl stát zpovědníkem Jany Františky de Chantal. Jí a Františkovi vděčil Vincenc za jediný mystický zážitek, o kterém víme. Roku 1641 v den smrti světice měl vidění, během něhož oba zakladatelé řehole Navštívení Panny Marie jako ohnivé koule vstoupili do slávy

Po návratu z Marseille projížděl Vincenc v září roku 1621 městem Mâcon. V něm panovala taková bída, že mnozí znali cestu ke kostelu jen kvůli žebrání. A právě žebráci se stali pro město skutečným neštěstím. Vincenc proto sestavil plán, který mnozí považovali za šílenství. Zainteresoval do něj městské úřady a radní, biskupa, dvě kapituly kanovníků i nejvýznamnější obyvatele a kupce. Navrhl založení mužských a ženských charitativních bratrstev, která měla napomoci odstranit žebrání a duchovní i materiální zanedbanost místní chudiny. Nejprve bylo třeba vytvořit seznam všech žebráků ve městě, jejichž počet sahal ke třem stům. Poté měl být založen fond pomoci.

Veškeré tyto snahy měly zabránit zahálčivosti a zneužívání dobrotivosti, a přitom měly pomoci potřebným. Plán začal fungovat. Namísto tří dnů se však Vincenc musel zdržet tři týdny. Na jejichž konci musel odejít tajně, aby se vyhnul přílišným poctám. Charitativní díla postupně začala překračovat hranice panství rodiny de Gondi.⁵¹

Jako kazatel putující po vesnicích a osadách pokračoval Vincenc de Paul v činnosti. Příležitostně jej doprovázeli spolupracovníci z pařížského kléru. Tehdy paní de Gondi napadlo, že by Vincenc mohl tuto nestálou skupinu přetvořit ve společenství,

⁵¹ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 140 – 151.

keré by se věnovalo misiím? Vincenc po dlouhém uvažování souhlasil, a tak byla 17. dubna roku 1625 Vincencem de Paul, Antonínem Portail, Františkem du Coudray a Janem de la Salle podepsána zakládací listina Misijní společnosti, ve které se zavázali k evangelizaci chudého vesnického lidu. Sídlem nového společenství se nejprve stalo „Kolegium dobrých dětí“ v ulici Saint-Victor a později pět set let starý komplex kláštera s nemocnicí, opatství Saint-Lazare v Paříži.

Když 23. června roku 1625 zemřela paní de Gondi, Vincenc jí nazval první zakladatelkou. Misijní společnosti zanechala značné prostředky. Vincenc de Paul nyní mohl celý svůj čas věnovat rodící se společnosti.⁵² Král Ludvík XIII. Misijní společnost uznal roku 1627 a papež Urban VIII. bulou *Salvatoris nostri* 12. ledna roku 1633.⁵³

Osm let byl Vincenc de Paul duchovním hraběnky de Gondi a krátce po její smrti přešla pod jeho vedení Luisa Le Gras. Roku 1629 ji Vincenc požádal, aby navštívila charitní spolky mimo Paříž a podala mu zprávu o jejich činnosti. Tím se začala jejich společná cesta. Stali se nejbližšími přáteli a spolupracovníky do konce života.

Čtyři roky Luisa cestovala z Paříže na venkov a starala se o existenci a rozkvět charitních spolků. Uvědomovala si, že vzhledem k lidské slabosti budou potřebovat stále povzbuzení a náboženskou formaci. Na svých cestách udržovala písemný kontakt se svým duchovním vůdcem a s mateřským domem Misijní společnosti v Saint-Victor. Byla Vincenci vděčná za jeho rady a povzbuzení a nikdy také nezapomněla na jeho zdraví, často jej totiž sužovaly silné bolesti nohou. Luisa se s velkou ochotou a radostí odevzdala službě Bohu a chudým, ačkoli jí mnohdy tížila starost o jejího jediného syna Michala Antonína.

Luisina cesta k chudým nebyla vždy tak jednoduchá. Po smrti manžela Antonína ji Vincenc de Paul ve svém duchovním vedení nejprve nechával v jakési posvátné zahálce, kterou Luisa vyplnila nespočetnými nábožnými praktikami. „*Vynasnažím se vyhýbat zahálce, proto se po tomto krátkém ztišení dám hned do práce. S radostí budu pracovat ať už pro církev, pro chudé nebo podle potřeb domácnosti, a to do šestnácté hodiny. O šestnácté hodině, i kdybych byla ve městě, pokud se nevyskytne nějaká naléhavá dobročinná práce nebo jiná důležitá společenská povinnost, zajdu do*

⁵² Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 165 – 167.

⁵³ Srov. MEZZADRI, Luigi. *Putovat' s modlitbou a láskou*. s. 44 – 49.

*nejbližšího kostela a pomodlím se nešpory.*⁵⁴ Ani nejpřísnější řeholní regule však nebyly tak náročné. Z dopisů, které si Vincenc a Luisa následně vyměnili je patrný talent, se kterým Vincenc uměl vést duše. Jeho dopisy vyjadřují vřelou sympatii. Jsou plné starostlivého zájmu a dokonce něžnosti, jakou bychom u přísného kritika kléru nečekali. Vincencovou snahou bylo, aby Luisa překonala svůj strach a dostala se do stavu úplné odevzdanosti a důvěry v Boha a jeho milosrdnou lásku. Proto se také musela osvobodit od přísných forem nábožnosti, které se spíše než pomocí, staly překážkou na její cestě k dokonalosti.

Od roku 1628 vykonával Vincenc exercicie pro budoucí kněze v Beauvais. Když pařížský biskup zaznamenal úspěch těchto exercicií, nařídil ve své diecézi všem kandidátům kněžství, aby absolvovali desetidenní duchovní cvičení. Před příchodem diakonů v roce 1631 vyhlásil Vincenc lazaristům: „*Bratři, stojíme na prahu velkého díla, které nám Pán Bůh svěřil. Zítřa přivítáme muže, které nám pošle Boží Prozřetelnost, abychom spolupracovali s Pánem na jejich posvěcení...*“⁵⁵Kandidáti na kněžské svěcení byli pro Vincence: „*nejbohatším a nejcennějším pokladem, jaký církev vložila do našich rukou.*“⁵⁶Vincenci se splnilo konat dílo, po kterém nejvíc toužil. Jan Jakub Olier, zakladatel sulpiciánů, na jeho adresu řekl: „*Pan Vincenc je připravuje tak, že odcházejí z Paříže jako hořící svíce ...*“⁵⁷

Mimo to Vincenc organizoval „Úterní konference“ pro kněze, při nichž se kněží scházeli, aby se společně modlili, naslouchali a vedli dialogy.

Ve službě chudým začaly mít paní křesťanské lásky, což byly většinou dámy z vyšší společnosti, velké těžkosti. Vincenc od nich vyžadoval osobní účast. Zároveň si byl vědom, že v časech morových epidemií bylo problematičtější chtít po nich odvalu a obětavost, jakou pozoroval u venkovských dívek. Takové, jako byla Markéta Naseau, byly ochotné vykonávat i tu nejodpornější a nebezpečnou práci.

Markéta Naseau se do služby u svaté Luisy přihlásila v únoru roku 1630. Vincenc o ní napsal: „*Ve městě bylo velké množství nemocných a péče o ně byla na nízké úrovni, protože dámy měly zábrany úplně se jim věnovat, ať už kvůli odporu svých*

⁵⁴ SULLIVAN, Louise. *Spiritual Writings of Louise de Marillac: Correspondence and Thoughts*. New York: First edition, 1991, s. 1.

⁵⁵ SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. s. 21.

⁵⁶ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents*. Coste, sv. XII, s. 9.

⁵⁷ SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. s. 21

manželů, kvůli svým dětem nebo rodičům. Proto Pán Bůh chtěl, aby se utvořilo společenství žen, které by převzalo vedení starostlivosti o nemocné a staré. První takovou vhodnou dívkou byla právě Markéta Naseau...přestěhovala se do Villepreux, kde se jistou dobu ještě připravovala konat skutky křesťanské lásky; naučila se též ošetřovat nemocné. Když slyšela, že v Paříži je nemocných hodně, zapojila se do jejich ošetřování. Svou službu vykonávala skutečně svědomitě a zručně. Bohužel zemřela velmi brzy, roku 1632, když se o svou postel podělila s chudou, morem nakaženou pacientkou.“⁵⁸ Markéta se stala prototypem dcery křesťanské lásky. Díky jejímu příkladu se přihlásilo množství vesnických dívek, které svůj život chtěly zasvětit službě potřebným. Pozvolna se začala utvářet Společnost dcer křesťanské lásky se stále konkrétnější podobou.

Památným dnem založení Společnosti se stal 29. listopad roku 1633, kdy Luisa de Marillac do svého bytu přijala prvních pět dívek. Osm měsíců na to, 31. června 1634, odevzdal Vincenc dcerám křesťanské lásky provizorní pravidla pro jejich společný život. Klauzurou tohoto společenství se staly ulice s chudými potřebnými.

Řeholní společnost s takovým způsobem života a misionářským zaměřením byla v té době revoluční. Postupně se pod vedením Luisy její činnost začala rozšiřovat, když se dámy z bohatých rodin rozhodly starat o nemocné v nemocnici Hôtel-Dieu.

V roce 1635 zase ohrožovala Paříž španělská vojska, kvůli nimž mělo být obsazené opatství Saint-Lazare. Tehdy se misionářům-lazaristům naskytla příležitost rozšířit jejich pole působnosti o duchovní službu vojákům.

Nejznámějším Vincencovým dílem však byla starost a výchova dětí, které jejich matky odložily. Ročně jich v Paříži bylo odloženo 300 až 400 a všechny musely být umístěny do útulku „Couche“. V tomto zařízení byla vysoká úmrtnost, protože péče byla na primitivní úrovni. Dětem, které hodně plakaly, byl podáván silný uspávací nápoj, který byl pro mnohé smrtelný. Stávalo se, že bylo dítě za několik drobných prodáno žebrákům, kteří je zmrzačili, aby si více vyžebřali. Veřejně převládal názor, že tyto děti byly zplozené v hříchu, a proto ani nebyly pokřtěné. Když Vincenc viděl tyto poměry, naplnila jej hrůza. Důrazně poukazoval na to, že všechny děti jsou Božím stvořením. Ale ani mezi dámami křesťanské lásky to neměl lehké, když je chtěl získat a udržet pro pomoc těmto maličkým. Roku 1640 jim předložil svůj plán na založení spolku, který by pomáhal dětem v útulku. Paním přitom svěřil správu a organizaci útulku a dcerám

⁵⁸ SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. s. 23 – 24

křesťanské lásky každodenní starost a péči o děti. Jeho spolupracovnice Luisa de Marillac uvedla tento plán do praxe. Společně organizovali sbírky a začali zřizovat záchytné stanice pro nalezené děti. Za pomoci charitních spolků a farností byl vypracován seznam rodin a pěstounek, kam mohly být děti bez obav svěřené. Každé z nich přitom prošlo lékařskou prohlídkou a bylo některou sestrou pravidelně navštěvováno. Vincenc ve své charitativní činnosti nezapomněl ani na výchovu a školy pro chudé děti a v tomto ohledu se Luisa de Marillac už předtím osvědčila jako vynikající vychovatelka mladých dívek.⁵⁹

Po smrti francouzského krále Ludvíka XIII. se Vincenc de Paul stal rádcem Anny Rakouské, která na čas převzala vládu. Jejím prvním ministrem byl kardinál Mazanin, kterému nechtěla přenechat výsadní právo rozhodovat v náboženských otázkách. Proto Vincence povolala do takzvané „Rady svědomí“. Byl to poradní orgán, který pomáhal královně řešit otázky, týkající se udělování různých beneficií, hlavně biskupským úřadům. Na rozdíl od Mazanina Vincenc nebyl politikem, ale člověkem víry a na královnu měl velký vliv, který využil vždy jen jako apoštol milosrdné lásky pro dobro církve a chudých.⁶⁰

Když od jistého Pařížana roku 1653 Vincenc obdržel peněžité dar, zřídil zvláštní druh zařízení pro zestárlé dělníky, kteří už nebyli schopní se uživit. Nadále však využíval jejich zručnosti a později se komunita rozšířila o manželské páry. V opatství Saint-Lazare bylo už od počátku poskytováno přístřeší pro duševně nemocné a péče o ně byla svěřena sestrám.

Rok 1660 se pro vincentskou rodinu stal nejtěžší. V únoru zemřel první nejbližší Vincencův důvěrník, páter Antonín Portail. A o měsíc později také Luisa de Marillac. Vincenc de Paul zemřel 27. září.⁶¹

⁵⁹ Srov. SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. s. 16 – 30.

⁶⁰ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 514 – 520.

⁶¹ Srov. SCHINDLER, Eugen. *Vincenc de Paul – otec chudobných*. s. 38 – 41.

1.3. Sociální a kulturní podmínky života Luisy de Marillac

Tři sta padesát let byla prakticky neznámá. Teprve od konce 20. století máme možnost spolu s Dcerami křesťanské lásky obdivovat specifický přínos Luisy de Marillac, která téměř pětatřicet let pracovala po boku Vincence de Paul a angažovala se ve službě chudým ve sdružení křesťanské lásky. Zakladatelka, učitelka, opatrovatelka, ale také manželka, matka a vdova, Luisa de Marillac, byla radikální myslitelka a organizátorka, která svůj život žila intenzivně s nezdolnou vytrvalostí. Její životní snahou bylo hledat a plnit Boží vůli. Skrze utrpení a lásku se nakonec stala mystičkou v činnosti.

Proč historie na tuto ženu 17. století vedle Vincence de Paul zapomněla, snad vysvětluje kniha monsignora Calveta.⁶² Luisa de Marillac byla ilegitimní dcerou, což vysvětlovalo ostýchavost vzhledem k její osobě, a také více než dvě století tajností ohledně totožnosti její matky. Po staletí také převládala představa, a Luisa tuto představu za svého života sama živila, ve které byla pouze jakýmsi „nástrojem“ pro uskutečňování charitativních plánů Vincence de Paul. Tato skutečnost by ovšem samotnému Vincenci přidávala na cti jen velmi málo. Zásluhou vydání životopisu Jeana Calveta roku 1958, který poprvé otevřeně hovoří o okolnostech narození Luisy a dramatických událostech v jejím životě, vydání jejích duchovních spisů roku 1983 a úvah druhého vatikánského koncilu o lidské důstojnosti nastala vhodná chvíle pro znovuzrození „pravé“ Luisy de Marillac. Pod vedením svatého Vincence Luisa uspokojila svou duši a sjednotila svůj život. Našla vlastní cestu činné lásky, lásky sloužící a stala se jednou z neaktivnějších žen v dějinách církve.

Vincenc de Paul ji nejprve pomalu zapojoval do charitativních děl, aby ji 6. května roku 1629 úředně jmenoval svou spolupracovnicí.⁶³ Luisa de Marillac se v jeho dílech nacházela na pravém místě. Vytvářela spojení mezi vesnickými ženami, jakými byli dcery křesťanské lásky a paními křesťanské lásky, které pocházely z vyšší společnosti. Přestože byla šlechtického původu (de Marillac), pro svůj život si zvolila společnost vesnických žen a chudých.

⁶² Srov. CALVET, Jean Antoine. *Luiše de Marillac par elle-même*. Paris: Téqui, 1958.

⁶³ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents*. Coste, sv. I, s. 135 – 136.

1.3.1 Důležité události v životě Luisy de Marillac

Příslušníci rodu de Marillac zaujímali po staletí ve francouzském království důležitá postavení u dvora. Jedním z nich byl Vilém, který se stal královským administrátorem. Měl celkem osm dětí, mezi nimiž se proslavili zejména Michal, který byl královským kancléřem Ludvíka XIII. a ministrem spravedlnosti, jeho nevlastní bratr Jan Ludvík, hrabě Beaumont a maršál francouzské armády, sestra Valencie, která se výhodně provdala za hraběte Oktaviána Doni d'Attichy, správce financí královny Marie de Medicis a Ludvík, kapitán královské stráže, který byl otcem Luisy de Marillac.⁶⁴

Ženou Ludvíka de Marillac byla od roku 1584 Marie de la Rozière, která ovšem brzy zemřela bezdětná. Další oficiální sňatek Ludvík uzavřel roku 1595 s vdovou Antoinettou Le Camus.⁶⁵

Luisa de Marillac se narodila 12. srpna roku 1591 pravděpodobně v Paříži, poblíž farnosti svatého Pavla. Pravá identita její matky zůstává neznámá, ačkoli někteří ze životopisců Luisy, kupříkladu Ludvík Baunard,⁶⁶ se domnívají, že jí byla Margita Le Camus.⁶⁷ Jisté je, že Luisin křestní list se nikdy nenašel a o sňatku Ludvíka de Marillac s touto ženou nemáme žádné záznamy. Matriky z let 1590 až 1595 se nedochovaly.⁶⁸ Běžné bylo, že si šlechtici drželi dívky nižšího původu pro své potěšení. Pokud z jejich spojení vzešel potomek, otec se k němu mohl přiznat, v žádném případě ho však nemohl přijmout do rodiny. Jeho osud závisel výhradně na rozhodnutí otce.⁶⁹

⁶⁴ Srov. CALVET, Jean Antoine. *Laise de Marillac par elle-même*. s. 9.

⁶⁵ Srov. POLÁČEK, Klement. *Slnkoprerazilomrákavy*, s. 23 – 26.

⁶⁶ Ludvík Baunard, 1828 – 1919, francouzský katolický kněz, profesor a historik, který v roce 1897 vydal životopis Luisy de Marillac pod názvem *Sainte-Louise de Marillac: fondatrice des Filles de la Charité de saint Vincent*. Měl přitom k dispozici všechny tehdy známé materiály o životě svěřice. Srov. LOVAT, Alice Lady. *Life of the venerable Louise de Marillac (Mademoiselle le Gras)*, New York: Longmans, Green & co., 1917, s. 24.

⁶⁷ BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul*. Paris: 1898, s 3.

⁶⁸ Srov. CALVET, Jean Antoine. *Laise de Marillac par elle-même*. s. 11

⁶⁹ Srov. POLÁČEK, Klement. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 27.

Osobnost Luisy de Marillac hned od počátku poznamenalo několik problematických situací. První dny jejího života probíhaly v hrůzách občanské války. V okolí Paříže tehdy bojovaly královská a odbojová protikrálovská strana, které se navzájem vraždily. Je pravděpodobné, že matka Luisy se stala obětí všeobecné bídy.⁷⁰ Bez matky a tělesně slabá Luisa vkročila do života: „*Pán Bůh mě už časně obeznámil o své svaté vůli, že se jen cestou kříže dostanu k Němu. Od mého narození, mě nikdy nenechal bez utrpení.*“⁷¹

Ludvík de Marillac byl čestný muž, který uznal Luisu za svou a hned po narození jí zajistil trvalý důchod i věno. Měl ji velmi rád, ovšem společenské normy té doby mu kvůli jejímu původu nedovolovaly mít ji u sebe. Zvláštní péči věnoval zejména jejímu vzdělání. Přál si pro ni výchovu, která byla přiměřená jejímu šlechtickému původu, proto ji už jako velmi malou poslal do dominikánské klášterní školy v Poissy, kterou založil svatý Ludvík IX.⁷²

V klášterní škole žila sestřenice Ludvíka de Marillac, stejného jména. Sestra Luisa de Marillac, pravděpodobně kmotra malé Luisy, byla považována za jednu z nejvzdělanějších sester.⁷³ Známá svou zbožností, moudrostí a vysokou kulturou, získala nadšení malé Luisy pro umění, které se stalo na celý život jejím koníčkem.⁷⁴

Škola sester dominikánek byla proslulá vysokou intelektuální a duchovní úrovní. Luisa zde získala solidní vzdělání v teologii, filozofii, latině, řečtině a francouzské literatuře. Bylo velkým potěšením jejího otce dlouze s Luisou hovořit o vážných otázkách a problémech. Luisa své vědomosti a náměty k debatám čerpala z četby, která se pro ni stala nejběžnější činností. Díky četbě Písma, která v té době nebyla ničím

⁷⁰ Srov. BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundtrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul.* s. 8 – 9.

⁷¹ BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundtrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul.* s. 9.

⁷² Ludvík IX., svatý král se narodil v Poissy v roce 1214. Vládl v letech 1226 – 1270, kdy zemřel na následky moru u Tunisu při křížové výpravě. Svou vládu zaměřil hlavně na to, aby se upevnila královská moc a vláda práva a spravedlnosti ve Francii. Srov. Louis IX., in: MÉVEL, Jean-Pierre. *Dictionnaire Hachette Encyclopédique illustré,* s. 1112.

⁷³ Srov. POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac.* Paris, 1958, s. 22.

⁷⁴ Srov. CALVET, Jean Antoine. *Louise de Marillac par elle-même.* s. 12 – 13.

samozřejmým, a dominikánské spiritualitě se zde Luisa seznámila s Kristem Ježíšem a naučila se ho milovat.⁷⁵

V tomto čase se vztah otce Ludvíka a dcery velmi prohloubil. Z jeho pozdější závěti je patrné, že si jí velmi vážil. Napsal: „*Luisa byla mým velkým potěšením na tomto světě. Byla mi Bohem dána pro duševní klid v trápeních života.*“⁷⁶

Luisa si v řeholním prostředí získala vášnivou touhu zasvětit se Bohu. Klášterní studium ovšem musela přerušit, když byla poslána do skromného penzionu k „chudé slečně“.⁷⁷ Není zcela jisté, zda k této změně došlo proto, že se v roce 1601 v rodině Marillac narodila Inocencie a od roku 1602 Ludvík de Marillac vedl soudní proces proti své ženě, která promarnila jeho majetek, nebo k ní došlo až po smrti Luisina otce.⁷⁸ Jisté je, že v této „domácí škole“ se životní styl od toho v Poissy podstatně lišil. Luise se dostalo praktické výchovy. Naučila se vařit, uklízet, šít, jednoduše vše, co by žena měla vědět o vedení domácnosti.⁷⁹ Zde Luisa přešla od uvažování ke konání. Projevil se praktický smysl, který se jí měl v budoucnosti hodit. To platilo také pro finanční stránku vedení domácnosti a podnikavou praxi. „*Učitelka byla chudá, proto jí Luisa navrhla, aby se dala do obchodování a povzbuzovala k tomu i přítelkyně. Ujala se i nízké domácí práce jako: nosit dřevo a jiné, co obyčejně dělají sluhové.*“⁸⁰ U „slečny“ Luisa pobývala téměř deset let. Během nich se stále věnovala četbě náboženských knih.

Luisa dlouho trpěla nedostatkem jistoty, kterou dítěti poskytuje přítomnost obou rodičů.⁸¹ Ve věku dvanácti let se stala sirotkem. Její otec, Ludvík de Marillac, zemřel v červenci roku 1604. V takových případech se v šlechtických rodinách často stávalo, že nelegitimní děti byly odsunuty stranou. Luisa neměla žádné právní nároky a všechny tyto skutečnosti ji samozřejmě hluboce poznamenaly. Přes tuto nepřízeň se novým

⁷⁵ Srov. POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac.* s. 23.

⁷⁶ Srov. GOBILLON, Nicolas. *The Life of Mademoiselle LeGras.* London: Amvil Printing, 1984, s. 3.

⁷⁷ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac.* Paris: Compagnie des Filles de la Charité, 1988, s. 27 – 30.

⁷⁸ Srov. CALVET, Jean Antoine. *Luise de Marillac par elle-même.* s. 14.

⁷⁹ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac,* s. 3.

⁸⁰ Srov. POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac.* s. 29.

⁸¹ Srov. POLÁČEK, Klement. *Slnko prerazilo mrákavy,* s. 32 – 34.

poručníkem Luisy stal její strýc Michal, který ač zaneprázdněn dvorskými záležitostmi, byl velmi zbožný a k Luise měl vřelý vztah.⁸²

Začátkem 17. století se pod vlivem tridentského sněmu mnoho lidí ubíralo do klášterů. Nikde jinde nebyla tato oduševnělost tak velká, jako právě ve Francii. V tomto úseku historie se Francie pokoušela o náboženskou obnovu.⁸³ Také v Luise jistá událost z roku 1606 znovu zažehla dávnou touhu po obětování se Bohu. Tehdy byla jako patnáctiletá svědkem slavnostního uvedení dvanácti řeholnic do kapucínského kláštera v ulici svatého Honoria. Kapucínky procházely pařížskými ulicemi bosé v průvodu a každá z nich měla na hlavě trnovou korunu. Kapucínky přinesly příklad nejpřísnější askeze a vyzařování františkánské zbožnosti. Žádná řehole nebyla tolik spjata s ukřižovaným Ježíšem.

Luisa se cítila být přitahována jejich způsobem života v modlitbě, ruční práci a chudobě. V okamžiku zápalu slíbila Bohu, že vstoupí do jejich řádu. To však bylo více, než mohla učinit. Mladé ženy se v ničem nemohly rozhodovat samy. Proto se obrátila na svého strýce Michala, který jí poslal za provinciálem kapucínů, Otcem Honoriem de Champigny.⁸⁴

Otec Honorius poznal, že Luisina tělesná i duševní konstituce byla příliš křehká pro přísný způsob života kapucínek, proto jí řekl: „*Bůh má s vámi jiné plány.*“⁸⁵ Luisa byla už od dětství přesvědčená, že její životní cestou je stát se řeholnicí. O to větší bylo její zklamání. A byl zde slib, který sama sobě dala.⁸⁶

Rodina de Marillac chtěla Luisu provdat. Podle tehdejšího zvyku hledali pro dívku vhodného muže její rodiče nebo poručník. Rodina de Marillac se v tomto čase těšila přízně královny matky, Marie de Medicis, proto bylo pochopitelné, že vhodného manžela hledali u jejího dvora. Když Luisa nemohla naplnit svou touhu po

⁸² Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 2.

⁸³ Srov. BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundtrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul*. s. 10.

⁸⁴ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contre vents et marées, Louise de Marillac*, s. 4.

⁸⁵ Srov. GOBILLON, Nicolas. *The Life of Mademoiselle Le Gras*, s. 4.

⁸⁶ Zdá se nepravděpodobné, že by se jednalo o formální slib. Ovšem roky poté, v době úzkosti, tako krize dramaticky vyvrcholila v největší zkoušku Luisina života. Srov. CALVET, Jean Antoine.

Louise de Marillac par elle-même. s. 16.

náboženském životě, neměla jinou možnost, než vstoupit do manželství. Ve dvaadvaceti letech se na počátku roku 1613 v Paříži provdala za Antonína Le Gras, tajemníka Marie de Medicis.

Rodina Le Gras se vyznačovala láskou k chudým a založila nemocnici ve městě Puy. Od prvních let manželství se Luisa věnovala navštěvování chudých nemocných. Vyřizovala jim přijímání svátostí. Tato ctnost lásky k bližním se navždy usadila v jejím srdci s velkou silou a horlivostí.

Protože byla Luisa nespokojená s pomocí chudým pouze v jejich domovech, chodila také do nemocnic, kde pacientům poskytovala základní péči a útěchu. Zanedlouho získávala ke službě i jiné dámy. To vše jí poskytlo potřebné zkušenosti pro velké dílo, které později vykonala k ulehčení všech nemohoucích.⁸⁷

Ačkoliv Luisa žila ve společnosti, vždy projevovala velkou skromnost. Při stolování uměla obratně skrýt, že nejedla a v noci vstávala, aby se modlila a nahradila tím hodiny, které denně věnovala domácím povinnostem a skutkům lásky. Nadmíru se znepokojovala, aby dostála všem závazkům dokonalé manželky a matky i v duchovním životě prožívala úzkost. Stále znovu zpytovala svědomí a konala si generální zpověď.⁸⁸ Nosila dokonce kající pás a bičovala se, ačkoli byly už dost pokořující její časté nemoci a vyčerpání.⁸⁹

V říjnu roku 1613 se manželům Le Gras narodil syn, jehož pojmenovali Michal po strýci a Antonín po otci.⁹⁰ Roky radosti obou rodičů však netrvaly dlouho, protože chlapec se obtížně vyvíjel. V roce 1614 navíc Luisu zasáhla smrt strýce Oktaviána d'Attichy, v jehož sídle mladá rodina přebývala, a který po sobě zanechal vdovu Valencii se sedmi dětmi. Spolu s Antonínem se tetě snažili pomoci, jak jen bylo možné, ovšem uplynuly sotva tři roky, když zemřela také Valencie.

Rok 1617 byl rokem vraždy Concino Conciniho a první nemilosti Marie de Medicis. Po královně regentce usedl na trůn její syn Ludvík XIII. Nerozumná vláda Marie zapříčinila mezi matkou a synem vznik takového napětí, že ji mladý král vykázal z krajiny. Nebylo možné, aby vypuknutí státního převratu nezasáhlo také rodinu Antonína Le Gras, tajemníka královny regentky. Nová situace ve Francii ohrozila její

⁸⁷ Srov. GOBILLON, Nicolas. *The Life of Mademoiselle Le Gras*. s. 4 – 5.

⁸⁸ Srov. POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac*. s. 49.

⁸⁹ Srov. GOBILLON, Nicolas. *The Life of Mademoiselle Le Gras*. s. 4 – 5.

⁹⁰ Srov. POLÁČEK, Klement. *Slnko prerazilo mrákavy*. s. 42 – 43.

finanční zabezpečení. Přes tuto nepřízeň osudu bylo nutné postarat se o rodinu a výchovu sedmi sirotek d'Attichy.⁹¹ Po právní stránce se jejich opatrovníkem stal Michal de Marillac. Ten však správu majetku rodiny d'Attichy svěřil Antonínovi Le Gras a denní starosti připadly Luise, která je plnila s velkou svědomitostí. Antonín Le Gras věnoval mnoho úsilí a příjmů k udržení tohoto majetku. Ale nakonec se s Luisou dočkali jen nevděku.

Na Luisu znovu dolehly zkoušky, když její manžel mezi léty 1621 až 1622 onemocněl a jeho bolestivá choroba ovlivnila jeho chování. Luisa přes nepříjemné pocity náladovosti ošetřovala svého manžela s velkou láskou. Často ji ovšem napadalo, zda jeho nemoc není Boží trest za to, že nesplnila dávno učiněný slib, že vstoupí do řádu kapucínek. Její strýc Michal de Marillac ji povzbuzoval a zařídil dokonce setkání s ženevským biskupem Františkem de Sales, který ji svěřil do péče svému příteli, belleyskému biskupovi Janu Petrovi Camus.

Zaměřená na sebe a své utrpení Luisa přes všechny útěchy upadla do deprese. I její syn Michal Antonín ji zklamal. Dítě bylo velmi nestálé a jeho duševní vývin byl zpomalený. Luisa rozmnožovala své modlitby, bdění a sebeumrtvování, ale zdravotní stav jejího manžela se stále zhoršoval a Antonín svou chorobu těžce snášel. Luisina bolestná úzkost se stupňovala do té míry, až 4. května roku 1623 dosáhla svého vrcholu. Na svátek svaté Moniky, vzor matek a vdov, Luisa učinila nový slib, že se v případě manželovy smrti už nikdy znovu neprovdá a cele se zasvětil Bohu. Doufala, že jí tento slib navrátí pokoj.⁹² To se však nestalo a o tři týdny později znovu upadla do úzkostného duševního stavu: „*Domnívám se, že musím opustit svého manžela, což jsem už také dávno chtěla, abych mohla uskutečnit svůj slib, za mlada učiněný, a větší volností sloužit Pánu Bohu a svým bližním. Tak se mi zdálo, že se příliš přidržuji svého duchovního vůdce, a proto musím i tohoto zanechat a zvolit si jiného. Konečně sotva jsem dokázala uvěřit v nesmrtelnost duše, a ve spojení s tímto jsem pochybovala o existenci Božstva. Pod těžkostí této trojité nejistoty jsem mnoho trpěla.*“⁹³

⁹¹ Srov. POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac*. s. 50.

⁹² Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 3.

⁹³ BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul*. s. 26.

Krise vrcholila. Jak sama poznamenala: „byly to strašné dny“.⁹⁴ O svátku Soslání Ducha Svatého se ovšem stalo něco neočekávaného:

„V den letnic, během mše svaté anebo rozjímání v kostele, byl můj duch najednou zbaven všech pochybností. Bylo mi dáno na vědomí, že mám zůstat se svým manželem, a že přijde čas, kdy budu moci složit sliby chudoby, čistoty a poslušnosti, a že budu žít v malé komunitě, ve které několik dalších osob učiní podobně. Porozuměla jsem tedy, že budu na určitém místě, abych sloužila bližnímu, ale nemohla jsem pochopit, jak se to stane, neboť se to dělo za stálého přicházení a odcházení. Byla jsem dále ujištěna, že mám zůstat klidná ohledně svého duchovního vůdce, a že mi Bůh dá jiného, kterého, jak se mi zdá, jsem viděla, a cítila jsem odpor k tomu, abych ho přijala, přece jsem však souhlasila. Zdá se mi, že to bylo proto, že jsem ještě nemusela udělat tuto výměnu. I třetí starost mi byla odňata ujištěním, které jsem vnímala, že Bůh sám mě učí, a mám-li jeho, nemám se bát ničeho dalšího. A nakonec dodává: „Vždy se domnívám, že se mi této milosti na přímluvu ženevského biskupa (zesnulého Františka de Sales) dostalo“⁹⁵

Ve snaze uchovat tento moment v mysli si jej Luisa pečlivě vypsala na papír, nosila jej stále u sebe a v těžkých chvílích si ho pak vždy znovu přečetla.⁹⁶ Toto „světlo“, jak tuto událost nazvala, vneslo do duše slečny Le Gras hluboký pokoj, nemohlo ji ale ušetřit trápení, které jí působila manželova nemoc. Antonín během ní nemohl spát a často krvácel. Luisa ho zahrnovala láskyplnou starostlivostí a tím si získala jeho srdce. Antonín díky ní ve své dlouhé nemoci dosáhl vysokého stupně křesťanské dokonalosti. V noci 21. prosince 1625 zemřel a Luisa byla v ten čas s ním. Celý život s láskou vzpomínala na výročí jejich sňatku.⁹⁷

Ve strachu z toho, co ve výchově svého dvanáctiletého syna zanedbala v období nemoci svého manžela a ve strachu o jeho budoucnost, zahrnovala jej mimořádnou láskou, která pěstuje, ale nevychovává. Tři roky žil Michal Antonín po boku podrážděného, nemocného otce a matky, která podléhala depresím. Byl nestálý, bez energie a zájmu o jakoukoli práci. Mezi matkou a synem tak vznikly četné spory. Luisa

⁹⁴ Srov. CALVET, Jean Antoine. *Louise de Marillac par elle-même*. s. 39 – 47.

⁹⁵ CALVET, Jean Antoine. *Louise de Marillac par elle-même*. s. 48.

⁹⁶ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 3.

⁹⁷ Srov. GOBILLON, Nicolas. *The Life of Mademoiselle Le Gras*, s. 8 – 9.

si přála, aby se stal knězem a Michal chtěl jejímu přání vyhovět. Sám byl ale vnitřně nespokojený. Luisa se velmi obávala o jeho spásu. Michal se nakonec rozhodl pro sňatek a jeho manželství bylo šťastné.⁹⁸

Luisa de Marillac znovu pocítila mocnou touhu cele patřit Bohu, prohloubila proto svůj život modlitby. Postila se a bičovala. Jako vdova se mohla plně věnovat také skutkům milosrdenství, přesto však nenacházela vnitřní klid. Obrátila se proto na své duchovní, kteří ovšem nedokázali tuto mladou utrápenou a nespokojenou vdovu utěšit. Biskup z Belley ji proto svěřil do rukou Vincence de Paul.

Vincenc byl v tom čase velmi zaneprázdňený organizováním misí. Na jedné straně se věnoval charitativní činnosti a na straně druhé pozdvíhal duchovně opuštěný lid misími a vyučováním náboženství. V roce 1625 také položil základy Kongregace lazaristů v Kolegiu dobrých dítek.

Vincenc se velmi zdráhal přijmout pod duchovní správu pařížské dámy. Pro mnohé to byl spíše snobismus, než upřímná touha nechat se vést ke křesťanské dokonalosti. Navíc ze zkušenosti s paní de Gondi věděl, že učinila vše pro to, aby zůstal blízko ní. Není tedy divu, že si nechtěl svazovat ruce a věnovat čas této činnosti na úkor svého poslání. Ovšem ačkoli Vincenc nebyl v pozici poskytovat individuální vedení, biskupovu žádost o převzetí slečny Le Gras nemohl odmítnout.⁹⁹

Také Luisa váhala. Drsný, chladný a sešlý Vincenc de Paul jí nijak neimponoval. Byl mužem daleko vzdáleným aristokratickému lesku a zářivé dobrotě Petra Camus a Františka de Sales. Setkání těchto dvou lidí se jevílo jako nemožné. Oddělovalo je mnoho rozdílů, zejména sociální a kulturní původ. Luisa byla zklamáná, když před sebou uviděla muže, který budil dojem nevzdělaného vesničana. Nicméně velmi brzy si oba byli vědomi potřeby, kterou představovali jeden pro druhého. Oddanost Vincence de Paul byla naprostá a neměnná po celých třicet šest let. Také důvěra Luisy v něj byla absolutní.

Nejprve si však slečna Le Gras musela projít obdobím nejistot, tápání a uzdravování starých ran svého ducha. Mezi prvními také musely být vyřešeny hmotné otázky.¹⁰⁰ Dlouhá nemoc a neuspokojivé vedení Antonína Le Gras zapříčinily, že se Luisa musela vzdát bydlení v zámku rodiny Le Gras na Courteau-Villain a přestěhovat

⁹⁸ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 9 – 17.

⁹⁹ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 11 – 14.

¹⁰⁰ Srov. CALVET, Jean Antoine. *Louise de Marillac par elle-même*. s. 53.

se se synem do malého penzionu v ulici svatého Viktora, která byla blízko Kolegia dobrých dětí. Když Luisa poznala Vincence de Paul a jeho díla, chtěla mu být co nejbližší.¹⁰¹ V červenci roku 1628 mu napsala, že se stále více a více ve svých modlitbách cítí být nabádána oddat se službě chudým.¹⁰² Vincenc jí na to odpověděl: „*Kéž byste byla navždy stromem života, přinášejícím plody lásky.*“¹⁰³

Jak Vincenc poznával duchovní bohatství své duchovní dcery, tou měrou jejímu zraku odhaloval Boží záměr a vyzval ji, aby hledala Boží vůli v radostech každodenního života. Neposlal ji hned k vnějším pracím, protože nepatřil k těm, kdo se unáhlují. Od Luisy nejprve žádal vnitřní proměnu. Jeho charakteristickým tahem bylo trpělivě vyčkávat. Spíše svým příkladem, nežli slovy ji pomalu uváděl do své apoštolské činnosti, a tak se Luisa seznámila se spolky křesťanské lásky, ve kterých měly při ošetřování nemocných hlavní úlohu ženy.¹⁰⁴ Vincenc Luise trpělivě a laskavě pomohl překonat sebestřednost a současně posílit její duševní pokoj a důvěru v Boha, aby se mohla otevřít potřebám druhých. Když byl Vincenc na misiích, obracel se na Luisu o hmotnou podporu. Požádal ji, aby zhotovila šaty a prádlo pro chudé a poslala je do spolků křesťanské lásky.

Spolky křesťanské lásky vznikly již v roce 1617, když Vincenc působil ve městech a na vsích a shromažďoval soucitné ženy, které by navštěvovaly a pomáhaly utěšovat chudé nemocné. Tyto skupiny žen nazývané „*Bratrstva křesťanské lásky*“ se na mnoha místech Francie začaly rozšiřovat.¹⁰⁵ Novota těchto milosrdných sdružení Vincence de Paul spočívala v prvenství chudých před pouhým důsledkem ve stanovách třetích řádů.¹⁰⁶

Některá bratrstva byla velmi dynamická a jiná zase musela čelit různým obtížím. Pro jejich udržení bylo třeba zdatného vedení, které by je pomohlo zachovat v původním, jednoduchém uspořádání a horlivosti. Protože Vincenc de Paul sotva

¹⁰¹ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 14 – 16.

¹⁰² Srov. POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac*. s. 99.

¹⁰³ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. I, s. 52.

¹⁰⁴ BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul*. s. 38 – 39.

¹⁰⁵ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 16 – 17.

¹⁰⁶ Srov. POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac*. s. 118.

zvládal své zmnohonásobené práce a povinnosti, neváhal a vyzval Luisu, aby v této věci začala využívat svou inteligenci, kulturu a smysl pro organizaci. Shledal v ní osobu, kterou potřeboval.¹⁰⁷ Opatřil ji doporučujícími listinami a návody na způsob návštěv a den sepsání těchto spisů se stal se počátkem jejího apoštolského života služebnice Boží. Luisa čekala jen na znamení. Počátkem května roku 1629 se vydala na svou první misi, aby navštívila Bratrstvo křesťanské lásky v městečku Montmirail. Bylo jí třicet osm let.¹⁰⁸

Jako misionářka lásky navštívila mnoho měst. Cestovala kočárem, smířená s mnoha nepříjemnostmi. Spala v hostincích, kde byla nezřídka svědkem hrubosti mužů. Spávala jen velmi málo a často jen na slámě, na hliněné podlaze, aby sdílela plněji utrpení chudých. Vždy s sebou brala zásobu prádla a léků, dávala almužny. Když dorazila do některého města či vesnice, informovala se hned o situaci, v jaké se místní Bratrstvo křesťanské lásky nacházelo a jaké jsou jeho potřeby a nedostatky.¹⁰⁹ Když bylo třeba, upravila pravidla. Snažila se a pracovala na tom, aby vzrostl počet členů a povzbuzovala je v jejich práci.

Osobně navštěvovala chudé v jejich chatrčích, ošetřovala staré a nemohoucí, podávala jim léky a umývala zanedbané děti. Když poskytla pohodlí tělesným neduhům, zaměřila se na nemoci duše.¹¹⁰ Jednou z hlavních náplní Luisiných návštěv krajů a vesnic bylo i vyučování náboženství dětí a jejich příprava na přijetí svátostí. Pro tuto příležitost Luisa sestavila malý katechismus s praktickými ilustracemi, jelikož v té době žádné katechismy neexistovaly. Přípravovala také budoucí učitelky náboženství.¹¹¹

Tyto cesty trvaly celé čtyři roky, a ačkoli byly vyčerpávající a nebezpečné, měly blahodárné účinky na Luisiny neduhy jak duchovní tak fyzické. S překvapením zjistila, že jí se zájmem naslouchají ženy i muži. Všichni si vážili jejího srdečného postoje

¹⁰⁷ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 4 – 5.

¹⁰⁸ Srov. BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul*. s. 69.

¹⁰⁹ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 4 – 5.

¹¹⁰ Srov. POLÁČEK, Klement. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 61.

¹¹¹ Srov. LOVAT, Alice Lady. *Life of the venerable Louise de Marillac, Mademoiselle le Gras*.

New York: Longmans, Green & co., 1917, s. 56.

a způsobu jednání. Tím rostla i její důvěra v sebe samou.¹¹² Po návštěvách Spolků křesťanské lásky v okolí, začala v Paříži zřizovat dle jejich vzoru nové spolky. Netrvalo dlouho a všechny farnosti v obvodu městských hradeb i periferie předměstí měly svá bratrstva. Těmi se Luisa zabývala v zimním období, v létě se zaměstnávala těmi mimo Paříž.¹¹³ Všude s Vincencem sdílela své úvahy, a pokud to uznal za vhodné, připojil svůj názor, jinak jí ponechával naprostou svobodu.¹¹⁴

Nyní si začala plně uvědomovat, jak ji Bůh miluje. V letech 1629 až 1632 se mezi Luisou a Vincencem vytvořila skutečná spolupráce. Vzájemně se doplňovali. Vincenc v ní objevil duchaplnou, ochotnou a podnikavou ženu, kterou nyní pro její horlivost musel mírnit. Často využíval jejího organizačního talentu a Luisa si mohla být jistá jeho podporou.

Roky 1630 až 1632 se pro rodinu Marillac staly tragickými. V listopadu 1630 vypukl v království spor mezi Ludvíkem XIII. a jeho matkou Marií de Médicis. Došlo k pokusu o převrat a odstranění kardinála Richelieu, prvního královského ministra. Tato událost známá jako „*Den oklamanych*“¹¹⁵ skončila nezdarem. Pro Michala a Jana Ludvíka de Marillac to měl být den slávy a udílení nejvyšších hodností, ale ve skutečnosti se pro ně stal dnem nemilosti, urážky a potupy. Michal byl uvězněn a poslán do doživotního vyhnanství v Châteaudun, kde zemřel. Zatčen byl také jeho bratr maršál Jan Ludvík, který byl v květnu roku 1632 popraven na náměstí de Grève.¹¹⁶

Tato tragédie Luisu velmi zasáhla. Se strýcem Michalem měla dlouhý a velmi upřímný vztah. Když bylo jméno rodu de Marillac potupené, rozhodla se Luisa, že odloží příjmení svého muže a nadále bude Luisou de Marillac, aby jí slavné a ponížené jméno připomínalo její původ.

¹¹² Srov. POLÁČEK, Klement. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 61.

¹¹³ Srov. BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundtrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul*. s. 54 – 63.

¹¹⁴ Srov. POLÁČEK, Klement. *Slnko prerazilo mrákavy*, s. 61 – 62.

¹¹⁵ Viz poznámka pod čarou č. 7.

¹¹⁶ Srov. POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac*. s. 138 – 139.

I nadále aktivně pracovala v Bratrstvech křesťanské lásky a stále uvažovala o „*letničím světle*“ z roku 1623, kdy jí bylo zjeveno, že bude žít v malé komunitě a složí trojí slib. Nevěděla, jak se to stane, a proto dál žila podle Vincencových rad.¹¹⁷

Spolky milosrdné lásky založené na venkově se osvědčily. Vesnické dívky zvyklé na tvrdou práci neúnavně ošetřovaly chudé nemocné. Vincenc je na svých misiích přijímal a dále je posílal své spolupracovnici Luise, která je učila základy ošetrovatelství. Začala tušit, že právě toto společenství by mohlo být onou „*komunitou*“, jak to poznala ve „*světle*“ roku 1623. Zpočátku však tyto ženy žádný větší závazek nespojoval. Neměly ani představené, žádné předpisy nebo stejnokroj. Vícekrát, od roku 1630 Luisa požádala svého duchovního, aby jí dovolil věnovat své síly jejich výchově a duchovnímu růstu. Vincenc však v této věci projevoval velkou zdrženlivost. Dovolil jí sepsat pro ně malá pravidla, která by jejich počínání dala jednotnější ráz.

Konečně 29. listopadu roku 1633 v jejím bytě v ulici svatého Viktora mohla přijmout pět nebo šest dívek, aby je připravovala na službu chudým.¹¹⁸ Tak se utvořila „*Společnost dcer křesťanské lásky*“.¹¹⁹

Během roku 1633 počet dívek kolem Luisy de Marillac rostl. V květnu jich bylo pět nebo šest a do konce roku 1635 jich bylo dvacet. S cílem pomoci těmto svým duchovním dcerám Luisa sestavila pravidla pro život.¹²⁰ Často prosila Vincence o rady, aby zajistila duchovní formaci sester. Ten byl ale příliš často zaneprázdněn, než aby si na to mohl najít potřebný čas. Proto se zasazoval o to, aby Luisa vzala celé vedení Dcer křesťanské lásky na sebe.

Pro Společnost bylo také nutné vyřešit vztah členek po právní stránce. Potíž spočívala v tom, že tyto praktiky odpovídaly systematické přípravě řeholního života. Ale řeholní život byl v té době přípustný jen v uzavřené klauzuře a nikoli ve světě mezi chudými. Tyto dva způsoby života se zdály neslučitelné. Luisa i Vincenc měli nový a radikální pohled na to, jak by měly dcery křesťanské lásky žít své duchovní povolání. Uvažovali společně o zodpovědnosti za Společnost, zachycovali výzvy a řešili těžkosti. Jejich činnost stále doprovázela snaha žít lépe v odevzdání se Bohu. Oba navzájem

¹¹⁷ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 27.

¹¹⁸ BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul*. s. 130 – 132.

¹¹⁹ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 29 – 33.

¹²⁰ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 5 – 10.

přijímali svou rozdílnost a jejich vztah byl harmonický. Luisa doplňovala svou horlivostí rozvážnou pomalost Vincence a naopak.¹²¹ Počet sester angažujících se v pařížských farnostech neustále rostl. A jejich charitativní činnost se postupem času neomezovala jen na Paříž nebo Francii. S počtem členů bratrstev, paní a dcer křesťanské lásky také narůstalo množství práce. Spolky už dávno nesloužily jen chudým. Staraly se i o galejníky, opuštěné děti, duševně choré a pracovně neschopné. Vedly nemocnice, domovy důchodců a školy. Luisa tyto skupiny navštěvovala a udržovala s nimi živý kontakt.¹²² Improvizace v péči o nalezené děti byla protkána genialitou. Bezvýhradně se věnovala vhodnému umístění dětí do pěstounských rodin a také výchově sester určených být adoptivními matkami opuštěných dětí. Ve svých písemnostech přesně uvádí, jakou výživu mají dětem dávat, jak je oblékat nebo v čem je vést a vzdělávat. Každému dítěti byl navíc vypracován zdravotní doklad.¹²³ Pro službu v nemocnicích Luisa založila takovou tradici provozování, která slouží dodnes.

Vincenc a Luisa byli zhrožení podmínkami, ve kterých žili galejní otroci. Sama Luisa je od roku 1632 navštěvovala, a proto věděla, jak nebezpečná a odporná může být služba jejich pomoci. Jedna sestra si poznamenala: „...ubozí propuštění vězni, kteří nosili shnilé košile na svých zádech a kterých nohy byly sežrané,“¹²⁴ přicházeli a Luisa „jim umývala nohy, ošetřovala jejich boláky a dávala jim šaty svého syna...“¹²⁵ Starostlivě sepsala pro sestry pravidla, která se soustředila na způsoby zacházení s vězni, přičemž doufala ve zlepšení situace mezi dozorci a galejníky.

V roce 1641 začala Luisa otvírat takzvané „*petit écoles*“, bezplatné školy pro chudé malé dívky nebo pro bohaté děti, kterým bylo odepřeno vzdělání. Vyučovala čtení, psaní, počítání a základy náboženství nejen děti, ale i negramotné sestry. V neposlední řadě se Luisa se svými sestrami starala o staré lidi, pro které roku 1652 zřídila Hospic svatého jména Ježíš. Bylo to místo, kde mohl každý podle svých sil

¹²¹ Srov. CHARPY, Elizabeth. *Contrevents et marées, Louise de Marillac*, s. 35 – 42.

¹²² Srov. GIBSON, Audrey, KNEAVES, Kieran. *Modlíme sa s Lujzou de Marillac*. Bratislava: Vincentín. 2018, s. 22 – 25.

¹²³ CALVET, Jean Antoine. *Luisse de Marillac par elle-même*. s. 54.

¹²⁴ Srov. GIBSON, Audrey, KNEAVES, Kieran. *Modlíme sa s Lujzou de Marillac*. s. 25.

¹²⁵ Srov. GIBSON, Audrey, KNEAVES, Kieran. *Modlíme sa s Lujzou de Marillac*. s. 25 – 26.

a možností pracovat a zmírňovat osamělost, zabezpečit si živobytí a také pocit důstojnosti. Při pomoci potřebným Luisa i Vincenc hledali příčinu problému.¹²⁶

Roky chronických chorob a těžké práce nakonec ukončily pozemské putování Luisy de Marillac. Zemřela 15. března roku 1660. S Vincencem de Paul spolupracovala téměř pětatřicet let. Sestrám o ní napsal: „*Paní Le Gras usnula 15. tohoto měsíce. Svěřuji ji do vašich modliteb, ačkoli předpokládám ani nepotřebuje už modlitby; neboť máme velký důvod věřit, že již požívá blaženosti, kterou Bůh přislíbil těm, kteří mu tak slouží v osobě chudých, jako mu ona sloužila.*“¹²⁷ Také Luisa ve svém testamentu sestrám vzkázala: „*Drahé sestry, neustále vám vyprošuji od Boha požehnání a modlím se, aby vám dal milost vytrvat v povolání a sloužit mu tak, jak to od vás žádá. Starostlivě dbejte o službu chudým...*“¹²⁸

¹²⁶ Srov. GIBSON, Audrey, KNEAVES, Kieran. *Modlíme sa s Lujzou de Marillac*. s. 22 – 27.

¹²⁷ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*. Paris: Compagnie des Filles de la Charité, 1989, s. 905.

¹²⁸ LOUISE DE MARILLAC: *Écrits spirituels*. Paris: Compagnie des Filles de la charité, 1983, s. 823.

2. SPIRITUALITA VINCENCE DE PAUL

2.1. Pojem

Z pohledu teologie můžeme pojem spirituality chápat jako konkrétní realizaci charismatu jako zvláštního daru Ducha Svatého, který odpovídá aktuálním potřebám církevního společenství. V katolickém pojetí jde tedy o specifický rys evangelia žitý v církvi jednotlivcem či skupinou. Vojtěch Kohut to vysvětluje takto: „*Spiritualita je syntéza celého Kristova tajemství vytvořená pod vlivem Ducha Svatého tak, že uspořádává jeho jednotlivé prvky kolem konkrétního stavebního principu, jenž pak charakterizuje jeho celkový projev.*“¹²⁹ Alister E. McGrath definuje křesťanskou spiritualitu: „*Křesťanská spiritualita se týká hledání naplněné a autentické křesťanské existence, zahrnující spojení základních myšlenek křesťanství a veškerých zkušeností týkajících se života na základě křesťanské víry a v jeho sféře.*“¹³⁰ A Tomáš Špidlík ve svých *Pramenech světla* píše: „*Duchovně tedy žije ten, kdo umrtvuje tělo, jeho vášně a sklony, kdo denně umírá, kdo se zabývá tím, co je věčné, tj. rozjímáním o nebeských idejích a o Bohu.*“¹³¹

2.2. Spiritualita Francie 17. století

V 17. století byla spiritualita v módě. Francouzský teolog a filozof Henri Bremond mluvil o „mystické invazi“. V salónech se často hovořilo o Bohu. Myslelo se, že svatost plyne z mystiky. Svatý byl ten, kdo měl vidění nebo činil zázraky. Proto se v životě svatých hledaly mimořádné skutky. Naproti tomu se ovšem objevovaly tendence vylučovat „obyčejné“ křesťany, pro které představovala svatost něco mimo jejich dosah.

Mezi církevními otci, svatý Řehoř Naziánský rozvinul teorii o třech druzích spirituality. Prvním typem byl kontemplativní život, vlastní mnichům a jeptiškám, který byl v tehdejší žebříčku hodnot nejvyšší. Druhým typem spirituality byl aktivní život,

¹²⁹ Srov. KOHUT, Vojtěch: *Spiritualita*, in: DE FIORES Stefano, TULLO Gofi (ed.): *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 904 – 906.

¹³⁰ MCGRATH, Alister. *Křesťanská spiritualita*. Praha: Volvox Globator, 2001, s. 14.

¹³¹ Srov. ŠPIDLÍK, Tomáš. *Prameny světla*. Vydání čtvrté. Olomouc: Refugium, 2009, s. 12 – 13.

vlastní tomu, kdo žil ve světě, ten byl pokládán za méně dokonalý. A nakonec mystický život, který spojoval činnost a kontemplaci v pastorační působení. V důsledku toho se myslelo, že kontempace vede ke svatosti snadněji díky mystické cestě, zatímco pro ty, kdo byli ponořeni do světa, bylo svatosti možné dosáhnout jen cestou askeze. Ovšem tato myšlenka nebyla přijata jednohlasně. Řeholníci vášnivě obhajovali myšlenku, že oni jediní byli „ve stavu dokonalosti“ a propast mezi aktivním a kontemplativním životem se prohlubovala.¹³²

2.3. Vincenc de Paul a jeho spiritualita

Ve své knize *Cesta k chudobným: Spiritualita Vincenta de Paul* Robert Maloney velmi výmluvně píše:

„Podle některých je ústředním bodem jeho spirituality plnění Boží vůle. Podle jiných pozorná vnímavost k Prozřetelnosti. Podle dalších způsob propojování modlitby s prací a podle některých jeho jednoduchost a pokora. Někteří tvrdí – celkem odůvodněně – že služba chudým byla pro svatého Vincence vším, že v ní nacházel podnět pro všechny své práce, včetně formace duchovenstva. Všechny tyto představy jsou pravdivé. A přece nevyjadřují celou realitu. Každá vyjadřuje jistý aspekt spirituality svatého Vincence, ovšem ani jedna si nemůže nárokovat, že ji vyjadřuje celou.“¹³³

2.3.1. Spiritualita tajemství lásky Božího Syna

Vincenc de Paul viděl Boha v osobě, která stála před ním. Zachytil jeho hlas, když se nacházel v bezprostřední blízkosti trpícího chudého lidu, uprostřed vyhladovělých, kterým chyběl chléb i slovo. V chudých našel Krista. Pro světce dobročinné křesťanské lásky bylo Vtělení od počátku novým vztahem ke Kristu a k člověku.

„Hleďme na Syna Božího ó! jaké srdce lásky! jaký plamen lásky! Můj Ježíši, pověz nám, kdo tě přivedl z nebe, abys přišel trpět prokletí země, tolik pronásledování a trápení, kterého se ti dostalo. Ó, Spasiteli! Ó, zdroji lásky, ponížený k nám a k hanebnému utrpení, kdo v tomto více miloval bližního jako ty sám? Přišel ses

¹³² MEZZADRI, Luigi. *Vincentian spirituality: an encounter with Christ in the poor. Vincentiana* 2010, č. 4.

¹³³ MALONEY, Robert. *Cesta k chudobným, Spiritualita Vincenta de Paul*. Bratislava. 1991. s. 8.

vystavit všem našim utrpením, vzal na sebe podobu hříšníka, vedl život utrpení a trpěl hanebnou smrt za nás; je tam taková láska? Kdo by mohl milovat takovým svrchovaným způsobem? Jen náš Pán je tak zamilovaný do stvoření, že opustil trůn svého Otce, aby přišel vzít si tělo podléhající slabostem, a proč? Aby mezi námi svým příkladem a slovem ustanovil lásku k bližnímu. Tato láska ho ukřižovala a obdivuhodně přivedla naše vykoupení. Ó, páni, kdybychom měli trochu této lásky, zůstali bychom nečinně stát? Nechali bychom zahynout ty, kterým bychom mohli posloužit? Ó, ne, láska nemůže zůstat nečinná; vede nás ke spáse a útěše druhých.¹³⁴

Vincenc neztrácel čas hledáním zprostředkovatelů. Nalezl Krista, viděl chudé a chtěl „budovat Boží království.“ Věta „lid umírá hlady a zatracuje se“ nebyla argumentem pro snahu vetřít se do přízně Svatému stolci, ale naléhavostí, výkřikem bolesti, zraněním Vincencovy duše. Vtělení nebylo pro Vincence de Paul tajemstvím kontemplace, nýbrž počátkem jeho činnosti. Následkem toho, podle Henri Bremonda „ne láska k lidem ho vedla ke svatosti, ale svatost ho učinila skutečně a účinně laskavým; ne chudí ho přivedli k Bohu, ale naopak Bůh, Vtělené Slovo, jej přivedlo k chudým.“ Proto nemůžeme považovat Vincence jedině za člověka činnosti, toho, který rozdává almužnu, ale také za člověka modlitby, který nachází svět ve sféře Boha, kterého modlitba je modlitbou lásky.¹³⁵ „...za jistou zásadu považujeme, že v té míře, jak pracujeme na vlastním vnitřním zdokonalování, staneme se také dříve schopnými přinášet plody pro bližního“¹³⁶ „Co nám to prospěje, že jsme pro druhé vykonali podivuhodné věci a přitom jsme zanedbali vlastní duši?“¹³⁷ „Vnitřní život je nezbytný, musíme o něj usilovat; schází-li, pak schází všechno;...“¹³⁸

V 17. století nebyla četba Písma ničím samozřejmým, přesto Vincenc trval zvláště na denní četbě z Nového zákona, především Horského kázání a evangelia o dobrotě Ježíše Krista. To je pro jeho duchovní nauku příznačné. Evangelium svatého Lukáše, v němž nacházíme souhrn a vrchol naděje „chudých Izraele“, je jeho pramenem. Na druhou stranu Vincenc vždy povzbuzoval spíše k činnosti, než ke specializovanému

¹³⁴ SAINT VINCENT DE PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Paris: P. Coste, sv. XII, 1920 – 1925, s. 264.

¹³⁵ Srov. MEZZADRI, Luigi. Vincentian spirituality: an encounter with Christ in the poor. *Vincentiana* 2010, č. 4.

¹³⁶ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XI, s. 29.

¹³⁷ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XII, s. 79.

¹³⁸ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XII, s. 131.

studiu.¹³⁹ Napsal: „Uvěříme někomu ne proto, že je učený, nýbrž spíše proto, že víme, že je dobrý, proto, že jej milujeme.“¹⁴⁰ Nediskutoval a nepsal o christologii, ale vytvořil určitý způsob, jak „žít Krista“. Často opakoval členům Misijní kongregace: „Ježíš Kristus je pravidlem Misijní kongregace.“¹⁴¹

Ve škole pro chudé se svatý Vincenc naučil moudrosti křesťanské víry, a to jednoduchým přilnutím k abstraktním pravdám. V konkrétních situacích zachytil a rozpoznal volání Boha, který se nechal zaslechnout přes volání osob trpících, opuštěných a vyloučených. Vincenc v těchto lidech rozpoznal obraz trpícího Krista a znetvořenou důstojnost Božích dětí. Takto se pro něho nuzní stávali učitelé, kteří ho učili potřebě mít víru angažovanou ve prospěch misí a dobročinné lásky.¹⁴²

Napsal: „Musíme pracovat na tom, aby Bůh vládl svrchovaně nejdříve v nás, a poté v ostatních, a mojí chybou je, že se více starám o to, abych jej přivedl k vládě v jiných, než sám v sobě.“¹⁴³ Spiritualitou Vincence de Paul byla spiritualita tajemství lásky Božího Syna, který se stal člověkem a byl přítomný v každém. Giuseppe Toscani, o něm napsal, že byl mystikem, který nebyl „fascinovaný fantastickým obrazem Krista“, ale viděl Krista v chudých. Spiritualita středověku měla tendenci, jako u Platona, vymanit se z těla, aby se mohla pozdvihnout k výšinám. Modlitba se tak chápala jako „pozdvihnutí ducha k Bohu“. Ovšem Vincenc sledoval spíše ráz Vtělení, který spočívá v přiblížení se k poslednímu z lidí. Přes kenozí poníženosti Vincenc našel Krista v chudých. A během této „noci smyslů“ či „noci ducha“, se nechal ukřižovat na kříži chudých, v jejich tíži a bolesti. Proto se jako Kristus stali jeho „pány a učitelé“.¹⁴⁴

Hledět na Krista misionáře a služebníka znamená proniknout do jádra vincentické spirituality. Střetnutí se s osobou Ježíše vytváří duchovní zkušenost, kterou svatý Vincenc zakusil velmi silně. Antoinu Portail 1. května roku 1635 napsal: „Připomeňte si otče, Vy, který patříte mezi první průkopníky, že žijeme v Ježíši Kristu skrze smrt

¹³⁹ Srov. DODIN, André. *Spiritualita sv. Vincence de Paul*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1997. s. 24 – 25.

¹⁴⁰ DODIN, André. *Spiritualita sv. Vincence de Paul*. s. 25.

¹⁴¹ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XII, s. 130.

¹⁴² Srov. CHAVES DOS SANTOS, Eli. *Union and Collaboration in Saint Vincent: Insights for today*. *Vincentiana* 2012, č. 4.

¹⁴³ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. II, s. 97.

¹⁴⁴ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XI, s. 392.

Ježíše Krista, že náš život musí být ukrytý v Ježíši Kristu, plný Ježíše Krista, a že jestli chceme zemřít, jako zemřel Ježíš Kristus, musíme také žít tak, jak žil Ježíš Kristus.“¹⁴⁵

Prostředí Francouzské školy bylo zaměřené na Krista. Pro Vincence de Paul byl Ježíš: „*naše síla*“, „*náš život*“ a „*naše potrava*“¹⁴⁶, v něm žijí všechny ctnosti jako: „*pokora, laskavost, snášenlivost, trpělivost, rozvaha a láska*“¹⁴⁷, je „*pravidlem misie*“¹⁴⁸, „*věčnou slastí lidí a andělů*“¹⁴⁹, „*naším otcem, naší matkou a naším vším*“¹⁵⁰, „*život našeho života a jediným nárokem našich srdcí*“¹⁵¹, „*velkým neviditelným obrazem, podle kterého musíme utvářet všechny naše skutky*“¹⁵². Nakonec i první životopisec Vincence de Paul, uvádí tato jeho slova: „*Vše se mi líbí jen v Ježíši Kristu.*“¹⁵³ Není tedy pochyb, že Vincenc byl v každém okamžiku oddaný následování Ježíše Krista, který byl jeho „*knihou a jeho zrcadlem*“¹⁵⁴, podle výrazu biskupa z Rodez.

Poznat Krista pro Vincence znamená šířit jeho poselství. Jestliže je člověk zasažen jeho duchem, vyvstává také otázka, jak o něm hovořit? Vincenc se ve svém vystupování vyhýbal vzletným větám, které byly v jeho době vážené a doporučoval mluvit „*důvěrně a jednoduše*“, „*...to je náš způsob kázání: ...v jednoduchosti, důvěrně.*“¹⁵⁵ „*...je to způsob, kterým Syn Boží oznamoval lidem své evangelium.*“¹⁵⁶ Bylo pro něj důležité hovořit o Kristu řečí jednoduchou, konkrétní, důvěrnou a běžnou. Přizpůsobit ji době, aby jí každý mohl porozumět a nabyla tak většího účinku. Tím způsobil převrat, jelikož v jeho době bylo příznačné užívání složitého jazyka. Luise de Marillac jednou napsal: „*Posílám Vám poznámky paní N., které jsou jistě dobré, které by se mi však zdály ještě lepší, kdyby trochu více sestoupily k jednotlivostem. Bylo by*

¹⁴⁵ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. I, s. 295.

¹⁴⁶ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. VIII, s. 15.

¹⁴⁷ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. VIII, s. 231.

¹⁴⁸ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XII, s. 130.

¹⁴⁹ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. IV, s. 81.

¹⁵⁰ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. V, s. 534.

¹⁵¹ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. VI, s. 563.

¹⁵² VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 212

¹⁵³ ABELLY, Louis. *La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul.* sv. I, s. 78.

¹⁵⁴ ABELLY, Louis. *La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul.* sv. III, s. 87.

¹⁵⁵ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 258.

¹⁵⁶ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 265.

dobré, kdybyste své exercitantky na to upozornila; ostatní je jen slátanina ducha, který si ve svých myšlenkách lichotí...“¹⁵⁷

2.3.2. Opustit Boha pro Boha

Kristus je v centru vincentské spirituality i misionářské strategie. My všichni jsme jeho pokračovatelé a On je hlavní činitel a misionář Otce. Je jím poslaný. V textu, který se nám po svatém Vincenci zachoval, uvádí tento citát z evangelia svatého Lukáše: „...proto mne pomazal, abych přinesl chudým radostnou zvěst...“¹⁵⁸ Takto popsany Ježíš Spasitel Vincence zasáhl. Cítil, že mu byla svěřena tatáž misie.¹⁵⁹ Také on se považoval za osvobozujícího: „Dostali jsme stejné povolání jako náš Pán Ježíš Kristus, který, zdá se, přišel na svět v prvé řadě proto, aby pomáhal chudým a staral se o ně... Kdybychom se ptali Našeho Pána: ‚Co jsi přišel dělat na zemi?‘ — ‚Pomáhat chudým.‘ — ‚A něco jiného?‘ — ‚Pomáhat chudým‘, atd.“¹⁶⁰

Misie, opřená dvěma aspekty Kristovy misie: „abych vyhlásil zajatcům propuštění a slepým navrácení zraku, abych propustil zdeptané na svobodu, abych vyhlásil léto milosti Hospodinovy“¹⁶¹ a „on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů“¹⁶², byla prvním dílem Vincencovi Společnosti kněží a bratrů, jejímž cílem byla konverze s vrcholem ve svátosti smíření a generální zpovědi. Ve svých dopisech a přednáškách se k této vizi Krista, který těšil hříšníky a cenil si jejich lítosti a dobré vůle, vracel: „Ó, Spasiteli! Jak požehnaní byli ti, kteří dostali milost se k Tobě přiblížit! Jak krásná byla Tvoje tvář! Jaká něžnost, jaká srdečnost, kterou jsi jim prokazoval, abys je k sobě přitáhl! Kolik důvěry jsi prokázal duším! Ó, jaká velká láska!“¹⁶³

Ježíšovým úsilím bylo, aby se evangelium šířilo „až na sám konec země“¹⁶⁴ A Vincenc si postupně stále více osvojoval tento aspekt Kristova ducha. „Naším povoláním není jít jen do jedné farnosti, do jednoho biskupství, ale do celého světa. Co

¹⁵⁷ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. II, s. 190.

¹⁵⁸ Lk 4, 18

¹⁵⁹ Srov. RENOARD, Jean-Pierre. *Modlime sa 15 dní do svätým Vincentom de Paul*. Nitra, 2003, s. 57.

¹⁶⁰ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XI, s. 108.

¹⁶¹ Lk, 4,18 – 19

¹⁶² Mt 1,18

¹⁶³ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XII, s. 190.

¹⁶⁴ Sk 1, 8

dělat? Zapalovat srdce lidí, konat to, co konal Boží Syn, který přišel vrhnout oheň na zem a zapálit svět svou láskou.“¹⁶⁵

Vincenc de Paul toto vše umístil do srdce Nejsvětější Trojice. Cítil se být milovaný Otcem, jako jeho Syn, a jako velcí mystici si všiml vývoje lásky Nejsvětější Trojice — Otec činí první krok lásky, Syn, který ji přijímá a Duch svatý, který tak realizuje jednotu a společenství. Z Nejsvětější Trojice se zrodila misie.¹⁶⁶

„Ustavme se v tomto duchu, chceme-li sobě mít obraz zbožňované Trojice, chceme-li mít svatý vztah k Otci, Synu a Duchu svatému. Co způsobuje jednotu a kruh v Bohu, když ne rovnost a rozlišení třech osob? A co způsobuje jejich lásku, když to není jejich podobnost? A kdyby mezi nimi nebyla láska, co by zde bylo milování hodné? ...V Nejsvětější Trojici je tedy jednota: co chce Otec, to chce Syn; co činí Duch svatý, činí i Otec a Syn; konají stejně; mají tutéž moc a tutéž činnost. Hle, původ dokonalosti a náš vzor.“¹⁶⁷

Kristus misionář, jak jej vidí Vincenc, je neoddělitelný od Krista služebníka. Kromě pohledu na tajemství Krista, úsilí a šíření jeho poselství víme dobře, že svatý Vincenc viděl Krista v chudém a chudého v Kristovi.¹⁶⁸ Vždyť Kristus v chudém viděl člověka, kterého si Otec zamiloval, člověka, k němuž ho Otec poslal. Proto má chudý u Ježíše přednost, jelikož on je ten, jemuž se chtěl Kristus připodobnit, když se zjevil v prostředí chudých. Sloužit chudému znamená sloužit Bohu. Chudý má v církvi primát.

Toto bylo revoluční zjištění. Třináctého února roku 1646 připomněl Vincenc Dcerám křesťanské lásky: *„Když sloužíte chudým, sloužíte Ježíši Kristu. Dcery moje, to je pravda! V chudých sloužíte Ježíši Kristu. To je taková pravda, jakože jsme nyní tady!“¹⁶⁹* Proto musí Vincenc hledět na samotného Krista. On je vtělené Boží slovo, člověk mezi lidmi, který tráví čas modlitbě a žije ve stavu neustálého spojení se svým Otcem: *„Já a Otec jsme jedno.“¹⁷⁰* Je i tím, kdo lidem slouží den co den s bezmezným obětováním: *„Ježíš obcházel všechna města i vesnice, učil v jejich synagógách, kázal*

¹⁶⁵ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XII, s. 262.

¹⁶⁶ Srov. MEZZADRI, Luigi. *Vincentian spirituality: an encounter with Christ in the poor*. *Vincentiana* 2010, č. 4.

¹⁶⁷ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XII, s. 256 – 257.

¹⁶⁸ Srov. RENOARD, Jean-Pierre. *Modlime sa 15 dní do svätým Vincentom de Paul*. s. 58.

¹⁶⁹ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. X, s. 123.

¹⁷⁰ Jn 10, 30

*evangelium království a uzdravoval každou nemoc a každou chorobu.*¹⁷¹ Ovšem největší příklad pro vincentkou spiritualitu zanechal při umývání nohou: *„Ale já jsem mezi vámi jako ten, který slouží.*¹⁷² Tento úkon v Ježíšově době obvykle vykonávali otroci. Vincenc na jedné z konferencí poznamenal:

*„Co se mě nejvíce dotklo z toho, ... co bylo řečeno o našem Pánu, který byl přirozeným učitelem všech, a přitom se stal posledním ze všech, opovržením lidí, vždy si volil poslední místo všude, kde se nacházel. Milovaní bratři, můžete si myslet, že člověk je velmi pokorný, a že dobře učinil, když zaujal poslední místo. Ach co! Poniží se člověk, který zaujímá místo našeho Pána? Ano, moji bratři, místo našeho Pána je poslední. Ten, který chce rozkazovat, nemůže mít ducha našeho Pána; tento Boží Spasitel nepřišel na svět, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil druhým; toto nádherně praktikoval, a to nejen za svého času s rodiči a s lidmi, jimž sloužil, ale i podle mnoha svatých otců, v době, kdy učedníci žili s ním, sloužil jim vlastníma rukama, umýval jim nohy, aby jim dal odpočinout od únavy.*¹⁷³

Toto umývání nohou se uskutečnilo před ukřižováním, místo svrchovaného daru. Vincenc de Paul správně vnímal plnost Kristova daru v *„...tomto přikázání čisté, nezištné lásky.*¹⁷⁴ *„Abyste se staly pravými Dcerami křesťanské lásky, musíte konat to, co Syn Boží konal na zemi. A co hlavně konal? Podřídil svou vůli svaté Panně Marii a svatému Josefovi, neustále pracoval pro dobro bližních, navštěvoval a uzdravoval nemocné a učil nevědomé pro jejich spásu. Jak jste šťastné, mé dcery, že jste byli povoláné k takovému stavu, který je tak milý Bohu! Ale také musíte být opatrné, abyste je nezneužívaly a naopak pracovaly na tom, abyste se v tomto svatém stavu zdokonalily. Máte to štěstí, že jste první povoláné k této činnosti, vy chudé vesničanky a dcery řemeslníků.*¹⁷⁵

Síla těchto principů vedla Vincence k vyzvání misionářů a sester k tomu, aby „opustili Boha pro Boha.“ Jestliže chudí jsou chudí Ježíše Krista, jsou Ježíš Kristus. Člověk je v důsledku tváří Boha a Bůh tváří člověka. Vnější člověka není důležitý. Význam má to, co není vidět, a zahlédnout to se podaří jen tehdy, díváme-li se očima Ježíše Krista. Vtělení tedy bylo na počátku antropologie. Jak napsal Jean Calvet,

¹⁷¹ Mt 9, 35

¹⁷² Lk 22, 27

¹⁷³ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 137 – 138.

¹⁷⁴ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XII, s. 13.

¹⁷⁵ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. IX, s. 15.

Vincenc „je ten z lidí, který nejmíc miloval lidi. Naplno realizoval ve svém srdci pocit bratrství, to znamená, že věřil ne slovu, prostřednictvím metafory nebo filozofické úvahy, ale podstatným způsobem, celým svým bytím, že tulák či bídny darebák z ulice, je jeho bratr. Tento postoj, vyzdvihnutý na takovou úroveň, je velmi vzácný. Každý den za svůj stůl Vincenc de Paul posadil žebráky a on sám jim sloužil s velkou úctou. Všichni svatí sloužili chudým, aby napodobovali ducha evangelia; ale on jim sloužil z celého srdce. Z toho plyne evangelijní charakter spirituality Vincence de Paul, který si nežadá žádný dodatek, je zaměřený na Nejsvětější Trojici a Vtělení.¹⁷⁶

2.3.3. Vžijme se do jeho ducha

Když uvažujeme nad slovy a životem svatého Vincence de Paul, zaujme nás jeho zápas o „vyprázdňení“ sebe samého a naplnění se Duchem Božím a duchem Ježíše Krista, jeho Syna, poslaného na svět evangelizovat chudé. Antonínu Durand do Agde napsal: „*Otče, musíte se úplně vyprázdňit, abyste se mohl naplnit duchem Ježíše Krista.*“¹⁷⁷

Dnes bychom byli raději, kdyby nám zanechal podrobnější výklad toho, jak vnímal přítomnost Ducha svatého a lásku k Ježíšovi, musíme se však spokojit s krátkým vysvětlením: „*Když říkáme, že Duch svatý v někom působí, rozumíme tím, že Duch svatý přebývá v této osobě, dává jí tytéž náklonnosti a dispozice, jaké měl Ježíš Kristus, když byl na zemi. Způsobují v něm to, že koná, netvrdíme, že stejně dokonale, ale v míře darů tohoto božského Ducha.*“¹⁷⁸

Není pochyb, že je úzký vztah mezi závislostí na Duchu svatém a na duchu Ježíše Krista. Trilogie – Ježíš Kristus, evangelizace a chudí, podává ve zhuštěné formě myšlenku a duchovní i pastorační zkušenost svatého Vincence a dává jednotu jeho katechezím, zvláště pro misionáře a sestry.

Příklad Ježíše vedeného Duchem svatým v modlitbě na poušť a na horu, do synagog, kde vyučoval z Písma a uzdravoval nemocné, podněcoval svatého Vincence konat podle jeho příkladu.¹⁷⁹

¹⁷⁶ Srov. MEZZADRI, Luigi. Vincentian spirituality: an encounter with Christ in the poor. *Vincentiana* 2010, č. 4.

¹⁷⁷ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 343 – 344.

¹⁷⁸ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XII, s. 108.

¹⁷⁹ Srov. ORCAJO, Antonino. The spirit of saint Vincent de Paul. *Vincentiana* 2010, č. 4.

Svatý Lukáš a Pavel představují v Novém zákoně hnací sílu k rozšíření křesťanství, neboť jsou evangelisty, hlasateli radostní zvěsti o Duchu svatém. Z toho plyne, že bez nich bychom neměli teologii Ducha a bez svatého Vincence bychom se, s trochou nadsázky, mohli domnívat, že křesťanství není činorodé, jelikož až do 17. století byl jediným duchovním autorem, který Boží působení klade do souvislosti s námahou a prací člověka. Na své konferenci „O lásce k práci“ pro dcery křesťanské lásky řekl: *„Nejsvětější Trojice je činná bez ustání, Boží Syn je činný bez ustání. Vy musíte bez ustání pracovat s Nejsvětější trojicí a s Božím Synem.“*¹⁸⁰

Jestliže je tomu tak, potom závislost na Duchu svatém u Vincence znamená cestu následování Ježíše misionáře, blízkého lidem, jednoduchého, pokorného, laskavého a plného horlivosti pro Otcovu slávu a spásu lidí. Tyto apoštolské ctnosti utváří identitu a mají být vlastní a základní identitou jím založených společností. Například, jestliže hovořil o pokoře, říkal, že je to „pečeť“ a „heslo“ těchto společností: *„Pokud se nás ptají na náš stav, prosme ho, aby nám dovolil říci: ‚Je jím pokora.‘ Necht’ je to naše ctnost. Pokud se zeptají: ‚Kdo to tam kráčí?‘ — ‚Pokora!‘ Necht’ je to naše heslo.“*¹⁸¹ Tato nebo podobná slova použil, když hovořil o dalších ctnostech, které tvoří ducha misie a lásky, které přirovnával k mocnostem duše posilujících život v lásce.

Pavlův výraz „obléci Krista“, má u Vincence de Paul svůj plný význam. Zdůrazňuje jeho nasazení od okamžiku, kdy bude v kontaktu s „chudým lidem“. Tuto větu nechal otisknout do úvodního listu Všeobecných pravidel Misijní společnosti: *„...lidé, kteří jsou povolání pokračovat v Kristově poslání - a to je především hlásání evangelia chudým – mají být naplněni Kristovým smýšlením a ideály, dokonce cele jeho Duchem a kráčet v jeho stopách.“*¹⁸²

Vincenc de Paul byl asi první duchovní autor, pro něhož představoval soucit podstatnou formu lásky k bližnímu. Tato soucitná láska dovede mít účast na radosti i smutku. Ve svých rozhovorech s dámami z Charity, Dcerami křesťanské lásky nebo s kněžími, Vincenc trval na účastenství a soucítění.¹⁸³ Osmého prosince roku 1671 dává Charitnímu bratrstvu v Châtillon rady o způsobu, jak přivést nemocného k jídlu: *„pozvat jej tak, jako matka láká dítě k jídlu, jako by to byl člen rodiny, a zůstat déle*

¹⁸⁰ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 183.

¹⁸¹ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XII, s. 206.

¹⁸² VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. I, s. 46.

¹⁸³ Srov. DODIN, André. *Spiritualita sv. Vincence de Paul.* s. 28.

u těch, kteří jinak nikoho nemají. Při rozdávání jídla by se mělo začít u těch, o něž někdo pečuje, a nakonec jít k těm, kteří nemají nikoho, a pak u nich zůstat.“¹⁸⁴ Dcerám křesťanské lásky jednou řekl: „*Neutiskujte chudé, i když vám nadávají. Vy jste jejich útěchou, vy musíte být viditelnými anděly.*“¹⁸⁵ Tento výraz odkazuje na anděla útěchy, který se zjevuje při Kristově smrtelné úzkosti v Getsemanské zahradě, jak to nalezneme u svatého Lukáše.

Při rozjímání nad tématem lásky a zamyšlením se nad solidaritou s těmi, kdo trpí, nás Vincenc uvádí do svých nejhlubších pocitů: „*Co? Být křesťanem a vidět svého utrápeného bratra a neplakat s ním, nestonat s ním? To znamená nemít lásku. To je papírový křesťan! To je člověk bez lidskosti, takový je horší než zvěř.*“¹⁸⁶

Ve vlastní, osobní realitě byl Vincenc de Paul mužem impulzivním, se sklonem k melancholii, který na sobě a své citlivosti hodně pracoval. Roku 1621 si Vincenc v Soissons vykonal exercicie. Mezi mnoha milostmi, které v té době nabyt, se jedna zvláštním způsobem týkala analyzovaného procesu osobního dozrávání.

Vincenc se pro svůj charakter a temperament nejevil na první pohled jako milý a jemný člověk. Možná byl jeho „*tvrdý, agresivní a nevrlý charakter*“¹⁸⁷ předmětem jeho častých výčitek. Nicméně tento nedostatek v charakteru se neprojevoval tolik ve výbuchu hněvu, jako spíše tehdy, když se „zaťal“, nevlídně mlčel a ponořil se do pochmurné melancholie. Avšak vědom si toho, že jeho povoláním je život ve společenství, který spolu s ním obnáší sdílení s různými lidmi, se rozhodl to změnit: „*Obrátil jsem se na Pána s prosbou, aby změnil můj nudný, odpuzující charakter a dal mi mírný a dobrotivý.*“¹⁸⁸ Toto zmiňoval v souvislosti s exerciciemi v Soissons. Nemalý vliv na něj přitom měl jistě i příklad Františka de Sales, se kterým se nedlouho předtím seznámil. Vincenc de Paul na sobě začal velmi rozhodně pracovat a výsledkem byla proměna v jednoho z nejmilejších lidí své doby.¹⁸⁹

První Vincencův životopisec, Ludvík Abelly, upozornil na jeho sílu myšlení, prozíravost a mlčení, což byly na obyvatele jižní Francie značně neobvyklé charakterové rysy. V nitru předkládaná různá stanoviska byla nejprve příčinou

¹⁸⁴ DODIN, André. *Spiritualita sv. Vincence de Paul*. s. 28.

¹⁸⁵ DODIN, André. *Spiritualita sv. Vincence de Paul*. s. 28.

¹⁸⁶ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XII, s. 271.

¹⁸⁷ ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 150.

¹⁸⁸ ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 150.

¹⁸⁹ Srov. ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincenc de Paul*. s. 150.

Vincencova váhání a rozličných výhrad, po pozvednutí ducha k Bohu ovšem nabyly schopnosti proniknout až do hlubin celé záležitosti.

„Odhallil všechny nicotné a bezvýznamné okolnosti, předvídal důsledky, neunáhlil se ve svých rozhodnutích, zvažoval pro a proti a hledal rady. Když ukončil tuto fázi zkoumání, vyslovil se jasně a spořádaně. Jeho duch vyhmátl to podstatné, neproměnné v proměnlivém a zdálo se, že se neodvolatelně rozhodl. Pan Vincenc trvá na svém mínění, říkalo se běžně“¹⁹⁰

Prožíval krizi víry a musel se učit a hledat postupy a metody, aby se vypracoval v dobrého misionáře. Například teologií Tridentského koncilu a učením svatého Ignáce z Loyoly obohacoval své teologické základy pro život a práci, díky učení Beneta z Canfieldu zase poznával důležitost hledání Boží vůle a podřízení se jí. V osobě Petra de Bérulle nacházel potřebnou pomoc při přeorientování svého kněžského života na pastorační službu a prohloubil ústřední místo vtěleného Slova ve svém životě víry. U Františka de Sales pochopil, že se láska musí vyjadřovat skutky, mírností a dobrotou. A nakonec mu velmi pomáhaly moudré a jisté rady jeho druhého duchovního vůdce, otce André Duvala.¹⁹¹

Navzdory tomu, že Vincenc ne vždy zřetelně objasňuje rozdíl mezi poslušností Duchu svatému a výzvou kráčet v šlépějích Ježíše soucitného a milosrdného, kontext a záměr jeho zásahu nám napomáhají určit smysl jeho výrazů. Jeho život od obrácení a jeho poučení o duchu závisí na charismatu, které dostal, aby šířil Boží království, a na kterém mají mít účast i jeho následovníci.

Pravdivost těchto slov potvrzuje fakt vitálnosti apoštolských děl, misíí a různých druhů služby chudým, které nám zjevují apoštolskou horlivost, která v něm hořela. Ne nepodobná prvním učedníkům.

Pro Vincence byla víra duchovním výrazem lásky. Neexistoval pro něj jiný lék proti ochabnutí víry, než rozmnožení a zintenzivnění lásky. A s láskou je spojena také důvěra v prozřetelnost. Ve svém podnikání Vincenc jednal ve jménu jiného, ve jménu Pána Ježíše Krista. Musíme si připomenout, že Vincenc de Paul si přál, aby i jeho společníci byli naplněni Kristem a žili svůj stav křesťanů, který přijali ve křtu, protože: *„Všichni pokřtění oblékli jeho ducha, ale ne všichni konají jeho díla. Každý tedy musí*

¹⁹⁰ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XIII, s. 339.

¹⁹¹ Srov. CHAVES DOS SANTOS, Eli. Union and Collaboration in Saint Vincent: Insights for today. *Vincentiana* 2012, č. 4.

usilovat o to, podobat se našemu Pánovi, vzdalovat se od zásad světa, spojovat se láskou a skutky s příkladem Božího Syna, který se stal člověkem jako my, abychom byli nejen zachráněni, ale jako On také zachraňujícími.“¹⁹²

Dcerám křesťanské lásky řekl doslova: „*Milost, kterou jste přijali při křtu, vnuká tuto touhu. Ano, duch našeho Pána poskytuje tutéž náklonnost k ctnosti, jako přirozenost k neřesti.*“¹⁹³ A přidává: „*Misionářský stav je stav apoštolský, který podobně jako u apoštolů spočívá v opuštění a zanechání všeho a následování Ježíše Krista a v touze stát se skutečnými křesťany.*“¹⁹⁴

Proto v praxi není možné zrušit spojení mezi podřízeností Duchu svatému a cestu následování Ježíše Krista, jehož blízkost a dobrota září v jeho evangeliu a v apoštolském učení. Blízkost Krista k lidem a důvěra, kterou duchovně i tělesně pociťovali chudí, jim umožňovala přiblížit se k němu. K tomu, který byl plný milosrdenství, lítosti a soucitu. Takto konal znamení a zázraky, odpouštěl hříchy a navracel zdraví nemocným.

V této části můžeme konstatovat, že „být v Kristu“ znamená „být v Duchu“.¹⁹⁵ A toto je klíčový bod, který pomáhá rozpoznat kvalitu duchovního a apoštolského života svatého Vincence, který říkal:

*„vzijme se do jeho ducha, abychom se vžili do jeho skutků, protože to není vše, konat dobro, ale musí být dobře vykonáno v napodobení našeho Pána, o němž je řečeno: Bene omnia fecit, že učinil všechno dobře. Ne, nestačí se postarat, dodržovat pravidla, starat se o funkce mise; ale musí to být učiněno v duchu Ježíše Krista, tj. s dokonalostí, pro konce a okolnostmi, které je učinil on sám. Křesťanská obezřetnost proto spočívá v posuzování, mluvení a působení, protože věčná moudrost Boží oblečená v našem slabém těle soudila, mluvila a pracovala...“*¹⁹⁶, což se shoduje s výrokem evangelisty Marka: „...Dobře všechno učinil...“¹⁹⁷

¹⁹² VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XII, s. 113.

¹⁹³ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XII, s. 197 – 198.

¹⁹⁴ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 163.

¹⁹⁵ Srov. ORCAJO, Antonino. The spirit of saint Vincent de Paul. *Vincentiana* 2010, č. 4.

¹⁹⁶ VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 53.

¹⁹⁷ Mk 7, 37

3. SPIRITUALITA LUISY DE MARILLAC

Spiritualitě Luisy de Marillac byla věnovaná kapitola v bakalářské práci *Vybraná témata ze spirituality Luisy de Marillac*¹⁹⁸. Téma zde dále není rozpracovááno, je pouze převzato.

3.1. Spiritualita vtělení

Francouzská škola 17. století byla školou spirituality. Jejími zakladateli byli významné osobnosti tehdejší doby jako Petr de Bérulle, Karel Condren nebo Jan Jakub Olier. Luisa de Marillac byla plně dcerou své doby. Její vzdělání a intenzivní snaha o duchovní život ji vedly k tomu, aby své době porozuměla. Občanská válka a z ní plynoucí chudoba vytvářela stále nové výzvy. Luisa proto ve spiritualitě francouzské školy hledala možnosti, jak na tyto výzvy odpovídat a zkonkretizovat myšlenky spirituality Vtělení v životních situacích chudých lidí.

Luisa se snažila pochopit podstatu věci. Uvažovala o důvodech, které mohly přivést Boha k tomu, aby poslal svého Syna na zem. Jedna věta shrnuje její myšlenky o důvodu Vtělení: „*Bůh nikdy neprokázal větší lásku člověku, než když se rozhodl vtělit.*“¹⁹⁹ Bůh se chce spojit s hříšníkem v hloubce jeho utrpení a navrátit mu důvěru v sebe sama. Přeje si, aby dobře chápal vlastní důstojnost, protože byl stvořený jako obraz Boží. Luisa de Marillac zdůrazňuje, že tato božská touha se mohla uskutečnit jen v úplném respektování svobody osoby. Totiž, že každý bude moci přijmout nebo odmítnout tuto Boží milost podle toho, jak se rozhodne. Bůh nepodmiňuje rozhodnutí člověka. Člověk je svobodný, má tedy plnou schopnost rozhodnout se sám, jestli řekne ano či ne Boží iniciativě.

Luisa velmi ráda uvažovala také o Nejsvětější Trojici. O tom, jak se božské osoby radí a hledají způsob, jak člověku vyjádřit svou lásku a jak se společně rozhodují pro Vtělení Slova: „*Jen co člověk zhřešil, Stvořitel ve své božské moudrosti ... protože chtěl napravit tuto chybu, ... rozhodl z velké a pravé lásky, aby se jedna ze tří Božských*

¹⁹⁸ MAJERČÍKOVÁ, Petra. *Vybraná témata ze spirituality Luisy de Marillac*.

(diplomová práce obhájena na KTF UK) Praha: 2015.

¹⁹⁹ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 698.

osob vtělila. Tím se projevila hluboká Boží pokora. ²⁰⁰ Během své modlitby si Luisa představovala Nejsvětější Trojici: „... *jak se po vzájemném rozhovoru tři božské osoby dohodly, že jedna z nich přijme z velké a čisté lásky lidské tělo.*“ ²⁰¹

Příslib Vtělení božské osoby Nejsvětější Trojice se vepisuje do plánu lásky Boha k člověku. Pro Luisu definuje Boha pokora stejně jako láska. Bůh už není Bohem vzdáleným a přísným, jak byl často představován lidu. Ale sám se chce přiblížit k člověku a přeje si, aby člověk poznal, že ho nikdy neopustí.

Vtělení by samo o sobě stačilo, aby bylo uznáno. Ale další Ježíšovy úkony toto vtělení stvrdily. Narozením v jeslích „... *se Ježíš stal dítětem, aby poskytl svobodnější přístup svým stvořením* ...“ ²⁰² Luisa také uvažovala: „... *o pokoře, kterou náš Pán měl při svém křtu*...“ ²⁰³ A při své úvaze nad umýváním nohou při poslední večeři si zapsala: „*Při pohledu na příklad našeho Pána mi nemůže nic zabránit, abych se pokořila.*“ ²⁰⁴ Mohl se nechat uctít svými učedníky, ale přijal ponížení, až „... *po umývání nohou svým učedníkům.*“ ²⁰⁵

V roce 1652 Luisa de Marillac napsala sestřím do Richelieu, připomněla jim důležitost kontemplace života Božího Syna v době jeho pozemského života a také, že „*laskavost, srdečnost a vzájemná snášenlivost mají být cvičením dcer křesťanské lásky stejně jako pokora, jednoduchost a láska Ježíše Krista v jeho svatém člověčenství. On sám je dokonalou láskou a ona je zase duchem dcer křesťanské lásky. Toto jsem, drahé sestry, chtěla vyzdvihnout ve vašich pravidlech* ...“ ²⁰⁶

Luisino apelování na kontemplaci lidství Ježíše Krista dobře ukazuje její touhu po tom, aby život každé dcery křesťanské lásky bylo odrazem tváře Krista, jeho nekonečné dobroty a bezmezné lásky. Kristus je skutečně pravidlem dcery křesťanské lásky stejně jako pro celou vincentskou rodinu.

²⁰⁰ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 697.

²⁰¹ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 699.

²⁰² LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 714.

²⁰³ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 715.

²⁰⁴ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 715.

²⁰⁵ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 715.

²⁰⁶ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 661.

Luisa, která měla dobré teologické základy, poukazovala na to, že „*Vtělení Božího Syna bylo od věčnosti v Božím plánu pro vykoupení lidského pokolení.*“²⁰⁷ A narušenost mezi Bohem a člověkem zapříčiněná hříchem nemůže trvat věčně. Luisa rozjímal nad evangeliem a chápala místo, které zaujímal Otec v Ježíšově životě. V dopisu Janě Delacroix z února roku 1660 napsala: „*Náš Pán stále pracoval se zřetelem k Bohu, svému Otci ...*“²⁰⁸ Luisa tím chtěla poukázat na hlubokou lásku, která Otce a Syna spojuje. Když Bůh poslal na zem svého Syna, přál si obnovit smlouvu a umožnit člověku znovu najít smysl jeho existence. Luisa k tomu poznamenala, že Vykoupení je novým stvořením. Přetvořením dosavadního stvoření, které je možné jen po dlouhém procesu přeměny, smrti a opětovného vzkříšení.

Trpící lidstvo se Luise jevilo jako prodloužení trpícího lidství Krista. Služba lásky každého vincentýna je pokračováním Vykoupení. Každému chudému, pokornému a utlačovanému, to umožňuje ožít, vstát z mrtvých a stát se znovu člověkem plným života. Osvobozeným od svého hříchu a tedy i svobodným. Tato obdivuhodná úvaha se podobá úvaze svatého Pavla, který říká: „*Proto se raduji, že nyní trpím za vás a to, co zbývá do míry utrpení Kristových, doplňuji svým utrpením za jeho tělo, to jest církev.*“²⁰⁹

Utrpení Božího Syna je tak hlubokým úkonem lásky, že ho Luisa vepsala do znaku Společnosti dcer křesťanské lásky: „*Láska ukřižovaného Ježíše nás pobízí.*“²¹⁰ Podle Luisy de Marillac má tato láska oživovat a zapalovat srdce každé dcery křesťanské lásky pro službu všem chudým. V závěrečné větě svých dopisů Luisa velmi často připomínala tuto nepředstavitelnou lásku zjevenou Ježíšem na kříži: „*V lásce ukřižovaného Ježíše zůstávám vaší pokornou služebnicí.*“ Luisa si přála pro sebe a pro osoby, kterým psala, aby byly naplněny stejnou láskou, která vedla Ježíše na smrt na kříži. Osvojila si v tomto ohledu slova svatého Jana z jeho prvního listu: „*V tom je láska: ne, že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás a poslal svého Syna jako*

²⁰⁷ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 818.

²⁰⁸ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*. Paris: Compagnie des Filles de la charité, 1983, s. 673.

²⁰⁹ Kol 1,24.

²¹⁰ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 818.

obět' smíření za naše hříchy ... Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm. ²¹¹

Vtělení se neomezuje na období pozemského života Krista. Když se blížila hodina Ježíšova odchodu z tohoto světa, našel prostředek, jak prodloužit Vtělení tak, aby byl stále s námi. Luisa de Marillac žasla nad tímto podivuhodným vynálezem Eucharistie: *„Boží Syn se nespokojil s tím, že přijal tělo a přebýval uprostřed lidí. Chtěl, aby jeho božská přirozenost byla nerozlučně spojena s jeho lidskou přirozeností, proto po vtělení učinil obdivuhodným vynálezem ustanovení Nejsvětější Svátosti Oltářní, ve které ustavičně přebývá jako druhá Božská Osoba Nejsvětější Trojice.* ²¹²

Luisa uvažovala, že Bůh chce sdělit a zopakovat člověku hloubku své lásky. Už samotné Vtělení bylo projevem této hluboké touhy po sjednocení a Eucharistie ji ještě více realizuje. Luisa se nepozastavovala nad aspektem „památky a oběti“ Eucharistie, rozsáhle však hovořila o spojení a sjednocení: *„v tomto nádherném a přitom pro lidi nepochopitelném úkonu.* ²¹³ Dále hovořila o tom, že přijímat Tělo Kristovo znamená mít účast na Božím životě. Kristus se dává za pokrm, aby z něho člověk čerpal sílu pro splnění jeho úlohy ve světě. Následováním Krista je křesťan povoláný obětovat svou bytost, pokud chce přinést bližnímu život a lásku. Svaté přijímání přináší mimořádnou sílu, protože dává: *„schopnost žít v Ježíši Kristu, který žije v nás.* ²¹⁴

Jako odpověď na tak velký Boží dar si Luisa pro sebe a sestry, které vedla, přála: *„líbezná a láskyplná spojení s Bohem.* ²¹⁵ Úkon díky po svatém přijímání umožňuje Bohu vyjádřit svou radost a vděčnost, protože k nám Kristus přišel a stal se nám podobným. Radujme se: *„obdivujíc tento nádherný a láskyplný vynález, kterým se Bůh vidí v nás a nás obnovuje, činí nás jemu podobnými nejen tak, že nám dává svou milost, ale i sebe samého.* ²¹⁶ Luisa nevěděla, jak dostatečně poděkovat svému Pánu a Bohu za to, že chce tímto způsobem přebývat na zemi, aby mu všichni lidé mohli projevit chválu, které se jeho lidství dostává již v nebi.

²¹¹ 1Jn 4, 10,16.

²¹² LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 776.

²¹³ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 811.

²¹⁴ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 812.

²¹⁵ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 811.

²¹⁶ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 811.

Rozjímání o tajemství vtělení tvořilo jádro spirituality Luisy de Marillac. Z něho vyvěraly myšlenky na chudé a rovněž i velká snaha jim pomoci. Luisa se dlouze zamýšlela nad planoucí touhou Boha, který chce přijít na svět a dosvědčovat lidem svou lásku. Ona, která byla vždy poháněna touhou učinit to, co pokládala za potřebné, si představovala Boha, který trpěl následkem hříchu člověka, soucítil s jeho velkou bídou a nedočkavě toužil realizovat vtělení svého Syna.

Luisa de Marillac byla rázná žena, která chtěla svá rozhodnutí rychle uskutečnit. Nacházela proto potěšení v rozjímání, jež nazývala „netrpělivost“ Boha ve svém díle Vtělení: „*Ó Duchu svatý, jen ty můžeš dát pochopit velikost tohoto tajemství, z něhož prosvítá, jestli to tak můžeme říci, Boží netrpělivost, ale především blízkost uskutečnění Božího plánu s lidskou přirozeností, aby přivedl k naplnění jednotu, kterou jeho všemohoucnost v ní chce uskutečňovat.*“²¹⁷

V kontemplacích „úchvatného tajemství lásky“, Luisa pochopila, nakolik je Kristus přidružen k lidskému utrpení, tehdy když v okamžiku své smrti zakoušela hlubokou opuštěnost. Jan Pavel II. to ve své encyklice *Redemptor hominis* vyjádřil těmito slovy:

„*Proto i s Božím Synem, s tím, který byl bez hříchu, jednal kvůli nám jako s největším hříšником". Jednal-li "jako s hříšником" s tím, jenž neměl absolutně žádný hřích, udělal to proto, aby zjevil svou lásku, která je vždy větší než vše stvořené, lásku, kterou je on sám, poněvadž "Bůh je láska". Láska je především větší než hřích, než slabost, než "nicotnost všeho stvořeného", je dokonce silnější než smrt. Tato láska je vždy ochotna znovu pozvednout a odpustit, je stále připravena vyjít vstříc marnotratnému synovi, vždy hledá "Boží syny", kteří jsou povoláni k budoucí slávě. Těmto projevům Boží lásky se také říká milosrdenství a obojí má v lidských dějinách svou formu a jméno: nazývá se Ježíš Kristus.*“²¹⁸

Kristus přijímá stav opuštěnosti, jakou cítil člověk po svém hříchu. Tak jako otec marnotratného syna, i Bůh vychází vstříc tomu, kdo k němu volá. Když se podívá na člověka, vidí v něm svoje Slovo. „*Toto sjednocení s lidskou přirozeností bylo natolik velké, že se od něj Boží láska už nikdy nemůže oddělit.*“²¹⁹

²¹⁷ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 810.

²¹⁸ JAN PAVEL II. *Encyklika Redemptor hominis*. Praha: Zvon, 1996, čl. 9.

²¹⁹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 709.

Vtělení Božího Syna překlenulo velkou vzdálenost mezi Bohem a člověkem. V Ježíši Kristu se Bůh a člověk sjednocuje a stává se Bohočlověkem. Bůh, který se jevil, jako nedosažitelný se stává blízkým.²²⁰ Tím, že přichází a podílí se na lidské přirozenosti, nabízí člověku účast na jeho božství: „*Podle plánu Nejsvětější Trojice se vtělení uskutečnilo ... aby umožnilo člověku dosáhnout dokonalost bytí. Bůh chce být s člověkem věčně sjednocený.*“²²¹

Spiritualita vtělení bude nutně aktuální v každé dějinné epoše. V 17. století svět zapomněl na to, že i ten „nejposlednější žebrák“ má lidskou důstojnost a že jeho tělo je určené ke vzkříšení. Naproti tomu současný svět se vzhledl v kultu těla natolik, že je lidská důstojnost podobně pošlapávána, jen odlišnými prostředky. Člověk se stal předmětem k užívání pro druhé a marně hledá své štěstí. Oba extrémy v důsledku lidskou osobu obírají o její důstojnost, která je od Stvoření nezadatelným právem člověka. Dokument *Společenství a služba* popisuje, jak je nahlížen člověk v biblické perspektivě: „*Bible ... nám předkládá takové pojetí člověka, v němž je jeho duchovní rozměr vnímán společně s jeho rozměrem tělesným, společenským a historickým.*“²²²

Luisa toto pochopila už v 17. století, proto se snažila v každém vidět Krista. Tento odkaz je stále aktuální.

3.2. Spiritualita společenství podle vzoru Nejsvětější Trojice

Luisa de Marillac spolu s Vincencem de Paul přirovnávala komunitní život dcer křesťanské lásky k trojičnímu tajemství, které považovala za základ víry. Nejde jen o skupinu osob v jedné činnosti, pracovní tým či klub lidí, kteří mají společný cíl. Zakladatelé vedli sestry tak, aby lépe vnímaly Trojjediného Boha. Luisa často ve svých listech používala velmi výstižnou formulaci o podstatě tajemství: „*Uchovávejme si opravdovou jednotu v rozdílnosti tří osob Nejsvětější Trojice.*“²²³

²²⁰ Srov. CHARPY, Elisabeth. *Spiritualita Luisy de Marillac zakladatelky Dcer křesťanské lásky. Cesta jedné ženy.* Český Těšín, 1999, s. 21.

²²¹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 809.

²²² MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE. *Společenství a služba. Lidská osoba stvořená k Božímu obrazu.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005, čl. 9.

²²³ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 794.

Základní nauka víry nás učí, že Bůh je jeden. Nemůže však být sám, protože láska se dává a přijímá. Jasně to vyjádřily i oslovené sestry při konferenci Vincence de Paul: „*Jednota je obrazem Nejsvětější Trojice, tedy tří osob sjednocených v lásce.*“²²⁴ „*Tři osoby Nejsvětější Trojice tvoří jednotu, neustále žijí ve vzájemné lásce a úctě.*“²²⁵ Opravdová jednota staví na pluralismu stmelěném láskou. Luisa kontemplovala Boží lásku spojující tři božské osoby. Jejich podstatou je láska. Celý život v sesterské komunitě má svědčit o Boží lásce. To vyžaduje neustálé prohlubování jednoty: „*Náš vztah k nejsvětější Trojici se má odrážet v našem společenství, které podle vzoru tří božských osob má být jako jedno srdce a jedna duše.*“²²⁶ Je však vůbec možné, být jako jedno srdce a jedna duše? Luisa navrhovala sestřám konkrétní prostředky, jak oživovat společný život, rozvíjet jej v srdečnosti a dynamismu.

Komunitní jednota není nic spontánního a ani samozřejmého. V jednom listě sestřám do Angers, Luisa připomněla, že ženská psychologie je proměnlivá:

„*Je-li naše sestra smutná nebo trochu citlivější, pomalá či unáhlená, nepozastavujte se nad tím, vždyť je to jen přirozené. I kdyby se snažila přemáhat, často nezabrání projevu svých přirozených sklonů. Nebo spolusestra, která ji má milovat jako sebe samou by se na ni směla hněvat, vyčítat jí to a hledět na ni? Ach, drahé sestry, musíte se zdržovat výčitek, nemáte ani dávat najevo, že to vidíte. Myslete na to, že i vy budete později potřebovat podobný postoj snášlivosti.*“²²⁷ Srdečnost vyžaduje zdržet se kritizování, stejně jako rozdělování se na skupinky. Když se sestra Magdaléna vrátila do Angers, sestry velmi těžce nesly její výbušný temperament. Luisa jim proto radila: „*Chraňte se předpojatosti a rozdělování se na skupinky, které narušují vzájemnou lásku. Milé sestry odpusťte mi prosím tento můj názor. Ani nevěřím, že by to tak mezi vámi mohlo být. Prosím Pána Boha o svatou jednotu a srdečnost, abyste byly spojené v jeho vůli.*“²²⁸

Kristus je neustálým pramenem a vzorem celé naší lásky. Mít v srdci opravdovou lásku znamená milovat se tak, jako miluje Kristus. Tyto myšlenky zazněly

²²⁴ SAINT VINCENT DE PAUL, *Conférences aux Filles de la Charité*, Paris: Soeurs de Saint Vincent de Paul, 1952 s. 65.

²²⁵ SAINT VINCENT DE PAUL, *Conférences aux Filles de la Charité*, s. 95.

²²⁶ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 764.

²²⁷ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 113.

²²⁸ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 122.

v dopisu, který Luisa de Marillac poslala Barboře Angiboust v říjnu roku 1639, napsala: „*Vzbuzujte ve svém srdci lásku k naší drahé sestře Luise ... milujte ji tak, jako to chce Ježíš Kristus.*“²²⁹ Jenom Boží láska může sjednocovat komunitu, ona je její silou, nadějí a radostí.

Luisa považovala vzájemnou oporu za základ komunitní jednoty, proto to neustále opakovala sestrám v nemocnici v Angers, které měly těžkosti ve vzájemném snášení se: „*Doporučuji vám i všem našim sestrám srdečnost a vzájemnou oporu, tak velmi důležité ctnosti pro udržování jednoty pravých dcer křesťanské lásky.*“²³⁰ Tato vzájemná opora se projevuje ve třech ctnostech, které služebnice chudých měly a mají mít. Patří mezi ně vnímavost k potřebnému, povzbuzení druhých, pokorné sdílení i schopnost přijímat a žít v lásce, v duchu jednoduchosti a pravdivosti. V této souvislosti Luisa píše sestře Cecílii Angiboust: „*Když se budete podporovat a upevňovat v pokoře, jednoduchosti a lásce, vaše malá Společnost bude mít tolik svatých, kolik vás je. Nečekejte však, že začne konat druhá, ale začněte jako první ...*“²³¹ Dále Luisa píše do Nantes, kde žily sestry navzájem ve velkém napětí: „*Vzkazuji vám, abyste snášely jedna druhou, je to velmi potřebné. Nesmíme se pohoršovat nad chybami druhých ... Prosím vás, drahé sestry, vyprošujte si takového ducha od našeho Pána, vždyť to je duch i naší Společnosti.*“²³² Pozornost k druhým, vzájemná pomoc, porozumění v těžkostech, to vše jsou prvky křesťanské lásky a podstata pravého sesterského života. Luisa však upozorňovala i na ženskou zvědavost. To je touha vědět o všem, co se děje, hovořit o malých nedokonalostech druhých a tak dále. To vše pomalu, ale jistě ničí vzájemnou důvěru a velmi škodí sesterským vztahům, jak na to Luisa roku 1655 upozornila: „*Pravé umrtvování naší zvědavosti je velmi potřebné zvláště, když jsou sestry spolu. Obyčejně neváhají probírat chyby a nálady druhých, a ... vyzvídat. Musíme si dávat pozor a umrtvovat své nepřející pocity, které mohou vnést mezi sestry nepokoj a výčitky i pro malé nepříjemnosti.*“²³³

²²⁹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 20.

²³⁰ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 123.

²³¹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 530.

²³² SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 312.

²³³ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 789.

Luisa de Marillac poznala lidskou přirozenost a věděla, že nastanou obtíže i přes dobrou vůli každé sestry. Proto často zdůrazňovala potřebu smíření, které připomíná Matoušovo evangelium: „... *jdi se nejprve smířit se svým bratrem ...*“²³⁴ nebo také listy svatého Pavla. „*Hněváte-li se, nehřešte. Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce.*“²³⁵ Luisa udílela mnoho rad a poučení o tom, aby sestry žily podle těchto evangelijních požadavků. Sestře Laurencii Dubois vysvětlila: „*Hned jak zjistíte, že jste znepokojily některou z našich sester, klekněte si a prostě o odpuštění ... Ach, jaký dobrý zvyk! Vyzývám vás takto konat z lásky k našemu Pánovi.*“²³⁶

Luisa popisovala sestrám zcela konkrétně, jak se smířit se spolusestrami a povzbuzovala je, aby tento zvyk zachovávaly. Zvlášť patrné je to v dlouhém dopisu sestře Barboře Angiboust z října roku 1639, kde ji nabádala, aby se pokojně smířila se sestrou Luisou Ganset: „*Klekněte si k jejím nohám, prostě ji o odpuštění za svou nevšímavost v její situaci a stejně tak za všechny nepříjemnosti, které jste jí způsobila. Vždyť jste slibovala, že ji budete milovat tak, jak si to přeje Ježíš Kristus.*“²³⁷ Luisa i Vincenc rozvíjeli a udržovali prostředky ke smíření, jako byla srdečnost a vzájemná podpora. Budovali tak jednotu mezi všemi členy komunity.

I když Luisa de Marillac často předkládala sestrám jednotu osob Nejsvětější Trojice, nezapomněla přitom na nutný aspekt tohoto tajemství, jímž je rozdílnost osob. Protože jednotu neznamená splynutí. Ačkoli jsou dvě osoby v manželství pevně sjednocené, musí navzájem respektovat individuální rozdíly. Když čteme dopisy Luisy de Marillac, které psala prvním sestrám, může nás zarazit, jakou pozornost věnovala každé z nich. Styl a tón dopisu se měnil podle sestry, které psala. Všimla si velmi pozorně jejich charakteru. A uzpůsobovala mu svá napomenutí a kárání. Když měla některá sestra prudkou povahu, hovořila s ní Luisa velmi zpříma, mohlo by se zdát až tvrdě. K citlivým sestrám byla mírnější a shovívavější. Zvláštní jemnost a dobrotu projevovala nemocným sestrám. Když mohla, jela je navštívit nebo alespoň poslala jinou sestru. Z těchto příkladů můžeme rozpoznat, jaký důraz Luisa kladla na respektování rozdílnosti osob: „*Doporučuji vám snášenlivost a srdečnost jako projev*

²³⁴ Mt 5, 23 – 24.

²³⁵ Ef 4, 26.

²³⁶ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 122.

²³⁷ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 20.

úcty k Bohu v rozdílnosti osob Nejsvětější Trojice.“²³⁸ A obracela se na sestry, aby se navzájem respektovaly a žádala je, aby věnovaly pozornost každé sestře, hledaly a ocenily její jedinečnost, protože přijmout rozdílnost druhého je jeden způsob, jak pracovat sám na sobě.

Hodnota respektování se objevila i v případě, kdy Vincenc s Luisou svěřili některé sestře zodpovědnost a uznávali tak její osobní hodnotu a kompetenci. Když byly dvě sestry poslané do města Montreil, radila jim Luisa, aby se jedna od druhé neizolovaly, ale sdílely společně vše, co přes den zažily: „*V každém případě si budou vzájemně pomáhat, když se vyskytne potřeba. Jedna nepoví druhé: To není moje záležitost.*“²³⁹ Podobně je naznačena i potřeba loajality a spolupráce sestrám v nemocnici svatého Denise: „*Sestra služebnice si poslouží radou svých spolusester. Zajistě ta, která má na starost lékárnu, lépe pozná nemocné.*“²⁴⁰ Z těchto rad je možné vyčíst, s jakými obtížemi se potýkaly první komunity. Některé sestry těžko přijímaly představenou, která byla vybrána z jejich řad. Uznání originality sestry znamenalo také uznání její funkce, která jí byla svěřena.

Jak již bylo naznačeno, zakladatelé Společnosti dcer křesťanské lásky vyžadovali, aby se sestry vzájemně informovaly o tom, co která dělá, co si myslí, aby tak dospěly ke společnému konání. Vzájemné sdílení v komunitě by se mohlo zdát jako ztracený čas, který by měl být raději věnován chudým. Ale Luisa de Marillac byla přesvědčená o opaku a žádala Vincence, aby na konferencích opakovaně připomínal důležitost společného dialogu.

Z dopisů, které se nám od Luisy zachovaly, můžeme vyčíst, že se v komunitě společně uvažovalo o různých záležitostech, které se týkaly společného života i soužití mimo komunitu. Probíraly se společné problémy jako nákupy, výběr nového domu pro komunitu nebo i problémy misie, spolupráce s paními křesťanské lásky, utrpení chudých v době frondy či nedostatek času. Protože byla Společnost úplnou novinkou, musely sestry dokazovat svou identitu a bránit službu chudým v jejich domovech. Z toho důvodu Luisa navrhovala sestrám společnou reflexi na jedno z těchto témat. K tomu se pojila jednoduchá metoda jak se této diskuse zúčastnit: naslouchat, porovnávat s požadavky povolání a zapojit se. Jasný postoj k těmto otázkám umožnil

²³⁸ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 288.

²³⁹ LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents*, s. 467.

²⁴⁰ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 746.

vyvodit důsledky pro sebe, celou komunitu a také pro chudé. Tuto Luisinu důslednost asi nejlépe vystihuje událost, při které sestry z Richelieu žádaly vyslání třetí sestry na pomoc. Ale Luisa byla tehdy zdrženlivá a povzbudila je nejprve, aby společně zvážily a zkoumaly využití svého času během dne. Ptala se jich, v kolik vstanou, kdy chodí spát, jestli jsou návštěvy, které konají nebo přijímají potřebné a vůbec, jestli neztrácí čas zbytečnostmi. V Hennebont zase měly sestry přijmout třetí spolusestru. A Luisa se jich zeptala, jaké místo jí dají a jestli jsou připravené přijmout jiný temperament, aby vytvořily jednotu v Trojici.²⁴¹

Luisa byla přesvědčená, že společná reflexe, při které každá sestra dává a přijímá, pomáhá upevňovat povolání a pomáhá také odpovídat na požadavky svěřené misie. Sestrám do Polska napsala: „*Neumím se více radovat z vaší duchovní jednoty, kterou projevujete slovy a skutky, a tak vydáváte svědectví okolí.*“²⁴²

Za pomoci a podpory své zakladatelky se první služebnice chudých snažily žít, podle obrazu Nejsvětější Trojice. A to přes lidskou nedokonalost a pochybení, prostřednictvím smíření, odpuštění a ochoty stále znovu začínat na společné cestě. Luisa de Marillac chápala důležitost společného života pro naplnění Božího úmyslu a věděla dobře, jaký význam má pro misi, která je prioritou. Přála si vytvořit komunitu, která žije v opravdové lásce, srdečnosti, ve vzájemné úctě a přátelství a svědčí tak o Boží lásce k lidem. Tyto myšlenky jsou také základem Konstitucí dcer křesťanské lásky.²⁴³

3.3. Spiritualita služby

Luisa de Marillac nebyla nikdy zcela zdravá a zvláště ke konci života byla nemocemi těžce zkoušena. Při rekolekcích v roce 1656 uvažovala nad dlouhými měsíci své choroby a z krátkých poznámek, které si tehdy zapsala, vyplývá, jaký důraz kladla na trpělivost: „... *duším mohu v jejich potřebách pomáhat trpělivostí.*“²⁴⁴ Luisa zde navíc zmínila, že příliš rychle reaguje a má prudkou povahu. Luisa de Marillac měla skutečně živou a prudkou povahu, kterou projevovala celý život. V prvních letech

²⁴¹ Srov. SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 351.

²⁴² SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 477.

²⁴³ *Konstitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*, vydané pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul. Nitra, 2005, s. 30 – 31.

²⁴⁴ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 804.

života Společnosti reagovala příkře, když sestry zapomínaly na požadavky jejich povolání. A zvláště když sestry nesloužily chudým nebo tuto službu zanedbávaly. Zároveň však celý život usilovala o to přemáhat tuto prudkost, jež vyvolává vášnivé reakce a ráznost, která může nejednou zranit. Na této cestě pokory vedly Luisu dvě pohnutky. První z nich byla touha připodobnit se Ježíši Kristu a druhá byla hodnost služebnice chudých.

V listech, které Luisa psala dcerám křesťanské lásky, se často setkáváme s meditací o Kristově pokoře. Byla to pro sestry výzva k tomu, aby pracovaly skrytě a nenápadně ve službě chudým. Dcera křesťanské lásky, služebnice, má podle Luisy uznávat chudé za své učitele a pány. Se služebníci nemohou zacházet lépe, než s jejich pány. Ty ji naopak velmi často pokořují, pohrdají jimi a neuznávají je. Luisa se se svými sestrami opakovaně dělila o svou meditaci, která jim měla připomínat laskavost, pokoru a trpělivost, kterou mají prokazovat bližním.

Titul služebnice není čestným titulem, ale je výzvou konkrétně uskutečňovat to, co vyjadřuje. Luisa v tomto ohledu užívala prostředků sebepoznání a porovnání svého života s evangeliem. Nedržela se abstraktního výchovného plánu. Z mnoha listů, které napsala, můžeme usuzovat, že znala životní situace sester místních komunit a svého okolí, a proto vždy vycházela z konkrétních skutečností či událostí každodenního života. Její pozornost se zaměřovala hlavně na ty, kteří už vše ztratili. Pro galejníky, nalezené děti nebo chudá venkovská děvčata připravovala učitelky, které je měly naučit číst a psát, poznávat Krista a také je naučit nějakému řemeslu. Pevně obhajovala práva těchto lidí na základní vzdělání, aby byli schopní důstojného života. Luisa považovala všechny chudé a nemohoucí, kteří prožívali své utrpení, za pokračování tajemství spásy vzkříšení. A přirovnávala Krista k chudým a chudé ke Kristu.

Pro komunity bylo důležité udržet ve všem potřebnou rovnováhu. Když například některé sestry obětavě sloužily chudým, ale pro horlivost zanedbávaly rozjímání, Luisa jim připomněla důležitost setkávání s Bohem v rozjímání. Protože jen tak mohly být schopné dobře sloužit chudým: „*Jsem přesvědčená, že zachováváte pravidla tak přesně, jak můžete a že sloužíte věrně i chudým. Službě těmto musíte dát vždy přednost, ale tak, jak je potřebné a ne podle vlastního úsudku.*“²⁴⁵ Také hygiena a čistota, které byly bezpodmínečné pro společný život a službu mezi chudými

²⁴⁵ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 536.

nemocnými, mohly některé sestry svádět k tomu, aby vyhledávaly vlastní záliby a zapomínaly na chudobu, kterou musí každá služebnice zachovávat.

Luisa de Marillac přenášela celou svou bytostí při vyučování na sestry nadšení, které patřilo každému člověku a které čerpala z lásky vtěleného Krista. Oživovaná touto velkou láskou, věřila v možnosti a schopnosti každého člověka a to i toho nejbídnějšího a nejchudšího. Chtěla, aby sestry poznávaly velikost a důstojnost v každé osobě a respektovaly ji každý den i v těch nejnepatrnějších. Luisa poznala vznešenost nalezených dětí, které byly v 17. století považované, za „děti hříchu“ a byly opovrhované. Také hodnotu a důstojnost galejníků a mentálně postižených i všech těch, které lidská společnost vyloučila. Luisa se toto své hluboké přesvědčení snažila vštěpit svým sestrám a kladla velký důraz na úctu a lásku k chudému i bohatému. Zacházela přitom až do podrobností, když učila, že laskavost a milost jsou projevem úcty. To znamená neomezovat chudého nebo žebráka, když nechce jít do ústavu či do nemocnice, ale ošetřit ho a respektovat jeho svobodu. Protože laskavý a přátelský pohled vždy bližního obohacuje. A vše, co odkazovala sestrám, důsledně uskutečňovala ve svém životě.

Při uvažování nad spiritualitou služby Luisy de Marillac nesmíme opomenout skutečnost, že životem a formací, kterou Luisa poskytovala, se snažila přibližovat člověka k Bohu. Kontemplovala svaté Kristovo lidství a sloužila mu skrze trpící chudé. Chtěla, aby sestry zkoumaly způsob, jakým žil Boží Syn na zemi, jak se choval k chudým a aby se tímto způsobem nechaly zcela proniknout. Dcera křesťanské lásky má v každodenním rozjímání objevovat a kontemplovat Ježíšův laskavý pohled, uctivé pohyby a víru v člověka. Patřit Bohu, aby mohla cele patřit chudým, to je souhrnná formace, kterou dávala Luisa de Marillac prvním sestrám. Její poselství Francouzům připomíná také papež Jan Pavel II. dne 13. srpna roku 1983: „*Vrátit Boha člověku, vrátit člověka Bohu, znamená vrátit člověku jeho identitu, znamená pomoci mu najít podobnost s Bohem.*“²⁴⁶

Nechat se proniknout evangeliem znamená, nechat se proniknout Kristovým duchem, tedy duchem Společnosti. Luisa de Marillac se nechávala na strmé cestě služby vést tímto Božím duchem, proto mohla po stejné stezce vést i své sestry k připodobnění se Kristu. Tichým a pokorným srdcem k připodobnění se chudému. Několik měsíců před svou smrtí Luisa připomněla Františce Carsireux, že duch Společnosti je duch

²⁴⁶ Archiv Společnosti dcer křesťanské lásky. Paříž: 150, rue du Bac, Chapelle de Notre Dame de la Medaille miraculeuse. (Videozáznam ze dne 27. 11. 1980) Nebublikováno.

pokory a jednoduchosti a že všechny skutky dcer křesťanské lásky musí usměřňovat a oživovat tento duch. V konstitucích dcer křesťanské lásky se navíc píše, že „*Boží děti mají, skrze křest a údy Kristova těla, kráčet k Otci skrze Syna v Duchu Svatém. Mají toužit po stálém rozhovoru s Bohem a svěřovat se do jeho rukou. Od něho se učí prokazovat bratrům a sestrám, zvláště chudým Boží lásku. Sestry mají být vnímavé k vnuknutí Ducha a mají být nástrojem jeho působení v míře své věrnosti.*“²⁴⁷

Svatá Luisa de Marillac si přála, „*aby Společnost uskutečňovala úmysl Otce skrze Ducha Svatého a vydávala tak svědectví vzkříšenému Synovi.*“²⁴⁸ Protože pro sebe Luisa de Marillac nehledala slávu a pocty, mohla se stát tímto nástrojem pro velké Boží dílo.

²⁴⁷ Srov. *Konstitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*, s. 42 – 43.

²⁴⁸ Srov. *Konstitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul*, s. 42 – 43.

4 SPIRITUALITA SLUŽBY JAKO SPOJENÍ SPIRITUALIT OBOU ZAKLADATELŮ ORGANIZOVANÉ CHARITY

Dvě individuality, dva úplně odlišní lidé, vzešli z diametrálně rozdílných sociálních vrstev i zeměpisných oblastí. Vincenc de Paul a Luisa de Marillac, tyto dva protagonisté svým životem a konkrétními činy vrátili venkovskému lidu Francie 17. století jeho lidskou důstojnost, a tím v něm podnítili touhu pečovat o svůj duchovní život a kráčet za Kristem.

O vztahu Luisy a Vincence ke službě, nejlépe vypovídají jejich charitativní díla, jimž společně propůjčili svůj život. Nachází se v nich propojení jejich originálních spiritualit a navíc odráží to, co znamená sloužit a to v celé své komplexnosti. V jednotlivých výročí Vincence a Luisy můžeme toto bohatství služby vysledovat, ať už pokrývá všechny stavy chudoby nebo slouží v jistém smyslu sama sobě proto, aby mohla sloužit druhým.

4.1 Uctít vtělené Slovo

Vincenc de Paul a Luisa de Marillac objevili své poslání služby ve spiritualitě vtělení. Bůh se stal člověkem, aby člověk mohl najít svou původní podobu, a znovu se tak připodobnil Bohu. V tom spočívá jeho důstojnost a také pravé štěstí. Tito dva lidé ukázali světu, jak v člověku vidět Krista, a sloužit tak Kristu v osobě bližního.

Vincenc v tomto ohledu pomohl Luise stát se služebnicí chudých. Z jejího rozjímání je patrné christologické jádro:

„Moje rozjímání bylo spíše záležitostí nazírání než rozumové usuzování. Velmi na mě zapůsobilo svaté člověčenství našeho Pána ... touhu uctít ho a následovat, jak jen budu moci v chudých. Někde jsem četla, že tento náš drahý Spasitel nás naučil prokazovat skutky křesťanské lásky, abychom tak dali náhradu za neschopnost prokazovat služby přímo jemu. Tato myšlenka pronikla moje srdce celkem zvláštním, intimním způsobem ... využívat všechny příležitosti k prokazování dobra bližnímu. Nejen pro odměnu, kterou přislíbil náš Pán za tyto skutky, jako za jemu prokázané, ale proto, že tento bližní je vlastně on. Nechal mě to ve své lásce a dobrotě pochopit, ale nedokážu vyjádřit jak.“²⁴⁹

²⁴⁹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 817.

V Konstitucích a Stanovách Dcer křesťanské lásky je tento fenomén popsán takto: „*Sestry kontemplují a nachází Krista v srdci a v životě chudých, kde působí jeho milost, aby je posvěcovala a zachraňovala. Jejich první starostí je umožnit jim poznávat Boha, hlásat evangelium a zpřítomňovat Boží království.*“²⁵⁰

A dále: „*Pohledem víry vidí Krista v chudých a chudé v Kristu. Slouží mu v jeho trpících údech, soucitně, jemně, srdečně, uctivě a oddaně.*“²⁵¹

4.1.1 Duch služby vtělenému Slovu v osobě chudého

Dogma o Vtělení zaujímalo v životě Vincence a Luisy nepochybně přední místo. Proto dcerám křesťanské lásky často připomínali: „*Hlavní cíl, pro který Bůh povolal a shromáždil Dcery křesťanské lásky je: aby ctily našeho Pána Ježíše Krista jako pramen a vzor každé lásky, a sloužily mu tělesně a duchovně v osobě chudých ...*“²⁵² Vincenc de Paul často vysvětloval tento text Všeobecných pravidel, jak byl napsaný. Rád opakoval, že dívky přišly z vesnic a měst sloužit. Proto se roku 1633 utvořila Společnost: „*Ano, milé dcery, pravdou je, že Bůh měl s vámi od věčnosti své plány ... Od věčnosti vás určil pro službu chudým... Bůh chtěl, aby se utvořila Společnost výslovně pro službu chudým* Luisa z pocitu zodpovědnosti, kterou měla jako zakladatelka a představená, dlouhé roky vysvětlovala sestrám hluboký význam této služby. Vyzývala je, aby se staly ve světě i církvi svědky zvláštní Kristovy lásky k chudým, opuštěným a vyloučeným. „*Přeji vám, abyste byly všechny svaté. ... proto, drahé sestry, je potřebné, abyste měly stále před očima náš vzor, příkladný život Ježíše Krista, který máme následovat nejen jako křesťansky, ale i proto, že si nás Bůh vyvolil, abychom mu sloužili v osobě chudých.*“²⁵³

Evangelizovat podle Vincence de Paul znamenalo činit evangelium účinným, totiž reprodukovat ve svém životě laskavé skutky Ježíše Krista proto, aby se utvářel spravedlivější a lepší svět. Znamením šíření Božího království bylo evangelizování

²⁵⁰ K. 10a, in: Konštitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky. Nitra: Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, 2005, s. 31.

²⁵¹ K. 10b, in: Konštitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky. Nitra: Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, 2005, s. 31.

²⁵² R. 1, in: Règles des Filles de la Charité Servantes des Pauvres malades. Paris: Hallépée, 1975, 7.

²⁵³ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 260.

chudých. Oheň lásky, který Duch svatý v srdci Vincence de Paul roku 1617 zažehl, se rozšířil do celého světa. „Šťastné je postavení misionáře, který nemá jiné hranice ve svých misiích a pracích pro Ježíše Krista, než celou obývanou zem ..., protože Bůh nám dal takovou rozlohu k praktikování naší horlivosti.“²⁵⁴

Bratrstva křesťanské lásky, Společnost Misijních kněží a Společnost Dcer křesťanské lásky byly tři navzájem se doplňující instituce, utvořené v tomtéž čase, pro tentýž cíl, kterým byla služba. „Ach jaké pravdivé je to, že duše, které hledají Boha, ho najdou všude, a zvláště v chudých“²⁵⁵

Ovšem pluralita služeb, do kterých byly dcery křesťanské lásky zapojeny, představovala složitý problém. Jelikož dcery své povolání prožívaly ve světě, bylo nutné jej nějakým způsobem uchopit. Jednalo se o smysl jejich existence, o závislost na Společnosti a na jejím duchu.

„Kéž by se Bohu zalíbilo dát nám toho ducha, který animuje, srdce velké, prostorné, široké! Magnificat anima mea Dominum; aby naše duše velebila, zvelebovala Boha, a pro toto aby Bůh rozšířil naši duši, nechť nám dá velkou chápavost, abychom dobře poznali velikost, rozsáhlost jeho dobroty a Boží moci; abychom poznali, kam až sahá povinnost sloužit mu, oslavovat ho všemožnými způsoby; rozsáhlost ve vůli, obsahující všechny příležitosti přinášející Boží slávu. Jako nemůžeme nic sami od sebe, můžeme vše s Bohem. Ano, misie může všechno, protože máme semeno všemohoucnosti Ježíše Krista; proto nikdo není ospravedlnitelný nemohoucností; budeme mít vždy víc síly, než bude třeba, hlavně v příležitosti; Nebo když máme příležitost, člověk se cítí být novým člověkem...“²⁵⁶

Poslání a přijetí svěřené misie se stávalo stále důležitějším kritériem pro příslušnost ke Společnosti. Závislost na jejím duchu, chápaném nikoli v abstraktním smyslu, ale jako práci Ducha svatého v srdci dcery křesťanské lásky, bylo třeba stále oživovat. Zakladatelé vnímali Společnost jako dar Boží lásky církvi a chudým, proto pro ně bylo tak důležité, aby stále věrněji plnila Boží úmysl.

„Když říkáme, že v někom působí Duch Svatý, chceme tím říci, že tento Duch, přebývajíc v této osobě, ji naplňuje stejnými náklonnostmi a dispozicemi, jaké měl Ježíš

²⁵⁴ ABELLY, Louis. *La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul*. sv. II, s. 91.

²⁵⁵ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 224.

²⁵⁶ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. XI, s. 203.

*Kristus, když žil na zemi. Uschopňuje ji činit tak, jako činil on. Neříkám, že tak dokonale, jako činil on, ale podle darů, které od Ducha Svatého dostává.*²⁵⁷

Podstatné pasáže o duchu dcer křesťanské lásky můžeme nalézt ve třech známých konferencích Vincence de Paul z února roku 1653: „*Jako tělo bez duše je mrtvé, tak je mrtvá i dcera křesťanské lásky, která nemá ducha Společnosti. Kam se poděla láska této dívky, která nemá pokoru ani prostotu a která neslouží chudým dobrotivě a s láskou? Je mrtvá. Jestliže však má tyto ctnosti, žije, protože ony oživují jejího ducha.*“²⁵⁸

Tvrzení, že Bůh je původcem Společnosti a původcem jejího ducha, znamenalo pro Vincence a Luisu totéž: „*Když Bůh utvořil Společnost, dal jí svého rázného ducha. Duch oživuje tělo. Je důležité, aby dcery křesťanské lásky věděly, v čem spočívá tento duch tak, jako je důležité, aby ten, kdo chce cestovat, věděl, jak se dostat na místo, kam chce jít. Kdyby dcery křesťanské lásky nepoznaly svého ducha, co by se snažily si osvojit?*“²⁵⁹ Jde o jedinou prvořadou věrnost: „*Milé sestry, prosím vás zapamatujte si to dobře, protože jestliže jsme vám řekli o něčem, co je pro vás užitečné, pak je to toto. Jestliže si máte na tomto světě něco vyprošovat od Boha, tak prostě o vašeho ducha. Jestli se máte obětovat Bohu pro nějaký cíl, tak se obětujete pro tento.*“²⁶⁰ Nelze lépe vyjádřit, že cíl Společnosti a její duch jsou jedno a totéž. Konat jen to, co chce Bůh.

Starost o zachování ducha měly Luisa a Vincenc zejména ve chvíli, když zjistili, že některé sestry porovnávají svůj život s jinými formami zasvěceného života: „*Kdyby dcery křesťanské lásky věděly, jaké úmysly má s nimi Bůh a jak jimi chce být oslavený, považovaly by se za šťastné a své povolání za vznešenější, než je povolání řeholnic. Tím nechci říci, aby se nepovažovaly za méně důležité, než jsou ony, ale neznám řeholní Společnost, která by byla Církvi užitečnější, než je Společnost dcer křesťanské lásky, pokud si dobře osvojí ducha této Společnosti v zájmu služby bližním. Aby nežily jako sestry v Hôtel-Dieu, ani jako řeholnice z Královského náměstí, které jsou dcerami křesťanské lásky a řeholnicemi zároveň, protože ošetřují nemocné, ale s tím rozdílem, že je ošetřují ve svých kláštorech. Pomáhají jen těm, které přivedou k nim, kdežto vy je*

²⁵⁷ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. XII, s. 108.

²⁵⁸ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. IX, s. 595.

²⁵⁹ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. IX, s. 582.

²⁶⁰ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. IX, s. 607.

hledáte v jejich vlastních domovech a pomáháte těm, kteří by bez pomoci zemřeli, protože by se neodvážili o ni prosit.“²⁶¹

Vyprošujte si od Boha milost dobře poznat velikost a vznešenost vašeho povolání a svatost vašich skutků!“²⁶²

Aby dcery křesťanské lásky věděly, jakého ducha mají podle vůle Boží mít, Vincenc a Luisa často vyzývaly první sestry, aby se zaměřily na začátky Společnosti. Proto Vincenc na svých konferencích o duchu Společnosti znovu hovořil o životním příběhu Markéty Naseau a zdůraznil, že touto rozhodující událostí se projevila Boží vůle. Konferenci z 24. února roku 1653 zakončil slovy:

„Drahé sestry, Bůh takto utvořil toto dílo. Paní Le Gras na to nemyslela, ani pan Portail, ani já, ani tato ubohá dívka. Musíme uznat, co říká svatý Augustin, že původcem díla, jehož autor je neznámý, je sám Bůh. Kdo dal ducha chudým dcerám křesťanské lásky? Myslím dobrým dcerám křesťanské lásky? Sám Bůh. Dcery křesťanské lásky, které si osvojily ducha své Společnosti, mají ducha Božího. Bůh začal toto dílo. Patří proto jemu. Pamatujte si dobře, že to, co neučinili lidé, učinil Bůh.“²⁶³

Modlitba ze závěru konference z 9. února 1653 si vyprošuje podstatu povolání dcery křesťanské lásky:

„Spasiteli našich duší, Světlo světa, osvět, prosíme, náš rozum, abychom pochopili pravdivost toho, co jsme slyšeli. Vždyť ty jsi utvořil Společnost z jednoduchých dívek, aby ti sloužily tak, jako jsi je naučil. Bože, učiň je svými nástroji. Dej jim, i mě ubohému hříšníkovi, milost konat vše pro bližní laskavě, pokorně, jednoduše. Dej nám, Pane, tu milost! Doufejme, že když se budeme věrně cvičit v těchto ctnostech, dostaneme odměnu, kterou jsi přislíbil těm, kteří ti slouží v chudých.“²⁶⁴ Je zřejmé, že podstatou povolání ke službě je vnímání vtělení Božího Syna nejen v chudých, ale i v samotné službě.

Podobné myšlenky nalézáme i v Luisině modlitbě: *„Duchu Svatý, ty ses daroval každé duši. Proč? Abys ji naplnil pravým duchem Ježíše Krista a abys ji naučil jeho*

²⁶¹ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. VII, s. 382.

²⁶² SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. IX, s. 583.

²⁶³ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. IX, s. 602.

²⁶⁴ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. IX, s. 597.

zásady.²⁶⁵ Přesvědčená, že v ní a jejích sestřích působí Duch Svatý proto, aby je jako dcery křesťanské lásky učinil podobnými Kristovi, dodala: „*Dokonalá jednota, osvobod' mého ducha! Pokoř mé srdce, aby bylo schopné přijmout tvé milosti! Nechť se síla lásky, kterou jsi vložil do mého srdce, nezastaví při nezřízené samolibosti, která jen překáží čisté lásce, kterou do mě vlil Duch Svatý!*“²⁶⁶ Luisa klade povolání se křtem do stejné roviny. Svého „ducha“ výslovně připomíná v souvislosti s působení Ducha Svatého, který utváří srdce každé dcery křesťanské lásky podle Srdce Kristova, jako totální dar pro službu chudým, kterou má prokazovat jako laskavá, jednoduchá a pokorná služebnice.

Společnost 17. století byla velmi hierarchická. Když Luisa připomínala sestřím, že jsou služebnice chudých, připomínala jim zároveň také původ Společnosti a rozhodnutí zůstat věrnými této společenské třídě, která zajišťovala službu, kterou nemohly konat Paní křesťanské lásky: „*Bůh si vyvolil vesnické dívky, aby sloužily chudým nemocným.*“ Stále zdůrazňovala Boží plán se Společností: „*Jste služebnice! Nestaňte se Paními křesťanské lásky! Mějte je v úctě, ale Vy zůstaňte služebnicemi!*“²⁶⁷ V tomto ohledu mluvil jasně také Vincenc: „*Uvědomují si, že je nazývají služebnice chudých, což je podle smýšlení světa nejnižším zaměstnáním, a to proto, aby si o sobě nikdy mnoho nemyslely.*“²⁶⁸ Pro opakované styky s lidmi ze vznešených rodů, Luise velmi záleželo na tom, aby sestry zůstaly věrné charismatu, který dostaly od Boha: „*Dcery křesťanské lásky udrží při plnění povinností jen stálé uvědomování si, že jsou služebnice chudých.*“²⁶⁹ „*Svobodné od všeho, máme následovat Ježíše Krista.*“²⁷⁰

Když posílali sestry do Richelieu, Vincenc napsal Luise: „*Velmi rád prosím našeho Pána, aby dal své svaté požehnání našim drahým sestřím. Prosím ho též, aby je naplnil takovým duchem jako svaté ženy, které ho doprovázely a pomáhaly mu při službě chudým a vyučování dětí. Slečno, jaké musí být šťastné tyto dívky proto, že jdou pokračovat v prokazování skutků lásky, které náš Pán konal za svého pozemského*

²⁶⁵ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 808.

²⁶⁶ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 716.

²⁶⁷ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 466.

²⁶⁸ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents.*, Coste, sv. X, s. 126.

²⁶⁹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 378.

²⁷⁰ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 687.

života.²⁷¹ „Vaším bohatstvím je, že můžete chudé při tělesné a duchovní službě, kterou jim prokazujete, naučit poznávat Boha.“²⁷²

4.1.2 Vidět v člověku vtěleného Boha

Roku 1617 díky dvěma, na první pohled, bezvýznamnými událostmi ve Folleville a Châtillon Vincenc de Paul našel cestu k chudým a nic jej už nemohlo odvrátit od této misie. Zahořel láskou ke Kristu a chudým. Miloval je a sloužil jim evangelijní mystikou lásky: „Láska přesahuje všechna pravidla a potom je potřebné, aby v ní bylo všechno spojené. Je to velká dáma, je potřebné konat, co žádá...“ „Neexistuje láska bez spravedlnosti ...“ Vnímá chudé jako osoby, které mají svou důstojnost a práva. Jako ty, jímž dlužil nikoli soucit, ale spravedlnost. „... konáme spravedlnost a ne milosrdenství ...“ „Láska je nesmírně vynalézavá.“²⁷³ Chudí jsou podle Vincence živým zprostředkováním Pána, jeho reálným vyjádřením a ne jen zprostředkovateli. Luisa v tomto směru napsala:

„Mé rozjímání bylo spíše nazíráním než rozumovým uvažováním. Cítila jsem velkou lásku k člověčenství našeho Pána. Toužila jsem uctít ho a následovat co možná nejvíc službou chudým a všem bližním. Při čtení některé knihy jsem se dozvěděla, že nás naučil lásce proto, abychom měli možnost nahrazovat služby, které nemůžeme prokazovat jemu...“²⁷⁴ Ačkoli je služba chudým „mystickým“ setkáním s Kristem, přece je v praxi reálná. Zakladatelé a zvláště Luisa, kladli důraz na kontemplaci Velikonočního tajemství, ve kterém se Ježíš představuje jako Služebník až do krajnosti. Luisa žádala, aby láska Ježíše Ukřižovaného byla jedinou hybnou silou života dcer křesťanské lásky. Ze zápisu konference z 30. května roku 1659 čteme:

„Spasiteli, který jsi nám dal zákon, podle kterého máme milovat bližního jako sebe a který jsi tak dokonale zachovával ve styku s lidmi, nejen tak, jak ho zachovávali oni, ale mimořádným způsobem, děkujeme ti, že jsi nás povolal do tohoto životního

²⁷¹ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents.*, Coste, sv. I, s. 513.

²⁷² SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents.*, Coste, sv. X, s. 476.

²⁷³ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents.*, Coste, sv. VIII, s. 98.

²⁷⁴ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 809.

*stavu, ve kterém máme neustále milovat bližního, životem i prací, dokonce opustit každé jiné zaměstnání, abychom mohly konat skutky milosrdenství.*²⁷⁵

Způsob jakým vznikla Společnost dcer křesťanské lásky, zvláštní zaměření na pokornou službu dokládá. Stalo se tak proto, že paní křesťanské lásky, mezi nimiž byly vévodkyně, markýzy nebo hraběnky, sloužili chudým pouze někdy a ty nejnižší práce často posílaly vykonávat své služebnictvo. Vincenc de Paul se k tomu vyjádřil slovy: *„Když na ně přišla řada sloužit, připadalo jim těžké vykonávat nízké a namáhavé práce.“* *„Těžkosti jim činil i hrnec, který musely nést, a to až natolik, že se jim to zprotivilo.“*²⁷⁶ Dcery křesťanské lásky převzaly funkci sluhů, a tak přímo propojily službu chudým s láskou Ježíše Krista. Podle výpovědi Luisy de Marillac měly konat jen to. Tělem a duší se měly obětovat pro tuto misii. Středobodem jejich života přitom byl Kristus v chudých a chudí v Kristu. Tak byly zcela z Boha, patřily Bohu a chudým. Služba pro ně však od samého počátku nebyla jen jednoduchou náhradou závazků dam křesťanské lásky. Pro každou dceru to byl mystický vztah s Kristem, osobní zkušenost s Bohem ve službě chudým. Svým způsobem života, totálním sebeobětováním oslavovaly Boha a sloužily chudým. Tyto dvě lásky a dvě služby tvořily jeden celek v plánu, který s nimi měl Bůh, a tím také v plánu, který chtěli uskutečnit zakladatelé v jednom a totéž úkonu, totiž ve spojení s Bohem a ve spojení s chudými:

*„První láska je citová, druhá činná. Drahé sestry, je potřebné mít tyto dvě lásky. Duch Společnosti chudých dcer křesťanské lásky pochází z těchto dvou druhů lásky; z lásky k Bohu a z lásky k bližním, počínaje sestrami, stejně jako z pokory a jednoduchosti. Proto pravou dcerou křesťanské lásky je ta sestra, která má tyto ctnosti. Všimněte si, naopak dívky, která nemá lásky, dívky pyšné, chytrácké, zjemnělé. Ta není dcerou křesťanské lásky.“*²⁷⁷

V chudém dcera křesťanské lásky miluje Krista. Toto je ústřední místo specifického zasvěcení dcery křesťanské lásky, její způsob plného prožívání křesťanského zasvěcení. Totální a definitivní dar Kristu pro službu chudým.

Slova, která Luisa napsala několik týdnů před svou smrtí sestře Markétě Chetif, jsou ozvěnou celoživotní duchovní zkušenosti a shrnutím požadavků ideálu dcery křesťanské lásky: *„Nesetkáváte se s dívkami, které by toužily obětovat se v naší*

²⁷⁵ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. XII, s. 275.

²⁷⁶ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. X, s. 691.

²⁷⁷ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. IX, s. 599.

Společnosti službě našemu Pánovi v osobě chudých?... Potřebujeme silné duše, které touží po dokonalosti pravých křesťanek, které chtějí zemřít sebeumrtvováním a pravým zříkáním, k čemuž se rozhodly už při svatém křtu, aby je naplnil duch Ježíše Krista, dal jim vytrvalost v tomto způsobu života, který je opravdu duchovní, i když se v něm vykonávané práce zdají být v očích světa nízké a odpuzující, ale které mají velkou cenu před Bohem a jeho anděly.“²⁷⁸

Luisa upřesnila, že celý život dcery křesťanské lásky je poznačen snahou o křesťanskou dokonalost a radikálním zříkáním se všeho, co není Kristus, aby mohla žít jen z něho a pro něho. Tuto radikálnost nacházíme ve všech oblastech života dcer, v duchovním životě, v komunitním životě, v zachovávaní evangelijních rad a v pokorné, jednoduché a láskyplné službě Kristovi v chudých. Je to otázka autenticity vzhledem k identitě dcer křesťanské lásky.

Víra, že služba chudým je služba Kristovi přítomná i v jejich osobách, měla své hmatatelné důsledky například při přijímání nových prací. Roku 1639 dámy společně s dcerami křesťanské lásky začaly spravovat nemocnici Saint-Jean v Angers. Nemocnice byla v žalostném stavu a nemocní se jí vyhýbali. Tehdy se řídicí orgán obrátil s prosbou na Vincence de Paul a ten zase na Luisu.²⁷⁹

Jestliže tyto spolky křesťanské lásky, mladé členky charitativních bratrstev a dámy milosrdenství, měly vytrvat na společné cestě ve své náročné službě, musely mít stále na paměti, že slouží Kristu v lidech, kterým slouží. A touto myšlenkou se Luisa de Marillac řídila. Členka paní křesťanské lásky jednou Luisu upozornila na hádky mezi sestrami v Bernay. Luisa tuto situaci vzala vážně a napsala: „*Naše povolání služebnic chudých nás vyzývá praktikovat mírnost, pokoru a shovívavost, protože to dlužíme ostatním. Musíme respektovat a ctít si každého: chudé, protože jsou údy Ježíše Krista a našimi pány; bohaté, protože nám poskytují prostředky, abychom mohly konat dobro pro chudé...*“²⁸⁰

Vidět Boha v chudých není vždy snadné. Chudí jsou nevhlední a nepříjemní. Přesto je nutné vidět v nich obraz Boha a tak se k nim i chovat. Vincenc i Luisa neopomněli žádnou příležitost, aby k tomu povzbuzovali. „*Nemám posuzovat chudého vesničana nebo chudou ženu podle jejich zevnějšku, ani podle toho, jací se zdají být*

²⁷⁸ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 669.

²⁷⁹ Srov. SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. I, 609.

²⁸⁰ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 468.

podle ducha; i když někdy nemají vzhled, ani ducha rozumných osob, takoví jsou hrubí a svěštěti, ... očima víry uvidíte, že Boží Syn, který chtěl být chudý, se nám ukazuje skrze tyto chudé; že v utrpení téměř neměl vzhledu a u pohanů byl považovaný za blázna a u Židů byl kamenem pohoršení; a přesto se nazývá evangelizátorem chudých... Ó, Bože! Jaké je pěkné vidět chudé, jak je pozorujeme v bohu a v úctě, jakou k nim měl Ježíš Kristus! Ale když na ně budeme hledět skrze tělesné pocity a světským duchem, budou se nám zdát hodní pohrdání...²⁸¹

Luisa de Marillac často rozjímalá o tajemství vtělení a žasla nad nesmírnou láskou Boha, který se stal člověkem z lásky k člověku. Ve svém rozjímání pronikla k hluboké úctě k člověku, k živému vědomí jeho důstojnosti a k vznešenosti jeho osobní svobody. Kontemplování Krista Vykupitele ji uvedlo do tajemství chudého, který je druhým Kristem. „Využij každou příležitost posloužit bližnímu. ... Ne za odměnu slíbenou za dobré skutky. ... Bližního budu pokládat za Pána Ježíše.“²⁸²

Službu lásky dcery křesťanské lásky chápala Luisa jako jakési prodloužení vykoupení, které umožňuje pokořenému, zničenému a chudému člověku znovu ožít, vstát a stát se opravdu živým, osvobozeným od hříchu, stát se člověkem svobodným. Tento úryvek ukazuje její vděčnost za toto povolání: „Kdo jsme my, které jsme dostaly jednu z největších milostí, jakou může Bůh dát člověku, když nás povolal do své služby, když nechceme přijmout nějaké těžkosti?“ A k tomuto postoji vděčnosti také vyzývala své sestry:

„Mnozí vám závidí službu, kterou konáte Bohu... Usilujte o to mít velkodušné srdce, pro které není nic těžké pro svatou Boží lásku.“ „Jaké jste šťastné, že můžete sloužit Bohu a chudým,“ „Musíte být velmi vděčné Bohu za milosti, které vám Bůh dal, když vás povolal do stavu, ve kterém mu můžete prokazovat takové velké skutky.“ „Povzbuzuji vás, nakolik jsem jen schopná, abyste na povinnosti vůči Bohu hleděly jako na dobrodiní vyplývající pro vás z povolání, stejně jako na milosti, které dostáváte z jeho štědré ruky.“²⁸³ Věrnost tomuto novému povolání si žádala od každé sestry lásku k Bohu a hlubokou touhu následovat Krista Vykupitele. A stejně jako všichni učitelé duchovního života i Luisa de Marillac chtěla po sestřích, aby následovaly Krista: „To dokážeme jen tehdy, když budeme následovat Ježíše, který stále

²⁸¹ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. XI, s. 32.

²⁸² SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 67.

²⁸³ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 336.

*pracoval a trpěl. Nedokázaly bychom to, kdyby ho vytrvalost nepřivedla až ke smrti na kříži!*²⁸⁴

Sestry v Nantes, které měly roku 1657 delší dobu těžkosti, Luisa povzbudila: *„Co máte dělat, drahé sestry? Být trpělivé a povzbuzovat se co možná nejčastěji příkladem Pána Ježíše, který strávil své síly a svůj život ve službě bližním.*²⁸⁵

V kontemplování vtěleného Krista, Krista Vykupitele sestry čerpaly potřebnou sílu k plnění nejdne těžké služby a učily se od samotného Krista, jak je třeba sloužit chudým. Luisa to dobře věděla. „Kdo nerozjímá, nemá duševní sílu“, řekl roku 1658 Vincenc de Paul při vysvětlování denního pořádku. Na druhou stranu Luisa sestrám v Richelieu důrazně připomněla, že služba chudým má první místo: *„Vroucně prosím Boží dobrotu, aby Vás stále zahrnovala svými milostmi, zejména láskou k povolání. O tom se přesvědčíte, když budete natolik přesně zachovávat Pravidla, nakolik Vám dovolí služba chudým nemocným.*²⁸⁶

4.2 Ve stavu lásky

Vincenc používal příznačný výraz „stav lásky“ k označení tak originálního a zvláštního chápání a prožívání dokonalosti křesťanské lásky, jaké měla prokazovat jeho díla charity. Když 30. května roku 1659 mluvil ke svým misionářům křesťanské lásky, zakončil řeč slovy:

*„Spasiteli, ty jsi přinesl příkaz, že bližního máme milovat jako sebe samého. Ty jsi lidi miloval opravdu dokonale. Nejen tak, jak dokážou milovat lidé, ale způsobem nenapodobitelným. Pane, díky ti za to, že jsi nás povolal do tohoto životního stavu, ve kterém máme bližního ustavičně milovat, úplně se věnovat této lásce, prokazovat mu, anebo být ochotni mu prokazovat služby křesťanské lásky a být připravenými zanechat každou jinou práci, abychom mu mohli prokazovat skutky lásky. O řeholnicích říkají, že žijí ve stavu dokonalosti. My nejsme řeholníci. Můžeme říci, že žijeme ve stavu lásky, neboť jsme stále zaměstnaní prokazováním skutků lásky, nebo jsme ochotní je prokazovat.*²⁸⁷

²⁸⁴ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 38.

²⁸⁵ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 571.

²⁸⁶ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 22.

²⁸⁷ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. XII, s. 275.

Takto to Vincenc vysvětloval také dcerám křesťanské lásky. Tentýž výraz použil, když psal dne 24. listopadu roku 1658 sestře Anne Hardemont:

„Těžko si zvykáte v tom kraji. Budete však mít velké zásluhy před Bohem za to, že jste přemohla odpor a že jste raději plnila jeho vůli než svou. Milá sestro, jaká budete šťastná v hodině smrti proto, že jste obětovala svůj život tak, jako Ježíš Kristus křesťanské lásce Bohu a chudým. Je možné poskytnout větší důkaz svojí lásky, než se úplně obětovat pro spásu a službu trpícím? To je vaše dokonalost.“²⁸⁸

A podobná slova najdeme i u Luisy de Marillac. Jedna z nejcharakterističtějších částí je v listu, který napsala roku 1652 sestrám do Richelieu:

„Máte rády svůj způsob života? Považujete ho pro sebe za vynikající poustevnu nebo klášter, když vás do něj Bůh povolal? Uvědomujete si, že vás tajemně spojila sama Prozřetelnost pro vaše posvěcení? Vzpomínáte často, na co nás upozornil náš vysokodůstojný otec v jedné konferenci, že i my máme klášter, tak jako řeholnice, a že duše věrné Bohu mohou z něho vyjít právě tak těžce jako řeholnice, i když náš klášter není ze skal? Že naše touhy a činy má usměrňovat svatá poslušnost. Prosím našeho Pána, jehož příklad nás uzavřel do tohoto posvátného kláštera, aby nám dal milost nikdy se neprovinit.“²⁸⁹ Narážka na „klauzuru poslušnosti“, na klášter, který nemá materiální, ale duchovní klauzuru, znovu připomíná „chartu“, kterou jsme výše popsali. Úplné obětování se, které tvoří jednotu se službou, pod záštitou prozřetelnosti. To je hlavní „místo“ zasvěcení dcer křesťanské lásky. Podle Luisy i Vincence se má dcera křesťanské lásky posvětit ve službě, pro službu a službou. Má žít a zemřít ve stavu lásky, při prokazování skutků lásky, žít a zemřít při službě Kristu v chudých, obětovat se, úplně se v ní a pro ni strávit jako členka Společnosti. *„Drahé sestry“*, psala Luisa dále, *„myslím, že se vám dostává mnoho útěchy i při velmi namáhavých pracích. Odvahu! Pracujte na sebezdokonalování! Využijte všechny příležitosti, které se vám naskytují k utrpení, k prokazování lásky, k trpělivosti, k přemáhání odporu, ke snášení protirečení, na které narazíte. Mějte velkodušné srdce, nepovažujte nic za těžké pro svatou lásku Boží a jeho ukřižovaného Syna.“²⁹⁰* Vidíme neustálé odvolávání se na Ježíše Krista, Krista ukřižovaného, Krista služebníka, svědka pokorené lásky, Krista ohlašujícího radostnou zvěst chudým podle Otcovy vůle.

²⁸⁸ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. VII, s. 382.

²⁸⁹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 405.

²⁹⁰ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 137.

„Dcery křesťanské lásky věrné svému křtu ve smyslu odpovědi na Boží volání se zasvěcují úplně a ve společenství sloužit Kristu v chudých, svých bratřích a sestřích, v evangelijním duchu pokory, prostoty a lásky.“²⁹¹ „Stejná láska oživuje a usměrňuje jejich kontemplaci i službu. Sestry duchem víry ví, že v trpících je čeká Bůh. Svátý Vincenc tuto dynamickou jednotu jejich života vyjadřuje slovy: *Vy jste chudé dcery křesťanské lásky, obětované Bohu pro službu chudým.*“²⁹²

S ohledem na Luisu de Marillac bychom rádi připomněli nejen to, k jaké jednotě myšlenek s Vincencem de Paul dospěla, navzdory své odlišné osobnosti a rozdílnému duchovnímu nasměrování, ale také to, jakým důležitým a rozhodným byl její osobní přínos při utváření Společnosti. Vincenc byl mimořádně pozorný a vnímavý k myšlenkám a zkušenostem Luisy, jejíž duchovní bohatství stále objevujeme.

4.2.1 Služba jako oběť sebe sama

Vincenc a Luisa si přáli, aby sestry pomáhaly chudým v každé potřebě, utrpení, aby byly vždy pohotové odpovídat na jejich volání, ať bylo jakékoli nebo přišlo odkudkoli. Pokud jsou „sekulární“, pak jen proto, že jsou povolány prožívat intimní a vzájemnou jednotu mezi úplným darováním se a službou. Na konferenci 24. srpna roku 1655 Vincenc uvedl hluboký důvod, který nám umožňuje jasněji pochopit příčinu a důležitost této „charty“.²⁹³ Jako jiní prožívají plnost svého křestního zasvěcení řeholní profesí, dcery křesťanské lásky ji mají prožívat „ve službě“. „*Nechť nekonají jiné práce, aby se zabezpečily v povolání, protože mají stále důvěřovat Boží Prozřetelnosti a jí obětovat sebe i službu chudým.*“²⁹⁴

Zde jsme nepochybně v srdci povolání dcer křesťanské lásky. To je onen zvláštní způsob služby. Úplné obětování sebe tvoří jednotu se službou a naopak stojí pod ochranou prozřetelnosti, která se stará o všechno. Luisa obdivuhodně pochopila a přijala tento ideál v jeho specifčnosti a silně to vyjádřila: „*Ačkoli jste dívky velmi*

²⁹¹ K. 7a, in: Konstitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky. Nitra: Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, 2005, 29.

²⁹² K. 7b, in: Konstitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky. Nitra: Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, 2005, 29.

²⁹³ „Charta Společnosti“ je způsob života, jaký mají vést dcery křesťanské lásky, a zároveň i prostředek, pomocí kterého lze uskutečnit toto povolání na základě výzev doby.

²⁹⁴ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. X, 8.

chudé a z vlastních prostředků byste nemohly vykonat žádné dobro, přece ho konáte a můžete ho vykonávat neporovnatelně více než vznešené dámy ze světa, protože rozdávat peníze neznamena nic v porovnání s obětováním sebe, s využitím každé chvílky života, s vystavením se nebezpečí ve službě chudým a z lásky k Bohu. Važte si svého povolání jako velké milosti.“²⁹⁵

V těchto slovech nacházíme jasně absolutní primát lásky k Bohu prožívaný ve službě. Všimáme si výrazu „služba“, který zde vyjadřuje úplné prožívání obětování se, prožívání plného křestního zasvěcení pro službu a v službě, spojení se s Ježíšem a dát se mu zcela k dispozici. Vincenc to vyjádřil 14. června 1643 velmi jasně: „*Dcery moje, když budete věrně žít takovým životem, budete všechny dobrými křesťankami.*“²⁹⁶

Naslouchání chudým ve světle víry, vedlo Vincence k poznání a následování Krista služebníka chudých. „*Dobročinná láska je láskou, která přesahuje smysly a rozum.*“²⁹⁷

„*Bůh miluje chudé a v důsledku toho miluje ty, kteří milují chudé, protože když někoho velmi milujeme, máme rádi i jeho přátele a jeho sluhy. Tedy, malá Misijní společnost usiluje o to s láskou sloužit chudým, kteří jsou milováni Bohem, a takto máme důvod doufat, že skrze lásku k nim, Bůh bude milovat nás. Pojďme tedy, bratři, a dejme se s novou láskou do služby chudým a vyhledávejme nejchudší a nejopuštěnější, uznejme před Bohem, že jsou našimi pány a učiteli a že my jsme nehodní prokazovat jim naše malé služby.*“²⁹⁸ Tento zápal se rozšířil na každého, s kým se Vincenc de Paul setkal. Napsal: „*Musíme utíkat na pomoc bližnímu, jako když hoří...*“²⁹⁹ Jindy zase řekl: „*Ó, páni, je potřebné, abychom cele patřili Bohu a službě lidem; je třeba se pro toto obětovat Bohu, stravovat se proto, dát za to svůj život, zapomenout na sebe takovým způsobem, abychom se jím mohli odít; nebo alespoň toužit být v této pozici, jestliže v ní nejsme; být připraveni a disponovaní jít a vrátit se, kde se Bohu zalíbí, ať už*

²⁹⁵ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 452.

²⁹⁶ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. X, 51.

²⁹⁷ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. VIII, s. 93.

²⁹⁸ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 392.

²⁹⁹ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 31.

do Indie nebo jinam, abychom se rádi dali do služby bližnímu, pro rozšíření království Ježíše Krista v duších. “³⁰⁰

Byl ve styku s mnoha lidmi po celém světě. Důkazem je seznam lidí, se kterými si dopisoval. Odborníci tvrdí, že za svůj život napsal přes třicet tisíc dopisů, což svědčí o množství jeho kontaktů i zájmů. Protože nahlížel Krista v evangeliu, konal podobně jako on. Neopomněl nic, co charakterizuje lidskou bytost v její celistvosti. Léčil, nasycoval, a tak poukazoval na Boha, kterému na člověku záleží: „*Mohli bychom říci, že přijít evangelizovat chudé se neshoduje jen s vyučováním tajemství potřebných ke spáse, ale s vykonáváním věcí, které byly předpovězeny a představeny proroky, učinit evangelium efektivním...*“³⁰¹

Členky bratrstev, a zejména ty v Paříži, nemohly věnovat všechen potřebný čas chudým, protože měly i rodinné a společenské závazky. Krom toho také nebyly zvyklé na nízké a těžké práce. Místo sebe často posílaly své služebné, aby nemocným přinášely jídlo a léky. To se však neshodovalo s duchem a pravidly Bratrstev křesťanské lásky: „*...chudého nakrmí s láskou jako vlastního syna, jako dítě Boží... Naposledy ať jde k těm, kteří jsou sami, aby u nich mohla zůstat déle.*“³⁰² Vincenc a Luisa se sami sebe ptali, co se stane s Bratrstvy křesťanské lásky.

Příklad Markéty Naseau přitahoval a do bratrstev přicházely pomáhat i jiné chudé dívky. Vincenc je pokaždé přijal, vyslechl a poslal k Luise, která je vychovávala, učila je ošetřovat a obeznámila je s životem bratrstev a jejich organizací. Pro své sestry také Luisa zavedla pravidelný rozvrh modliteb a v něm zohledňovala propojení mezi službou Bohu a chudým. Umožňovala jim také vykonat si duchovní cvičení.³⁰³ V listu sestře Laurencii Luisa připomíná: „*...vaše představená si je dobře vědomá, že opouštíte Boha pro Boha, když vynecháte jedno z našich duchovních cvičení kvůli službě chudým...*“³⁰⁴

³⁰⁰ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 402.

³⁰¹ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XII, s. 84.

³⁰² SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XI, s. 159.

³⁰³ Srov. ROUX, Marie Geneviève. *Women Missionaries. Echoes of the Company* 1990, č. 1, s. 20.

³⁰⁴ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 510 – 511.

Společnost byla darem Boží lásky církvi a chudým. Proto bylo pro zakladatele tak důležité klást důraz na to, aby stále věrněji plnila Boží úmysl s ní.

4.2.2 Služba komunitě

Starostí Luisy při přijímání nových dívek bylo zjistit, z jakých pohnutek přicházely do Společnosti. Bylo důležité v bratrstvech udržet původního ducha, a proto vyloučit, že by se dívky staly služebnicemi vznešených dam, nebo že by byly přijaty jen proto, aby mohly vidět Paříž. Jedné sestře služebnici Luisa napsala: *„Od vysoko důstojného otce jsem se dověděla, že si důkladně všímáte dívek, které se přihlašují, abyste zjistila, jestli je jejich touha sloužit Bohu skutečně pravá, jestli nechtějí vidět Paříž, jestli je jejich úmyslem skutečně žít a zemřít ve službě Bohu.“*³⁰⁵ Měly následovat Kristův příklad ve službě potřebným. Představené benediktinek v Argenteuil, která chtěla získat jednu dívku, Luisa vysvětlila, kdo jsou dcery křesťanské lásky a co dělají: *„Tyto dívky, služebnice chudých nemocných v bratrstvích farností...se obětují Bohu v duchovní a tělesné službě chudým, které Boží dobrota pokládá za své údy.“* A žádala matku představenou: *„Nemohla jsem si představit, že by ti, kteří znají důležitost povolání, byli schopni stavět se proti Božím plánům a vystavit duši nebezpečí zatracení, kdyby odepřeli pomoc opuštěným chudým, kteří nemají nic a kterým mohou pomáhat jen tyto dívky.“*³⁰⁶

Je možné tvrdit, že příchod těchto dívek zachránil Bratrstva ve městech, které nebyly schopné zvládnout přidělenou práci. S odvahou a pokornou láskou přinesly lásku pravých služebnic. Luisa de Marillac, která trávila každý den s těmito dívkami, toužícími sloužit chudým a žít plným křesťanským životem, byla přesvědčená, že je třeba jít ještě dál. Na mysli měla vidění z roku 1623. Vincenc de Paul váhal. V 17. století byly zasvěcené ženy uzavřené v kláštorech. A navíc se zdálo, že řeholní život je vyhrazen jen dcerám z dobrých rodin. Neznamenal by utvoření společnosti zrušení služby chudým v jejich domovech? Navíc dívky, které Luisa toužila shromáždit, byly jen prosté sedlačky bez věna a vzdělání.

Luisa se modlila a Vincenc jí v srpnu roku 1633 napsal: *„...Váš strážný anděl mluvil s mým o bratrstvu vašich dívek. Nutil mě na to často myslet. Vážně jsem*

³⁰⁵ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 292.

³⁰⁶ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 20.

přemýšlel o tomto dobrém díle. S boží pomocí si o tom pohovoříme v pátek nebo sobotu. ³⁰⁷ Plán se uskutečnil několik týdnů na to.

Úřední dokumenty toto dílo uvádí jako „Bratrstvo služebnic chudých“. Bylo to však bratrstvo, které mělo nový styl. Tyto dívky se zcela obětovaly Bohu a celý svůj čas věnovaly duchovní a tělesné službě chudým. Žily v malých společenstvích. Službou byly spojené s Bratrstvy křesťanské lásky, tvořily však zvláštní společenství pod duchovním vedením Luisy de Marillac. *„Proto mají za klášter jen domy nemocných a dům, ve kterém přebývá představená, za celou pronajatou místnost, za kapli farní kostel, za klášterní chodby ulice města, za klauzuru poslušnost, protože mají chodit jen k nemocným anebo tam, kam to vyžaduje jejich služba, za klášterní mříže Boží bázeň, za závoj svatou skromnost, a protože si své povolání nezabezpečují řeholními sliby, jen neustálou důvěrou v Boží prozřetelnost a obětováním Bohu všeho, čím jsou a co konají službou v osobě chudých* ³⁰⁸

Služba pro ně nebyla dodatkem k zasvěcenému životu.

„Vy musíte být vždy připravené praktikovat lásku bez ohledu na osoby nebo místa. Proto vás Bůh vyvolil. ³⁰⁹ *„Hlavním cílem vaší Společnosti je sloužit chudým nalezeným dětem, ubohým galejníkům. To ještě nedělaly žádné řeholnice.* ³¹⁰ *„Dcery křesťanské lásky, Bohem povolané a shromážděné, vedou společný sesterský život vzhledem na svérázné poslání jejich služby ... Komunita se stává takto společenstvím, ve kterém každá dává a přijímá: dává všechno, co má a co je, do služby všem.* ³¹¹

Zachovávat v komunitě postoj služebnice, to je život, který má být sloužícím životem. Jaký význam by pro dcery křesťanské lásky mělo říkat „Jsme služebnice chudých“, kdyby se v komunitě nechaly obsluhovat, Postoj služebnice se opírá o ducha, o konanou povinnost a o mezilidské vztahy. Vzájemná sesterská služba je opakováním „umývání nohou“: *„Jestliže tedy já, Pán a Mistr, jsem vám umyl nohy, i vy máte jeden*

³⁰⁷ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. I, s. 218.

³⁰⁸ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. X, s. 126.

³⁰⁹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 488.

³¹⁰ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 489.

³¹¹ K. 32 in: *Konštitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky.* Nitra: Spoločnosť dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul, 2005, s. 81.

*druhému nohy umývat.*³¹² Společnost sestry přijímá, ale jejich povinností je sloužit jí, ne se v ní nechat obsluhovat. Spolupracovat, mít podíl na každodenní práci komunity. To všechno je misionářská práce.

4.2.3 Spolupráce

Práce, kterou vykonal Vincenc de Paul, není jen dílem osobní povahy. Bylo to společné komunitní dílo a skupinová práce. Vincenc shromáždil bohaté a chudé, duchovenstvo i laiky, muže a ženy. Zmobilizoval ochotné lidi, spolupracoval s dalšími při zakládání jeho institucí a zapojil do toho také veřejnou moc. Pochopil, že klíčem k úspěchu ve službě chudým je spolupráce.

Mezi jeho spolupracovníky hrály podstatnou úlohu ženy. Byl přesvědčený, že ženy dokážou chudým lépe porozumět a soucítit s nimi. Roku 1650 napsal: „*Mohu svědčit ve prospěch žen, že není možné jim něco vyčítat v jejich správě, protože jsou starostlivé a věrné...*“³¹³ A paním křesťanské lásky roku 1657 řekl: „*Už asi osm set let ženy nebyly zaměstnané v Církvi; předtím existovaly takzvané diakonky...ale za časů Karla Velkého přestala tato jejich služba tajným vedením Boží prozřetelnosti ... A hle, tatáž Prozřetelnost se dnes obrací na vás...*“³¹⁴

Mimořádného vzájemného vlivu si můžeme všimnout zvláště ve vztahu k Luise de Marillac. Luisa pocházela ze vznešené francouzské rodiny. V době, kdy se s Vincencem seznámila, byla už hluboce poznamenaná bolestí. Ale o Letnicích roku 1623, když prožívala bolestnou noc víry: „*v jedné chvíli svítl paprsek světla a pochybnosti zmizely.*“ „*Porozuměla jsem, že mám zůstat s mužem a že přijde čas, kdy budu moci složit sliby chudoby, čistoty a poslušnosti, a že se to stane spolu s osobami, z nichž některé učiní totéž.*“ Bůh jí dal poznat, jaké bude její budoucí povolání, ačkoli to ještě nemohla pochopit. „*Rozuměla jsem tehdy, viděla jsem se, že jsem někde, abych pomáhala bližnímu, ale nemohla jsem pochopit, jakým způsobem, protože tam měly být sestry, které přicházely a odcházely.*“ Luisa si nyní byla jistá, že se její slib, který učinila jako patnáctiletá při průchodu kapucínek pařížskými ulicemi, jednou uskuteční.

³¹² Jn 13,14.

³¹³ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.*, Coste, sv. IV, s. 71.

³¹⁴ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents.* Coste, sv. XIII, s. 809 – 810.

Vincenc de Paul velmi rychle objevil Luisino duchovní bohatství a pevnou víru. Ve všem se snažila hledat Boží vůli. „*Musím být neúnavná v očekávání Ducha Svatého, i když nevím, kdy přijde. Přijetím toho, že to nevím a neznám ani způsob, jakým mám Bohu sloužit, se mu chci úplně dát k dispozici, abych mu zcela patřila. Abych na to připravila svou duši, musím se dobrovolně všeho zřeknout a následovat ho,*“ napsala jednou Luisa.³¹⁵ Po zralé úvaze Vincenc zaměřoval její mysl i srdce na nemocné. Na žádost svého duchovního pro ně Luisa zhotovovala šaty a posílala je spolkům křesťanské lásky. Krom toho také navštěvovala nemocné v jejich domovech.

Luisa de Marillac se v tomto ohledu nešetřila. Cele se obětovala této charitativní činnosti. List, který jí poslal Vincenc de Paul 6. května roku 1629 je prvním přímým dokladem o vyslání na misijní cestu, kterou měla Luisa podniknout do Montmirail. Vincenc ji v dopisu žádal, aby své poslání považovala za projev víry:

*„Jděte, Slečno, jděte ve jménu našeho Pána. Modlím se k jeho božské dobrotě, aby vás doprovázela, aby byla vaší útěchou na vaší cestě, vašim stínem před horkým sluncem, vašim úkrytem před deštěm a zimou, vašim měkkým lůžkem ve vaší únavě, vaší silou ve vaší práci a nakonec, aby vás přivedla zpět v dokonalém zdraví s pocitem dobře vykonané práce. V den odjezdu přistupte ke svatému přijímání, abyste uctila lásku našeho Pána a cesty, které vykonal pro tuto lásku, zármutky, rozpory, únavu a práci, které snášel. A tak, aby požehnal vaši cestu, aby Vás naplnil svým duchem a dal Vám milost konat ve stejném duchu a snášet utrpení tak, jako je snášel on.“*³¹⁶

V době, kdy byla žena považována za slabé pokolení, se zdá být tento dopis příliš odvážným impulzem Vincence na jedné straně a na straně druhé zde nejde nepostřehnout obdivuhodnou poslušnost této křehké ženy, která přijímá skutečně s vírou jeho výzvu a vydává se na cestu.

První misijní cesta byla úspěšná hned ve dvou ohledech. Luisa ji uskutečnila, odvedla kus práce a přinesla nové impulsy. Prosila Vincence o radu a zakoušela jeho důvěru. „*Schvaluji vše, co mi oznamujete o bratrstvu. Navrhněte, prosím Vás, sestřím vše, co uznáte za vhodné a odstraňte to, o čem jste mi psala, jako i vše, co uznáte za potřebné.*“³¹⁷ Vincenc uvedl svůj názor, když to uznal za vhodné, své spolupracovníci však poskytoval úplnou svobodu rozhodování. Vzájemně se velmi doplňovali. Vincenc

³¹⁵ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 717.

³¹⁶ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. I, s. 73 – 74.

³¹⁷ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. I, s. 35.

v ní našel ženu duchaplnou a podnikavou, vždy ochotnou jít vpřed. Nejednou byl přinucen ji mírnit a připomenout jí, že misionářská práce není přílišný aktivismus nebo nevhodná horlivost: „*Obávám se, že děláte příliš mnoho... Náš Pán chce, abychom mu sloužili s rozvahou. Její opak je přílišná horlivost.*“ „*Chraňte se činit příliš mnoho. To je ďábelská lest, kterou klame dobré duše, nabádá je konat více, než zvládnou, aby konečně nemohli dělat nic. Duch Boží povzbuzuje spokojeně konat to dobro, které rozumně vykonat můžeme, abychom ho mohli konat vytrvale a dobře. Dělejte to tak i vy a budete konat v duchu Božím.*“³¹⁸

Vincenc určil Luisu jako hlavní spolupracovnici při oživování Bratrstev křesťanské lásky. Na cestě povolání služby se její úlohou stala služba udržování a optimalizování spolků křesťanské lásky pro ještě větší účinnost ve službě potřebným. V roce 1643 jí Vincenc napsal: „*Nestrachujte se o budoucnost; v průběhu roku mějte výdaje jak je zvykem a pokud vám něco zůstane, přineste to do mateřského domu, abyste pomohla při výchově sester pro službu chudým.*“³¹⁹

Luisa si byla vědoma toho, že je potřeba povzbuzovat nejen Bratrstva, ale i vlastní sestry, které k tomu, aby mohly dobře sloužit jiným, musí mít zabezpečené své lidské potřeby a vědět, že jim je dána důvěra. Sestře Cecílii roku 1657 napsala: „*...jméno, které nám dala Boží prozřetelnost – služebnice svých sester – nás zavazuje, abychom jako první praktikovaly pravé a solidní ctnosti pokory, snášenlivosti, pracovitosti a přesně zachovávaly pravidla a zvyky Společnosti. Máme být přesvědčené, že jsme dlužníky všech sester a že máme povinnost sloužit jim a poskytovat pomoc duchovní, stejně jako materiální. Necht' nás moudrost naučí projevovat jim důvěru v jejich potřebách, bez toho, abychom některou upřednostňovaly.*“³²⁰

Bratrstva se od roku 1617 rozšiřovala podle misií, které konal Vincenc de Paul a jeho první spolubratři na panství rodiny de Gondi. Po počátečním oduševnění se zdálo, že se žen, které se rozhodly sloužit chudým a nemocným, zmocní únava. Musely vynaložit nemalé úsilí při vyhledávání těch skutečně potřebných, kteří neměli nic, takových, kteří museli vše prodat nebo byli velmi zadlužení. Bylo třeba hledat finanční zdroje a pořádat sbírky. Nakupovat pozemky, domácí zvířata a přesně vést účty. Musely se dobře zorganizovat, aby mohly pravidelně navštěvovat nemocné a negramotné děti

³¹⁸ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents*. Coste, sv. I, s. 59.

³¹⁹ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretien. Documents*. Coste, sv. IX, s. 89.

³²⁰ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 547.

vyučovat katechizmus. Také bylo potřeba zajistit pravidelné konání modliteb, které byly předepsané pravidly. Pro zajištění trvání bratrstev křesťanské lásky bylo třeba, aby někdo sledoval jejich činnost a růst. A kdo by u převládajících ženských spolků byl vhodnější než žena?

Vincenc povzbuzoval Luisu, aby se zcela sjednotila s Kristem, pramenem a vzorem každé lásky. Ať se vydá na cestu s ním a pro něho. Protože s ním se setká v každé člence bratrstva a jeho také musí poznat v každém potřebném. Luisa ve Vincenci našla jistého a rozvážného rádce, solidní oporu a pozorného duchovního vůdce. V listech napsaných Vincenci zmiňuje radost, kterou nacházela ve své misionářské práci. „*Ó, jaké štěstí, když smí Společnost bez urážky Boha sloužit jen chudým, kteří jsou zbaveni všeho!*“³²¹ On jí s určitým humorem odpovídá: „*A potom říkáte, že jste na světě neužitečná.*“³²²

V letech 1629 až 1633 se mezi Vincencem de Paul a Luisou de Marillac vytvořila skutečná spolupráce. Dokladem toho může být zajímavý detail, který se nám zachoval v jejich vzájemné korespondenci. Vincenc nadále Luisu neoslovoval „moje drahá duchovní dcero“, tedy výrazem, který naznačoval vztah duchovního vůdce ke své svěřenkyni, ale nahradil jej oslovením „Slečno“, čímž jí přiznával plnou účast na společné misi.³²³

V máji roku 1629 se tedy vydala na cestu do 100 kilometrů vzdáleného Montmirail. Podle korespondence navštívila asi třicet míst na blízkém předměstí Paříže. První pařížské bratrstvo se utvořilo roku 1629 ve farnosti Božského Spasitele. Druhé potom ve farnosti svatého Mikuláše du Chardonnet, kde přebývala Luisa, zakladatelka a první předsedkyně Bratrstva křesťanské lásky. Další spolky se zakládaly velmi rychle. Luisa de Marillac vždy shromáždila členky bratrstva a naslouchala, pozorovala, povzbuzovala a usměrňovala, podle toho, jak bylo třeba. Dámy učila ošetřovat nemocné, vyučovat katechizmus, uvádět v praxi pravidla, které podle potřeby přizpůsobovala požadavkům bratrstva nebo chudých. Všichni si vážili misionářských schopností Slečny Le Gras. Její srdečný postoj, způsob řeči, povzbuzování, to vše naplňovalo oduševněním. „*Dcery křesťanské lásky mají praktikovat laskavost, srdečnost a snášenlivost, protože jejich duchem je pokora, jednoduchost a láska svaté lidské*

³²¹ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 821.

³²² SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 101.

³²³ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. I, s. 77.

*přirozenosti Ježíše Krista, který je dokonalou láskou.*³²⁴ „*Je důležité, abychom si zvykli prosit, a ne rozkazovat; učit příkladem, a ne rozkazováním.*“³²⁵ Dokonce i muži ji přicházeli poslouchat.

Luisiny schopnosti, odborné znalosti a vlastnosti jako srdečnost a trpělivost jí umožňovaly vyřešit obtížné situace. Spolu s Vincencem de Paul, kterého vždy přesně informovala o svých krocích, měli jen jeden cíl, aby ženy, které shromáždila a oživovala Kristova láska, sloužily potřebným. V časech nesmírné bídy byly výzvy stále naléhavější. V důsledku válek se rozšiřoval hlad, epidemie a také žebractví. Paní křesťanské lásky i Dcery křesťanské lásky pracovaly společně, vzájemně se doplňovaly, aby Třicetiletá válka, ničila celou krajinu. Pařížská oblast se brzy proměnila v bojiště. Venkov byl zpustošený, domy byly vypálené. Hlad a epidemie hnaly raněné vojáky a houfy vesničanů do hlavního města. Vincenc de Paul se osobně přimlouval u královny, Mazarina i u papeže. A snažil se pomoci utrápenému lidstvu prostřednictvím spolupráce s institucemi, které založil.

Saint-Lazare se stal hlavním domovem křesťanské lásky. Kněží Misijní společnosti a dcery křesťanské lásky pomáhali, kde bylo třeba. Bratři roznášeli finanční i jinou pomoc s nasazením života. Bratrstvo křesťanské lásky v Hôtel-Dieu v Paříži usměřňovalo tento obrovský pohyb solidárnosti. Bylo potřeba zajistit peníze, oděv, potraviny, polnohospodářské nástroje a osivo. Pomocí letáček se pořádaly sbírky. „*Ať je pochválen Bůh, milé dámy, za to, že vám dopřál milost odít se Kristem v jeho ubohých údech, které povětšinou nosily už jen hadry. Jaké musíte být vděčné za to, že vám ukázal jak pomáhat v takové velké bídě a vám dal prostředky na její odstranění.*“³²⁶

Postupem času se pole působnosti bratrstev rozšířilo na všechny druhy chudoby ve Francii i jinde. A ženám laičkám, angažovaným ve službách křesťanské lásky, Vincenc de Paul dne 11. července roku 1657 řekl s obdivem a nadšením: „*Vaše bratrstvo je Boží dílo... On Vás svou milostí povolal, abyste poslouchaly jeho hlas a šly radostně a s láskou všude, kam vás volá... Milé dámy, milovat chudé, znamená správně milovat...*“³²⁷

³²⁴ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 405.

³²⁵ SAINTE LOUISE DE MARILLAC. *Écrits spirituels*, s. 676.

³²⁶ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XIII, s. 802.

³²⁷ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. XIII, s. 809-811.

Při čtení těchto skutečností, na nás hluboce zapůsobí stále rostoucí počet těch, kteří osobně pomáhali trpícím. Vincenc nepodnikal sám, ale spolu s jinými v závislosti na osobách a institucích. Ale bylo třeba si všimnout událostí a také naslouchat. A všimnout si osob, které byly ochotné odpovídat na rozličné výzvy doby. Pravidla se přizpůsobovala situacím a místům, protože hlavní bylo sloužit tělesně i duchovně. Pravidla upřesňovala: „*Bratrstvo křesťanské lásky se utvoří, aby ctilo Pána našeho, Ježíše Krista, svého Ochránce a jeho svatou Matku, a aby pomáhalo potřebným ve farnosti...*“³²⁸ A o něco dále: „*Nechť se ženy, členky bratrstva křesťanské lásky, považují za šťastné proto, že si je Bůh vyvolil za služebnice chudých... Aby byly schopné důstojně jim sloužit, ať přistupují každý měsíc alespoň jednou ke svatému přijímání...*“³²⁹

³²⁸ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. X, s. 491.

³²⁹ SAINT VINCENT de PAUL: *Correspondence. Entretiens. Documents*. Coste, sv. X, s. 492.

ZÁVĚR

Vincenc a Luisa se poprvé setkali na konci roku 1625, krátce po smrti Antonína Le Gras. Za maskou pochybnosti, váhání a úzkosti Vincenc začal poznávat v Luise ženu silnou, obdařenou nevšedními dary a schopnou stát se vedoucí osobou, jakou hledal pro spolupráci na jeho charitativních dílech. Vyslání na misii v květnu roku 1629 bylo pouze začátkem přátelství a spolupráce, které mělo navždy změnit ženský zasvěcený život a službu nejchudším ve Francii a dál ve světě.

Uprostřed těchto radikálních proměn nacházíme vedle Vincence de Paul, velkého reformátora vnitřní obnovy církve 17. století, apoštola lásky a iniciátora spirituality, osobnost Luisy de Marillac, která brzy poznala potřebu sdružit do společenství dívky, které na žádost Vincence formovala, aby pracovaly s paními křesťanské lásky ve službě chudým. Tak vznikla Společnost Dcer křesťanské lásky, prostřednictvím níž Vincenc a Luisa utvořili most nad propastí, která dělila bohaté a mocné od venkovanů a chudých, mužů od žen, zasvěcených od laiků. Společně s Vincencem a prvními dcerami křesťanské lásky dala Luisa vzniknout rozsáhlé síti charitativní lásky, která nevyklučovala nikoho.

Role Vincence de Paul v tomto díle spočívala v jeho podnikavosti a navazování vztahů. Vincenc nejednou zasahoval do politických problémů, aby zmírnil utrpení chudých. Stal se veřejně známou a vlivnou osobností a setkával se s vysoko postavenými lidmi veřejného života. Věděl, jaký dopad měla jejich rozhodnutí na životy obyčejných lidí. Koneckonců žil v době hluboké chudoby zapříčiněné ambiciózní politikou kardinálů a prvních Ministrů, především Richelieua a Mazarina, jak se to dočteme v první kapitole. Proto bylo zapotřebí podporovat spoluzodpovědnost, spolupráci a zájem společnosti na všech místních, národních i mezinárodních rovinách, aby mohlo dojít ke změně nespravedlivých podmínek. Luisa se v tomto ohledu obracela na své sestry, Vincenc na duchovní a církev, s výzvou postavit chudé na první místo tak, aby bylo možné je evangelizovat a na druhou stranu se nechat evangelizovat skrze ně.

Vincenc a Luisa nikdy nepovažovali službu chudým za něco, co je vyhrazené jen určité skupině. Ovšem účinnost této služby měla jisté požadavky a to především v ochotě každého přijmout a uznat druhého i s jeho dobrými a špatnými vlastnostmi. Zakladatelé si dobře uvědomovali, že spolupráce vyžaduje vzájemnou úctu, která

překonává rozdíly. Koneckonců toho byli sami dobrým příkladem. Každý z nich rostl jinak, avšak obdivuhodně tak, aby se teorie mohla nalézt v praxi, podobně, jako se Slovo ve chvíli vyřčení stává skutkem. Zatímco Vincenc byl dobrodružným mužem, který se narodil jako prostý venkovan v milující rodině. Luisa se narodila jako pařížská šlechtična, která však byla rodinou odmítnuta. Vincenc byl v mládí naplněný ambicemi sociálního vzestupu skrze kněžský stav a Luisa toužila po tom žít ukrytá v klášteře. Když Vincenc při hledání Boží vůle trpělivě vyčkával, Luisa usilovala o to rychle dosáhnout cíle.

V událostech života, dopisech a konferencích objevujeme slabosti obou světců. Když jim bylo kolem třiceti let, zápasili s palčivými otázkami ohledně vlastní budoucnosti a existenci Boha. Vincenc okolo roku 1631 zakoušel velké pochybnosti o Bohu. Luisa o deset let později upadla do depresí a „noci duše“. Procházející těmito zkouškami postupně začali vnímat Boží dobrotu vůči nim a zatoužili plně obětovat svůj život. Sjednotila je láska k Bohu a k chudým.

Konkrétně, jak se to dočteme v části nazvané *Služba jako oběť sebe sama*, se to u Vincence projevovalo ve vizích o naplnění potřeb chudých, u Luisy de Marillac v odvaze a tvořivosti při proměňování těchto vizí ve skutečnost. Pro uznání pravdivosti těchto slov postačí zahledět se na rozsáhlou organizovanou pomoc nalezeným opuštěným dětem nebo starým lidem, pro kterou byla Luisa velmi zanícená. Čím více se Luisa a Vincenc obětovali službě, tím více poznávali Boží lásku k člověku. Čím více poznávali Boha, tím větší měli sílu pro službu bližním. Společně výjimečným způsobem poukázali na to, jak může síla milosti proměnit křehké nádoby v účinné nástroje Boží vůle.

Jestliže se ptáme, zda může být služba považována za jednotící prvek spiritualit těchto dvou odlišných lidí, Luisy de Marillac a Vincence de Paul, pak se odpověď jednoznačně nachází v jejich celoživotním úsilí, v zaměření se na Vtělení Krista – v jejich společných charitativních dílech. Jejich díla vypovídají o všem a zejména o nich samých. Konkrétně Společnost Dcer křesťanské lásky, která je v textu často zmiňována, je nejvýmluvnější už jenom svým názvem, jelikož se jedná o ryze společné dílo Vincence de Paul a Luisy de Marillac. Právě díla jsou dokladem o propojenosti jejich spiritualit v podobě spirituality služby. Přijmeme-li fakt, že středobodem jejich spiritualit byl Kristus, služebník chudých, jak se to můžeme dočíst v části nazvané *Vidět v člověku vtěleného Boha*, nemůže tomu ani být jinak.

Skutečné vtělení se projevuje v konkrétních činech lásky. Zcela konkrétní, praktická a účinná služba je pečetí vincentenské ideologie, podepřená absolutním přesvědčením, že každá osoba je stvořena jako Boží obraz a chrám Ducha svatého.

Když Ježíš v Markově evangeliu uzdravoval slepce, nejprve mu „potřel oči slinou“ a poté se ho zeptal, zda něco vidí, „*Vidím lidi, vypadají jako stromy ...*“³³⁰ řekl. Ve službě, která není zakotvena v Kristu, velmi nepozorovaně dochází ke „zvěčnění“ člověka. Bez položení Ježíšových rukou na oči služebníka je téměř nemožné, aby prozřel. Vincenc de Paul a Luisa de Marillac si byli velmi dobře vědomi, že služba bez kontemplanace Kristovy tváře přestává být službou a stává se pouze jakousi sociální činností bez ducha. Do té doby málo známé spojení činnosti s kontemplací nebo kontemplanace s misí bylo bezpochyby jejich přínosem.

V dopisech Vincence a Luisy na mnoha místech nacházíme úryvky, které se zvláště věnují individuálnímu přístupu a pozornosti k potřebám druhých. Tato důslednost se také projevila v tom, že podle vincentenské spirituality, služba nespočívala jen v prosté krátkodobé pomoci, ale žádoucí bylo, aby se život chudého od základu změnil, a byl tak zajištěný i do budoucna. Vincenc de Paul k tomuto poznamenal, že není možné myslet si, že jsme učinili dost pro Boha a bližního, pokud jsme nemocného nasýtili a podali mu léky. Protože jak chudým sloužil Ježíš? Chodil všude, uzdravoval nemocné, dával jim to, co potřebovali a poučoval je o záležitostech potřebných ke spáse. Z tohoto hlediska Vincenc de Paul a Luisa de Marillac pojímali službu velice komplexně a v tomto je jejich odkaz stále stejně naléhavý a živý.

Nosnost stavby, kterou Vincenc a Luisa vytvořili, ověřila čtyři staletí existence. Vitalitu charitativních děl potvrzuje jejich rozvoj nejen do hloubky, ale také do šířky. Téměř každým rokem přibývá laických i zasvěcených společenství, která se hlásí ke spiritualitě služby a patří do velké vincentenské rodiny.

Pokud bychom se ptali po konkrétní důležitosti odkazu Luisy de Marillac a Vincence de Paul pro dnešní dobu, odpověď může být v hlubokém pocitu sounáležitosti, v programech a projektech, které čelí různým problémům chudých, v pastoračním přístupu, který zdůrazňuje solidárnost, spolupráci a ducha partnerství a v nepřetržité úvaze o duchovním zakořenění, které je vlastní této spiritualitě.

³³⁰ Srov. Mk 8, 22 – 26.

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona. Praha: Česká biblická společnost, 2006.

Konštitúcie a štatúty dcér kresťanskej lásky svätého Vincenta de Paul,

vydané pre vnútornú potrebu Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv.

Vincenta de Paul. Nitra: Dcéry kresťanskej lásky, 2005.

LA COMPAGNIE DES FILLES DE LA CHARITÉ AUX ORIGINES. *Documents.*

Paris: Compagnie des Filles de la Charité, 1989

MAJERČÍKOVÁ, Petra. *Vybraná témata ze spirituality Luisy de Marillac.*

(diplomová práce obhájena na KTF UK) Praha: 2015.

Règles des Filles de la charité servantes des pauvres malades. Mallépée, 189,

Rue Lecoumbe, 1975.

SAINT VINCENT de PAUL. *Conférences aux Filles de la Charité.* Paris:

La semeuse, 1952.

SAINT VINCENT de PAUL. *Correspondence. Entretiens. Documents,* Paris,

P. Coste, 1920-1925.

SAINTE LOUISE de MARILLAC. *Écrits spirituels.* Tours:

Imprimerie-Reliure Mame, 1983.

Dokumenty církve

JAN PAVEL II. Encyklika *Redemptor hominis.* Praha: Zvon, 1996.

MEZINÁRODNÍ TEOLOGICKÁ KOMISE. *Společenství a služba. Lidská osoba stvořená k Božímu obrazu.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2005.

Sekundární literatura

- ABELLY, Louis. *La vie du vénérable serviteur de Dieu Vincent de Paul*. Paris: Téqui, 1664
- ALTRICHTER, Michal. *Krátké dějiny křesťanské spirituality*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma s.r.o., 2013.
- BAUNARD, Louis. *La Vénérable Louise de Marillac, Mademoiselle Le Gras, foundtrice des Filles de la Charité de Saint Vincent de Paul*. Paris: 1898.
- CALVET, Jean Antoine. *Luisse de Marillac par elle-même*. Paris: Téqui, 1958.
- ČORNEJ, Petr, KUČERA, Jan P., VANÍČEK, Vratislav a kolektiv. *Evropa králů a císařů*. Praha: Ivo Železný, 2005.
- DE FIORES, Stefano, TULLO Gofi (ed.). *Slovník spirituality*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999.
- DODIN, André. *Spiritualita sv. Vincence de Paul*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1997.
- DUBY, Georges. *Dějiny Francie od počátků po současnost*. Praha: Karolinum, 2003.
- FERRO, Marc. *Dějiny Francie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006.
- GIBSON, Audrey, KNEAVES, Kieran. *Modlíme sa s Lujzou de Marillac*. Bratislava: Vincentín. 2018.
- GOBILLON, Nicolas. *The Life of Mademoiselle Le Gras*. London: Amvil Printing, 1984.
- HEROLD, Miroslav. Louis Lallement. *Jezuité 2000*, č. 6.
- HROCH, Miroslav. *Dějiny Francie. Absolutistický stát*. Praha: Svoboda. 1988.
- CHARPY, Elizabeth. *Contre vents et marées. Louise de Marillac*. Paris: Compagnie des Filles de la Charité, 1988.
- CHAVES DOS SANTOS, Eli. Union and Collaboration in Saint Vincent. Insights for today. *Vincentiana 2012*, č. 4.
- KADLEC, Jaroslav. *Dějiny katolické církve III*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci, 1993.

- LOVAT, Alice Lady. *Life of the venerable Louise de Marillac (Mademoiselle le Gras)*,
New York: Longmans, Green & co., 1917
- MALONEY, Robert. *Cesta k chudobným, Spiritualita Vincenta de Paul*.
Bratislava. 1991.
- MCGRATH, Alister E. *Křesťanská spiritualita*. Praha: Volvox Globator, 2001.
- MÉVEL, Jean-Pierre. *Dictionnaire Hachette Encyclopédique illustré*. Paris: Hachette
Livre, 1994.
- MEZZADRI, Luigi. *Putovať s modlitbou a láskou*. Bratislava: Charis s. r. o., 2002.
- MEZZADRI, Luigi. Vincentian spirituality: an encounter with Christ in the poor.
Vincentiana 2010, č. 4.
- ORCAJO, Antonino. The spirit of saint Vincent de Paul. *Vincentiana* 2010, č. 4.
- POLÁČEK, Klement. *Slnko prerazilo mrákavy*. Trnava: SSV, 1992.
- POINSENET, M. D. *De l'anxiété à la sainteté : Louise de Marillac*. Paris, 1958.
- RENOUARD, Jean-Pierre. *Modlime sa 15 dní do svätým Vincentom de Paul*.
Nitra, 2003.
- ROMÁN, José Maria. *Svätý Vincent de Paul*. Bratislava: Charis s. r. o., 2002.
- ROUX, Marie Geneviève. Women Missionaries. *Echoes of the Company* 1990,
č. 1, s. 20.
- SIX, Jean Francois, LOOSE, Helmuth Nils. *Saint Vincent de Paul*. Paris:
Editions du Centurion, 1980.
- SCHINDLER, Eugen. *Vincent de Paul - otec chudobných*. Bratislava:
Charis s. r. o., 2000.
- ŠPIDLÍK, Tomáš. *Prameny světla*. Vydání čtvrté. Olomouc: Refugium, 2009
- SULLIVAN, Louise. *Spiritual Writings of Louise de Marillac: Correspondence
and Thoughts*. New York: First edition, 1991.

Jiné zdroje

Archiv Společnosti dcer křesťanské láky. Paříž: 150, Rue du Bac, Chapelle de Notre Dame de la Medaille miraculeuse. (Videozáznam ze dne 27. 11. 1980)
Nebublikováno.

Wikipédia. *Marie de Médicis*. [1. 12. 2019].

<<https://www.google.com/search?source=hp&ei=GiXkXaufLMuBk74Psv2XwAo&q=marie+de+médicis+biographie&oq=Marie+de+Médicis>>.

Wikipedie. *Den oklamanych*. [1. 12. 2019].

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Den_oklamanych>.